HEROLD POLSKI.

Zeszyt lipcowy 1897.

ROZMAITOŚCI.

§ 8. **Nieznana moneta pamiątkowa Bolesława Chrobrego.**





Przed trzydziestu mniej więcej laty udało się p. prezydentowi miasta Krakowa Friedleinowi nabyć w Krakowie za niewielką kwotę monetę srebrną, około 12 gramów wagi mającą, opatrzoną po obu stronach napisami runicznemi, którejto monety reprodukcyę w formacie znacznie powiększonym i w naturalnej wielkości powyż podajemy, a która podówczas włożona do szafki numizmatycznej i zupełnie zapomniana, dopiero obecnie przypadkiem się panu prezydentowi znowu pod rękę nawinęła.

Pan prezydent przysłał monetę tę bezzwłocznie mnie, abym jako zajmujący się od lat kilku runologicznemi badaniami, zechciał owe runiczne napisy na monecie odczytać i w ten sposób monetę samą zdeterminować.

Mimo, iż napisy runiczne na monecie tej dochowały się bardzo wyraźnie, przecież żadną miarą ani jednego zrozumiałego wyrazu, czyto w polskim czy w skandynawskim języku nie można było wydobyć; a że miałem właśnie pod ręką monumentalne dzieło Stephensa: „The old northern Runic Monuments of Scandinavia and England (London 1866/67), w którem się znajdowało około 70 brakteatów skandynawskich średniowiecznych z runicznemi napisami, przeto porównałem naszą monetę z owemi brakteatami i przyszedłem do przekonania, że nasza moneta nie nosi bynajmniej typu monet skandynawskich średniowiecznych, że z tym typem żadnego zgoła prócz samych run powinowactwa nie ma, że zatem nie jest monetą skandynawską, lecz skoro na ziemi polskiej znalezioną została, a nie jest skandynawską, to już chyba może być tylko monetą polską.

Gdy jednak na monetach polskich, które przecież znamy od chwili, odkąd wogóle w Polsce monetę bić poczęto, co się dopiero po przyjęciu chrześciaństwa zaczęło, nie spotykamy się nigdy z literami runicznemi, lecz tylko z łacińskiemi i zresztą dla uzyskania zupełnie pewnej podstawy do wniosków co do pochodzenia tej niezwykły interes budzącej monety, uważałem

za właściwe odnieść się do uczonych numizmatyków i runologów skandynawskich, by oni przedewszystkiem o tej monecie swe zdanie objawili.

Wysłane więc zostały równocześnie dwa listy z odbiciem monety, jeden odemnie do Wgo Bukowskiego w Sztokholmie z prośbą o wypytanie najznakomitszych numizmatyków skandynawskich o zdanie co do tej monety, drugi od naszej Akademii Umiejętności do Towarzystwa starożytników nordyjskich w Kopenhadze, złożonego z najdzielniejszych znawców pomników runicznych i wogóle starożytniczych skandynawskich, z takiem samem zapytaniem.

Z obydwu źródeł odpowiedzi mam już w tej chwili w ręku: Wny Bukowski donosi, że zapytywani przezeń najznakomitsi numizmatycy szwedzcy orzekli zgodnie, iż moneta nasza stanowczo nie jest skandynawską, i że także napisy na niej, acz runiczne, również nie są skandynawskie; są natomiast zdania, iż moneta jest słowiańską i napisy na niej również słowiańskie.

P. Sophus Müller zaś sekretarz Towarzystwa starożytników nordyjskich w Kopenhadze, odpisał naszej Akademii Umiejętności imieniem pomienionego Towarzystwa, że przesłana im fotografia monety okazaną została dyrektorom tak Muzeum narodowego, jako i gabinetu numizmatycznego królewskiego, wreszcie uczonemu runologowi prof. Wimmerowi, lecz żaden z tych uczonych nie umiał dać żadnego co do tej monety wyjaśnienia.

Wobec tak zgodnej opinii tak numizmatyków jako i starożytników skandynawskich, iż moneta nasza nie jest zabytkiem skandynawskim, nie pozostaje nam narazie żaden inny punkt wyjścia, jak, skoro się pojawiła na ziemi polskiej, uważać ją jako zabytek polski tak długo, dopóki ktoś w przekonywujący sposób nie wykaże, iż jesteśmy w błędzie.

Zastanówmy się więc nad zrozumieniem obrazów na monecie widocznych i położonych na niej z obu stron runicznych napisów.

Po stronie głównej jest głowa odkryta, z włosem rzadkim prawie łysa, z wargą górną szpetnie wykoszlawioną, z promieniejącem słońcem nad głową a trójkątem i czterema jakby amuletami na szyji. W otoku napis runiczny:

MTHŻ BELOBK

Drugi wyraz *belobk* jest zupełnie zrozumiały i wskazuje język polski, od niego więc zaczniemy rozbiór.

Co znaczy *belobk* i jaki może zachodzić związek między tym wyrazem a ową słońcem opromienioną głową?

Belobk znaczy oczywiście tyle, co *biały bóg* czyli bóg dobry; a jeśli nasza moneta pochodzi już z czasów chrześcijaństwa w Polsce, za czem przemawia już sama moneta, która wskazuje wyższą kulturę, niż tę, na jakąby się pogańska Polska zdobyć mogła, tedy przez owego białego boga nie może być oczywiście nikt inny rozumiany, jak tylko Chrystus.

A że wiarę chrześciańską wprowadził do Polski Mieszek I Ziemomysłowicz, przeto owa głowa opromieniona słońcem, nie może być czyją inną, jak tylko właśnie głową Mieszka I Ziemomysłowicza, owo słońce nad tą głową promieniejące, symbolem światła wiary chrześciańskiej, a ów wyraz niezrozumiały Mthż znaczyłby tyle co Mcisz, Miecisz czyli Mieczsław, przez nieznającego języka polskiego Skandynawca, który myncerzowi dawał wzór runicznych napisów dla monety przeznaczonych, w ten sposób przekręcony.

Po odwrotnej stronie monety widzimy przystojną głowę męską o sumiastym wąsie, bujnych włosach, z mitrą książęcą i jakby z medalionem na szyji.

Jeśli głowę po prawej stronie naszej monety przyznaliśmy Mieszkowi I Ziemomysłowiczowi, to głowa po lewej stronie tejże monety nie może być chyba czyją inną, jak tylko głową jego syna Bolesława Chrobrego.

Niestety napis runiczny na tej stronie monety położony, żadną miarą odczytać się nie da. Brzmi on:

RKAST EASTON

i jest zgoła niezrozumiały. Dwa szczegóły jednak na tej stronie są, które nam do wyjaśnienia monety naszej wielce pożytecznemi być mogą, mianowicie mitra na głowie Chrobrego i ów niby medal na jego szyji.

Jeśli po stronie głównej przedstawioną była głowa Mieszka I Ziemomysłowicza goła bez mitry książęcej, a po stronie odwrotnej głowa Chrobrego z mitrą, to ta mitra musi tu mieć swoje szczególne znaczenie, tem szczególniejsze, gdy przedstawienie obu tych książąt na jednej i tejsamej monecie wskazywałoby, jakoby ci książęta spółcześnie razem panowali, co jest sprzeczne z tem, co wiemy ze żródeł dziejowych, że Chrobry odziedziczył stolec książęcy dopiero po śmierci swego ojca Mieszka I Ziemomysłowicza.

Takie zapatrywanie jednak jest sprzeczne z postanowieniami prawa ziemskiego polskiego wieków średnich.

Prawo polskie średniowieczne mianowicie stanowiło, iż jeśli mąż po śmierci swej pierwszej żony zamierzał wstąpić w powtórne związki małżeńskie, tedy musiał poprzód połowę swego majątku wydzielić i odstąpić dzieciom z pierwszego małżeństwa, a dopiero z pozostałą drugą połową majątku mógł zawrzeć ponowny związek małżeński, którato druga połowa pozostawała już w całości na wyłączną własność dzieci z drugiego małżeństwa.

Otóż w r. 977 umarła Mieszkowi I Ziemomysłowiczowi pierwsza żona Dąbrówka, pozostawiając mu syna Bolesława Chrobrego, a już we dwa lata potem zapragnął Mieszek wstąpić w ponowne związki małżeńskie z Odą córką Dytryka, margrabiego Marchii północnej, czego też w r. 979 czy też 980 rzeczywiście dokonał.

W roku więc 979 lub 980 najpóźniej musiał Mieszek I Ziemomysłowicz wydzielić Bolesławowi Chrobremu, jako synowi z pierwszego małżeństwa osobną dzielnicę; od roku zatem 979 lub 980 aż do roku 992, w którym Mieszek I umarł, panowali współcześnie obok siebie tak Mieszek I jak i Bolesław Chrobry, z tej więc epoki musi niezawodnie i nasza moneta pochodzić.

Gdy położenie mitry książęcej na głowie Chrobrego zdaje się wskazywać, iż ta mitra ma tu jakieś szczególne znaczenie, przeto nie omylimy się, jeśli przypuścimy, że moneta nasza jest właśnie monetą pamiątkową (medalem), bitą w celu upamiętnienia owego faktu uzyskania przez Chrobrego osobnej dzielnicy książęcej, a więc mniej więcej około r. 980 lub niewieleco później.

Że bowiem moneta nasza nie jest zwyczajną monetą obiegową czyli pieniądzem, lecz monetą pamiątkową, medalem, tego dowodzi stosunkowo znaczna jej ciężkość 12 gramów.

W owych bowiem czasach był w Zachodniej Europie jeden tylko rodzaj monety, mianowicie małych srebrnych denarów, których 240 szło na grzywnę, a które rzadko wagę 1 grama przenosiły. Moneta więc o wadze 12 gramów srebra w kraju, który nawet nie posiadał żadnych kopalni srebra, lecz musiał szlachetne kruszce sprowadzać z zagranicy, nie mogła być monetą obiegową, pieniądzem, lecz jedynie tylko chyba monetą pamiątkową.

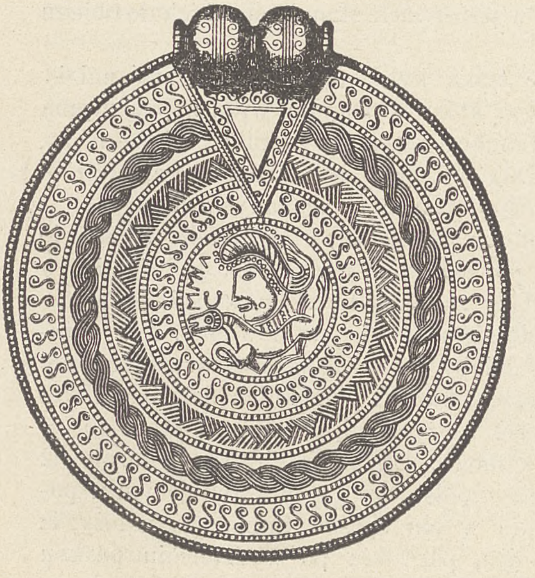
Runy skandynawskie na tej monecie tem się tłumaczą, że się to działo niespełna w lat 20 po przyjęciu chrześcijaństwa, kiedy jeszcze krom najdostojniejszych dynastów cały naród był pogrążony w pogaństwie, Polska pogańska zaś nie miała i nie znała żadnego własnego pisma, więc w razie potrzeby mogła się posługiwać jedynie pismem Skandynawów, również jak ona po-

gańskich, gdyż duchowieństwo chrześciańskie, w którego ręku sztuka pisania podówczas spoczywała, nie byłoby się nigdy zdecydowało na ofiarowanie swego kunsztu pisania poganom.

Dodać jeszcze i to należy, iż w r. 985 szła Sygryda, rodzona siostra Chrobrego, za Eryka Segersälla, króla szwedzkiego i duńskiego, być więc może, że to zetknięcie się Polaków z światem skandynawskim, mającym od wieków swoje własne pismo, było pobudką do wybicia owej monety pamiątkowej, że zatem monetę naszą do roku 985 odnieść należy.

Ta moneta pamiątkowa mogła być przeznaczona właśnie dla tych Skandynawców, którzy w poselstwie od Eryka Segersälla przybyli na dwor Chrobrego po oblubienicę dla swego pana.

Z Galla wiemy, że za czasów Chrobrego nosiło rycerstwo polskie złote łańcuchy na szyji; moneta nasza inkastrowana w srebrne obramienie, miała przeznaczenie wisieć na złotym łańcuchu na szyji rycerza. Zdaje się, iż takito inkastrowany medalion przedstawiony jest na szyji Bolesława Chrobrego na naszej monecie. Dwa wzory takiej inkastrowanej monety skandynawskiej średniowiecznej zamieszczamy przy niniejszem:





Żadne wprawdzie źródło historyczne nie notuje owego faktu uzyskania przez Bolesława Chrobrego za życia jeszcze ojca osobnej dzielnicy; mamy jednak jeden pomnik dziejowy, który przynajmniej pośrednio o istnieniu powyższego faktu wnioskować pozwala.

Jest nim znany z Muratorego a przez Bielowskiego i innych uczonych powtórzony akt pochodzący z czasów panowania papieża Jana XV (985—996) wedle którego Dagon *iudex* i Oda *senatrix*, z synami swymi Mieszkiem i Lambertem poddali państwo gnieźnieńskie pod opiekę stolicy apostolskiej. Oda *senatrix*, to wdowa po Mieszku I Ziemomysłowiczu, a Mieszek i Lambert to synowie Mieszka I z drugiego małżeństwa; państwo gnieźnieńskie więc, którem oni rozporządzają, to ta druga połowa państwa polskiego, którą sobie Mieszek I po wydzieleniu dzielnicy dla Bolesława Chrobrego, dla siebie i dzieci z drugiego małżeństwa zatrzymał. Że zaś ta druga połowa otrzymała nazwę państwa gnieźnieńskiego, to stąd wniosek logiczny, że dzielnica wydzielona dla Chrobrego, prawdopodobnie z obowiązkiem wyposażenia Sygrydy, zatrzymała nazwę państwa polskiego.

I kto wie nawet, czy nasza moneta nie była bita w tym celu, aby w niej wypłacić posag Sygrydzie należny, i dlatego miała napis runiczny, że w państwach skandynawskich do obiegu była przeznaczoną.

Zachodziłaby jeszcze tylko kwestya, kogo rozumieć należy przez owego Dagona *iudex*, który występuje wraz z Odą zwaną *senatrix*. Gdy Mieszek i Lambert zwani są synami ich (*filii eorum*), to wynikałoby stąd, że Dagon i Oda są małżeństwem, czyli że Dagon ma oznaczać naszego Mieszka I Ziemomysłowicza.

Tego zdania jest profesor Abraham[1]) i nie byłoby właściwie wiele przeciw temu do powiedzenia, gdy miecz po niemiecku znaczy Degen, Dagon byłoby zatem tylko zniemczone imię Mieczsław, niemożebne dla cudzoziemców do wymówienia. Ale w takim razie, w jaki sposób dałoby się wytłumaczyć współdziałanie przy akcie żony Ody a jeszcze bardziej nieletnich dzieci Mieszka i Lamberta, którzy przecież za życia ojca żadnych praw do ojcowego państwa mieć nie mogli. Chyba gdyby się pokazało, iż ów przepis prawa ziemskiego polskiego o ojcu wstępującym w powtórne związki małżeńskie w ten sposób tłumaczyć należy, iż druga połowa majątku ojca, pozostała po wydzieleniu posagu

---

[1]) Organizacya kościoła w Polsce do połowy wieku XII. (Lwów 1890) str. 50.

dzieciom z pierwszego małżeństwa, już od chwili tego podziału a nie dopiero od śmierci ojca staje się wyłączną własnością dzieci z drugiego małżeństwa, którejto własności ojciec jest tylko zawiadowcą i dożywotnikiem. Taka interpretacya nie sprzeciwiałaby się zgoła duchowi prawa polskiego, a czyniłaby interwencyę synów Mieszka z drugiego małżeństwa przy owym akcie nietylko zrozumiałą ale nawet wprost niezbędną.

A w takim razie pozostałaby już tylko do wyjaśnienia kwestya, dlaczego w owym akcie ów Dagon, rzekomo nasz Mieszek I Ziemomysłowicz zwany jest *iudex* a nie *dux* lub jeszcze właściwiej *senior*, skoro jego żona zwaną jest *senatrix*.

Wiadomo, że u Słowian lechickich a zatem i u Polaków władza książęca była właściwie przedewszystkiem tylko władzą naczelnego wodza, wojewody, z zachowaniem zasady senioratu, że zatem w tej epoce właściwa nazwa księcia jest *dux* lub *senior*.

Po władzy wojewodzińskiej drugiem przeważnem znamieniem władzy książęcej była później władza najwyższego sędziego; lecz czy ta władza była już w pierwszej chwili powstania władzy książęcej jako wojewodzińskiej atrybutem tej władzy, czyli też że oná zrazu należała do ojców rodzin w rodzinie, starostów opolnych w opolu, wreszcie do wieców ludowych jako najwyższej władzy nad opolami, i dopiero po zaniknieniu wieców ludowych przeszła na książąt wojewodów, tego nam żaden pomnik dziejowy nie wyjaśnia. Nazwanie Mieszka sędzią *iudex* zamiast *dux* lub *senior* (jeśli przez Dagona jego rozumieć mamy), znaczyłoby tyle, że w owej chwili władza księcia jako naczelnego sędziego znaczyła więcej, jak władza księcia jako wojewody.

W każdym razie z tą nazwą sędziego (*iudex*) nadaną Dagonowi (Mieszkowi) zostaje w najściślejszym związku trójkąt na szyji Mieszka, zamieszczony na naszej monecie.

Muszę się przyznać otwarcie, iż nie wiem, skąd u nas w dobie pogańskiej wzięła się łączność trójkąta z pojęciem prawa a więc i sądu, zostawiam wyjaśnienie tej kwestyi naszym antropologom; tyle jest jednak pewnem, że jeden z bałwanków przylwickich, który wprawdzie jest sam falsyfikatem lecz wedle wszelkiego prawdopodobieństwa na autentycznym wzorze opartym, przedstawia bożka z napisem: prowe belbok, trzymającego w lewej ręce podniesionej trójkąt; i znowu na jednym z kamieni mikorzyńskich jest taki sam bożek z trójkątem w lewej ręce.

Ow przeto trójkąt zawieszony niby talizman na szyji Mieszka I na naszej monecie, jeśli jest w rzeczywistości symbolem

władzy sędziowskiej, zgadzałby się wybornie z tytułem *iudex*, użytym dla Mieszka I w akcie Dagona i Ody.

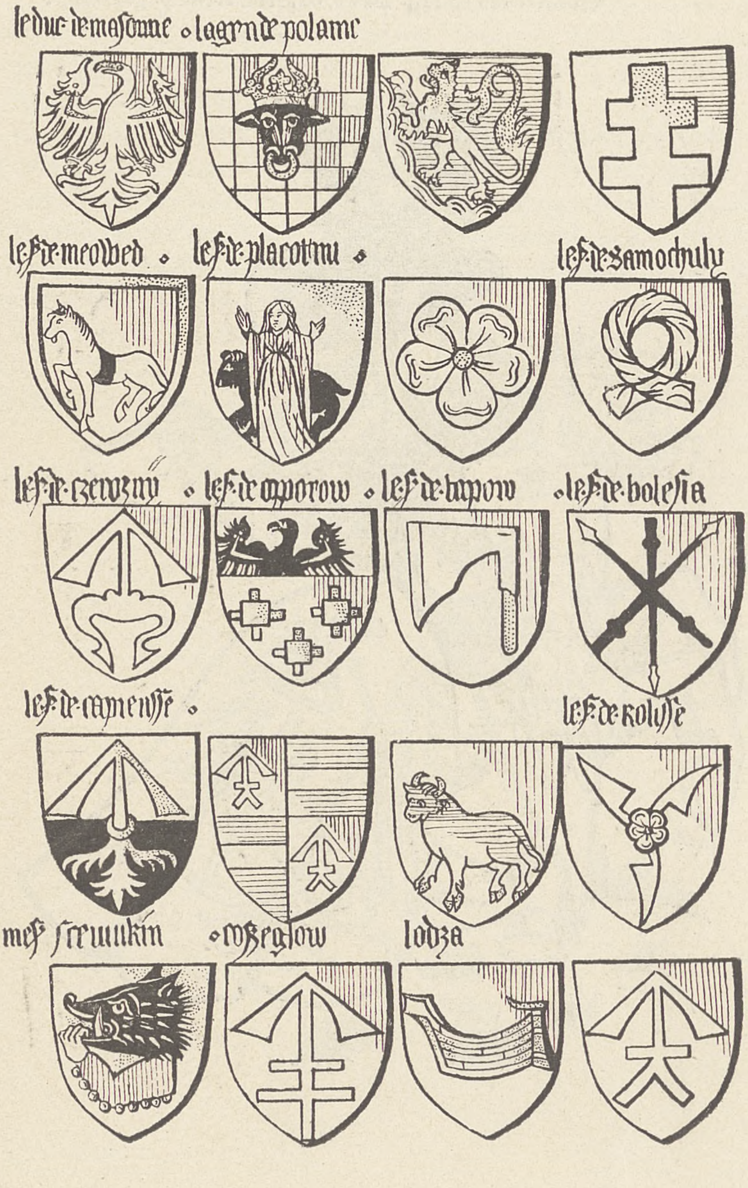
Co się tyczy kształtu run na monecie naszej widocznych, to wskazują one już wyłącznie młodszy futhork, który już od dziewiątego wieku był w użyciu, a który zatem z przypuszczalną datą naszej monety w zupełności się zgadza.

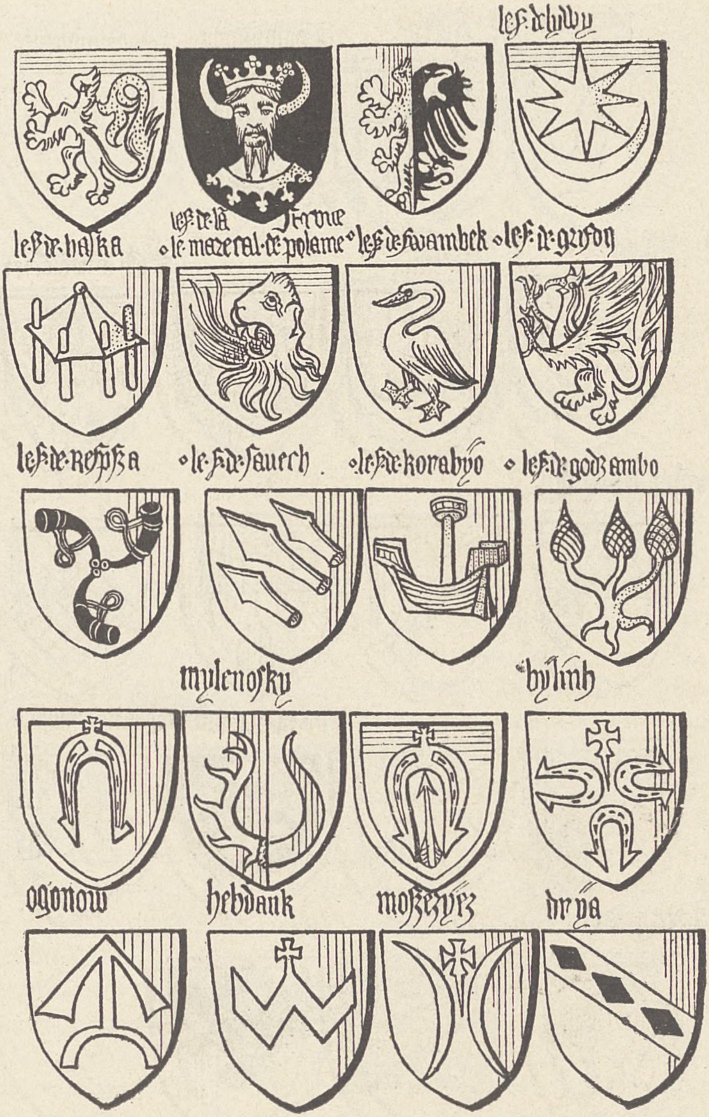
Co jednak między temi runami jest niezmiernie charakterystycznem i ciekawem zjawiskiem, to to, że między niemi znajdują się i takie kształty run, które na pomnikach skandynawskich należą do wielkich rzadkości, natomiast na autentycznych bałwankach przylwickich i na kamieniach mikorzyńskich należą do bardzo pospolitych.

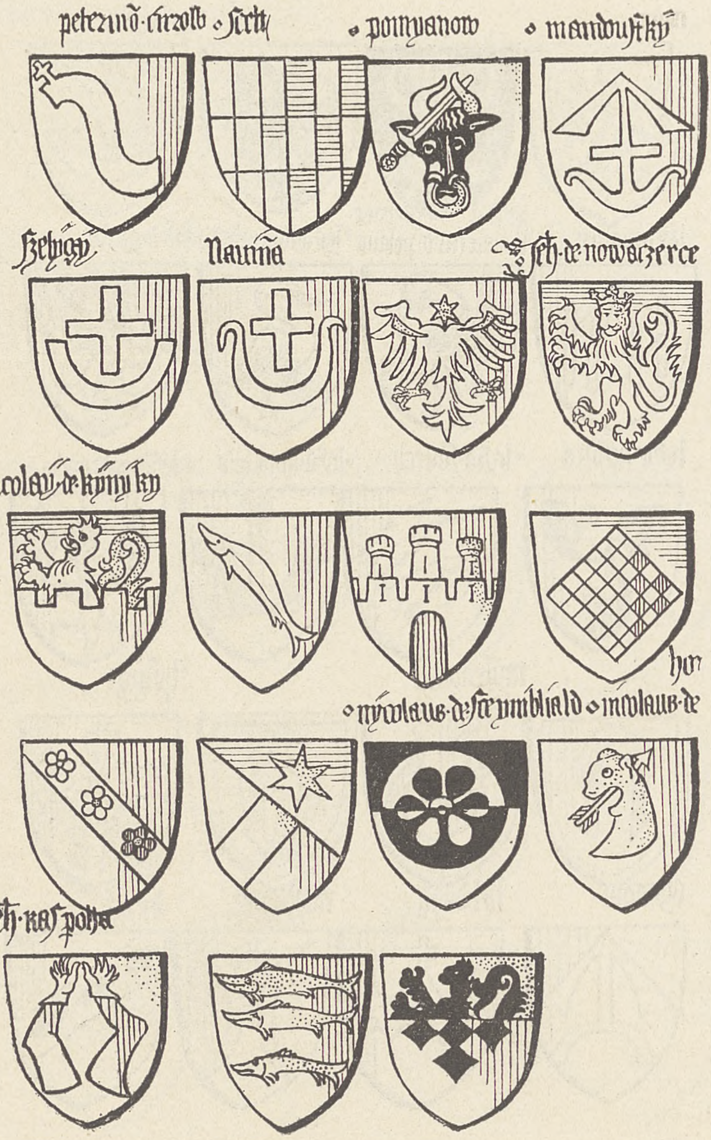
Okoliczność ta nasuwa mimowoli przypuszczenie, czy przypadkiem plemiona lechickie w dobie pogańskiej nie miały swego osobnego abecadła, na pniu futhorku runicznego wytworzonego.

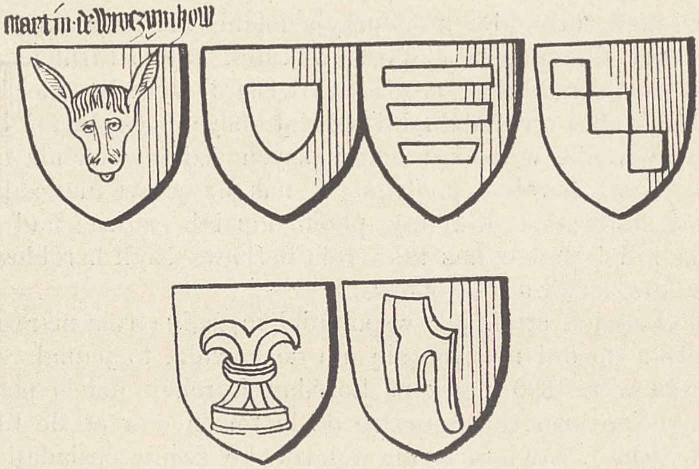
§ 9. Najstarsza rola marszałkowska polska.




le duc de masoure · la gr'n de polanie
le s. de meowed · le s. de placotini ·
le s. de samochuly
le s. de czerozny · le s. de opporow · le s. de tuporw · le s. de bolesia
le s. de camenisse ·
le s. de kolisse
mes scewinkin · mkeglow
lodza


mylenosky
ogonow
hebdank


pomyanow
Nauma
Jeh · de nowaczerce
Nicolaus de kyny ky
nycolaus · de · stezymbliald
Jeh · ras polsa



Kiedy się ustaliły prawidła heraldyki zachodnio-europejskiej i powstał urząd herolda, obowiązkiem było tegoż znać wszystkie rody szlacheckie swego kraju i herby onychże. Kiedy rycerz z zamkniętą przyłbicą wjechał w szranki turniejowe, herold poznawał go po herbie na tarczy namalowanym, i po użytych barwach, wygłaszał jego imię i opisywał (blazonował) jego herb i barwy. Wielka atoli liczba herbów szlachty krajowej, które herold znać i pamiętać musiał, zniewalała do przedsięwzięcia środków, przyjścia pamięci herolda z pomocą. Zaczęto więc zakładać tak zwane role herbowe, długie wstęgi pargaminowe, nieraz z kilkunastu lub więcej kart pargaminu na wzdłuż zszywane, na których rysowano i malowano herby porządkiem jeden po drugim. Role takie, a dochowała ich się z wieków średnich bardzo pokaźna liczba, sięgają nawet połowy XIII wieku wstecz. Najstarsza angielska pochodzi z czasu 1240—1245 i obejmuje 220 herbów, najdawniejsza rola herbowa niemiecka, tak zwana rola zurychska, obejmowała 587 herbów i pochodziła z początku XIV wieku. U nas w Polsce, jakkolwiek zawiązki heraldyki naszej (stannice runiczne) wyprzedzają prawie o trzy wieki pojawienie się herbów zachodnio-europejskich i jakkolwiek herb był integralną częścią pojęcia szlachectwa, tak, że szlachectwo bez herbu

pomyśleć się nie dało, przecież nie dochował się żaden ślad istnienia kiedykolwiek takiej roli herbowej. Przyczyna zjawiska tego w tem polega, że rycerstwo polskie mając aż nadto sposobności prawdziwych turniejów z nieprzyjacielem, nie zasmakowało nigdy w igrzyskach turniejowych, wskutek czego turnieje w Polsce należą do rzadkich bardzo zjawisk i wywoływane bywały zazwyczaj tylko odwiedzinami książąt obcych; urzędu też herolda prawie że wcale w pomnikach naszych dziejowych nie napotykamy. Urząd herolda podlegał u nas urzędowi marszałka koronnego, marszałek koronny przeto musiał czuwać nad poprawnością roli i stąd u nas taka rola herbowa czyli heroldowa rolą marszałkowską zwać się winna.

Jakkolwiek atoli, jak wspomniałem, żadna rola marszałkowska polska do dni naszych się nie dochowała, to jednak wydane w Paryżu w r. 1890 przez p. Lorédan Larchey dzieło pod tytułem: „Ancien armorial équestre de la toison d'or et de l'Europe au XV siecle“, zawiera cenną wskazówkę, żeśmy posiadali w wiekach średnich jeśli nie kompletną rolę marszałkowską, to przynajmniej spory zawiązek takowej.

Wzmiankowane wyżej dzieło jest wierną reprodukcyą rękopisu papierowego in 4°, zachowanego w bibliotece arsenalskiej w Paryżu pod N. 4790 a zawierającego na kartach 119, 120 i 121 sześćdziesiąt sześć prawie wyłącznie kolorowanych i również niemal wyłącznie polskich herbów, poprzedzonych wyobrażeniem króla polskiego na białym koniu, w szatach turniejowych purpurowych, zdobionych białymi orzełkami, z helmem na głowie, ubranym w koronę i orłem jednogłowym nad koroną w klejnocie.

Rękopis jest bezimienny i nie jest datowany, pochodzi atoli z czasu około roku 1461. Na karcie 119, stronicy głównej, gdzie jest wyobrażony król polski w stroju turniejowym, jest dwukrotnie położony napis, raz pod przedniemi kopytami końskiemi: „Poulonne“. drugi raz niżej na trawniku: „Pollainna“. Strona odwrotna przedstawia już 20 tarcz herbowych, w pięciu rządkach po cztery tarcze w każdym, częścią opatrzone nadpisami współczesnemi w języku starofrancuskim, częścią bez nadpisów; na karcie 120 stronie głównej następuje znowu 20 tarcz herbowych w tenżesam sposób częścią z nadpisami, częścią bez nadpisów podanych, na tejże karcie słronie odwrotnej już tylko 19 tarcz herbowych, między któremi trzy tarcze, mianowicie 3, 4 i 5 od końca przedstawiają herby cudzoziemskie; na karcie wreszcie

121 już tylko sześć tarcz herbowych niekolorowanych polskich i jedna tarcza, wyobrażająca herb obcy.

Nadpisy zamieszczone nad tarczami herbowemi zawierają zazwyczaj proklamacyę herbową, rzadziej nazwisko rodu, używającego tego herbu. Tak proklamacye jak i nazwiska rodów są często poprzekręcane, nieraz tak dalece, iż zrozumienie niemożebnem czynią.

Rok 1461 jest trafny, tarcza bowiem herbowa, wyobrażająca herb Zadorę, nosi napis: „Le sr. de Lanscrone, le maresal de Polanie", wskazuje więc, że ten zawiązek roli marszałkowskiej polskiej dokonany został za czasów marszałkowania Lanckorońskiego. Otóż w r. 1461 spotykamy rzeczywiście Mikołaja z Brzezia (Lanckorońskiego) marszałkiem królestwa polskiego, a już w r. 1463 jest marszałkiem koronnym Jan Rytwiański; i inne też herby dadzą się w znacznej części odnieść do takiej szlachty, która w r. 1461 lub w latach najbliższych wyższe piastowała godności.

Zamieszczamy tu opis tych herbów zawartych w naszej roli marszałkowskiej, w tym samym porządku, jak tamże przychodzą, przyczem podajemy pod każdym herbem imię i nazwisko tego dostojnika, do którego ów herb mógłby się odnosić, o ile nam to z współczesnych dokumentów wyśledzić się udało:

Karta 119, stronica odwrotna:

1. W polu czerwonem orzeł biały jednoglowy bez korony, w prawo zwrócony, z żółtym dzióbem, żółtemi szponami i żółtemi przepaskami na skrzydłach. Nadpis: le duc de Masowie.

2. W szachownicy sześciorzędowej o białych i czerwonych polach, głowa zubrza czarna z żółtym pierścieniem w nozdrzu, żółtą koroną i żółtemi rogami. Nadpis: la grnde Polanie. Herb ten uchodzi zwykle za herb ziemi kaliskiej, tu jednak użyty jest za herb dzielnicy wielkopolskiej; jakoż są i inne dowody na to, że w wieku XIV i XV zubrza głowa była herbem nie ziemi kaliskiej lecz dzielnicy wielkopolskiej.

3. W polu niebieskiem lew żółty zwrócony w prawo, z podniesionym ogonem, wspinający się na szarą skałę. Nadpisu nie ma. Jestto herb ziemi ruskiej.

4. W polu niebieskiem żółty krzyż podwójny o nierównych ramionach; górne krótsze, dólne dłuższe. Nadpisu brak. Jestto

jeden z herbów dynastyi jagiellońskiej, używany dość często zwłaszcza na pieczęciach i monetach pierwszych Jagiellonów.

5. W czerwonem polu biały koń w prawo z czarnym popręgiem. Pole tarczy obramione żółtym skrajem. Nadpis: le sr. de Meowed (Niedźwiedź).

6. W żółtem polu panna (nie królewna) z rozpostartemi rękoma w czerwonej szacie na czarnym niedźwiedziu w prawo. Nadpis: le sr. de Placotini (niezrozumiałe). Herb Rawicz należący zapewne do Grota z Ostrowa, podkomorzego lubelskiego.

7. W czerwonem polu biała róża pięciolistna. Nadpisu brak. Herb Poraj należący prawdopobnie do Stanisława z Chotczy wojewody podolskiego.

8. W czerwonem polu biały Nałęcz niezawiązany. Nadpis: le sr. de Samothuly. Herb ten należy do Piotra z Szamotuł, kasztelana poznańskiego.

9. W czerwonem polu biały Odrowąż. Nadpis: le sr. de Czeczny (Szczekociny.)

10. W górnem polu białem połuorzeł jednogłowy czarny z żółtemi naramiennikami; w dolnem polu czerwonem trzy żółte kamienie. Nadpis: le sr. de Opporow. Herb Sulima należący do Piotra z Oporowa, wojewody łęczyckiego.

11. W czerwonem polu biały topor w prawo z żółtym obuchem. Nadpis: le sr. de Topow (oczywiście miało być de Topori). Herb Topór należący do Jana Tęczyńskiego, kasztelana krakowskiego.

12. W czerwonem polu trzy czarne włócznie w krzyż. Nadpis: le sr. de Bolesta (miejscowość nieodgadniona.) Herb Jelita należący do Mikołaja Bejzata marszałka nadwornego.

13. Żólta Niesobia w tarczy poprzek na dwa pola przedzielonej, z których górne białe, dolne czarne. Nadpis: le sr. de Capiensse. Ród Kępińskich używa herbu Niesobii.

14. Tarcza herbowa na cztery w krzyż podzielona pola: w pierwszem i czwartem biała Kościesza w czerwonem polu; w drugiem i trzeciem biały pas poprzeczny w polu niebieskiem. Nadpisu nie ma.

15. W czerwonem polu niebieski Ciołek z żółtemi rogami i kopytami, w prawo. Nadpisu brak.

16. W czerwonem polu biała Rola. Nadpis: le sr. de Rolisse (Rolicze).

17. W żółtem polu herb Swinka: czarna głowa dzika i ręka w czerwonym rękawie z guzami, zwrócone w prawo. Nadpis:

mesr. Sreuinkin (oczywiście Swinki). Herb ten należy do Jana Swinki z Pomorzan, chorążego lwowskiego.

18. W czerwonem polu biały herb Lis strzałą do góry. Nadpis: Coszeglow (Koziegłowy).

19. W czerwonem polu żółta Łodzia w prawo. Nadpis: Lodza. Herb ten należy do Łukasza z Górki, wojewody poznańskiego.

20. W czerwonem polu biała Kościesza. Nadpisu brak.

Karta 120 strona prawa:

21. W niebieskiem polu żółty lew wspięty w prawo. Jestto widocznie herb ziemi ruskiej powtórzony, chociaż skały brak.

22. W czarnem polu herb ziemi dobrzyńskiej; rogi i obiedwie korony żółte. Nadpisu brak.

23. Herb ziemi kujawskiej: w prawem polu czerwonem połulew żółty; w lewem białem połuorzeł czarny. Nadpisu nie ma.

24. W polu niebieskiem Leliwa żółta ośmiopromienna. Nadpis: le sr. de Lywy (oczywiście Leliwy). Herb ten należy do Jana Pileckiego wojewody krakowskiego.

25. W polu czerwonem żółty bróg. Nadpis: le sr. de Liaska.

26. W niebieskiem polu biała głowa lwa w prawo, płomieniem ziejąca. Nadpis: le sr. de Lanscrone, le maresal de Polanie. Herb Zadora należący do Mikołaja z Brzezia, marszałka królestwa polskiego.

27. W polu czerwonem biały łabędź w prawo, z żółtym dzióbem i takiemiż łapami. Nadpis: le sr. de Swambek. Herb Łabędź należy do Piotra Dunina z Prawkowic, hetmana i podkomorzego sandomirskiego, następnie w r. 1463 także marszałka nadwornego. Proklamacya Swambek w napisie tego herbu nie jest zrozumiała. Istnieje wprawdzie w Czechach jeszcze od XII wieku ród szlachecki panów ze Schwamberka, którzy się dawniej ze Skwirzyna lub z Boru pisali, herbu Łabędź; ale iżby jaka gałąź tego rodu w wieku XV w Polsce była osiedloną, nie jest wiadomem.

28. W polu czerwonem biały gryf skrzydlaty w prawo. Dziób i szpony u przednich łap żółte. Nadpis: le sr. de Grifoy (Gryfy). Herb Swieboda.

29. W polu czerwonem trzy czarne trąby z białemi wiązadłami. Nadpis: le sr. de Respsza (Rozprza).

30. W polu czerwonem trzy białe groty ukosem, jeden pod drugim. Nadpis: le sr. de Sauech (niezrozumiały i nieodgadniony).

31. W polu czerwonem żółty korab z masztem. Nadpis: le sr. de Korabyo.

32. W czerwonem polu żółta Godziemba o trzech wiechach i trzech korzeniach bez sęków. Nadpis: le sr. de Godzambo.

33. W czerwonem polu biały Pobóg. Tarcza obramiona białym skrajem. Nadpisu nie ma.

34. Herb Rogala: w prawem polu czerwonem róg jeleni biały; w lewem białem róg bawoli czerwony. Nadpis: Mylenosky. Rodu Milenowskich Rogalitów heraldycy nasi nie znają; są tylko Milanowscy, ale ci są albo Jastrzębce albo Suchekownaty, ale nie Rogale.

35. W czerwonem polu biała Dołęga, strzala ostrzem do góry. Tarcza okolona białym skrajem. Nadpisu brak. Herb ten może należeć do Andrzeja Kretkowskiego, kasztelana brzeskiego.

36. W czerwonem polu biały herb Byliny (trzy podkowy z mieczem). Nadpis: Bylinh (oczywiście Byliny).

37. W czerwonem polu biały Ogończyk. Nadpis: Ogonow. Herb Ogończyk należy do Kościeleckich: Mikołaja wojewody brzeskiego i Jana wojewody inowrocławskiego.

38. W czerwonem polu biała Syrokomla. Nadpis: Hebdank. Otóż zachodzi wątpliwość, w czem się omylono, czy w rysunku herbu, czy też w napisie; czy mianowicie miano na myśli rzeczywiście herb Habdank, jak opiewa nadpis, a wyrysowano przez omyłkę Syrokomlę, która się tylko krzyżykiem od Habdanka różni, czy też miano na myśli herb Syrokomlę, jak rysunek, a dano fałszywy nadpis. Jeśli to miał być rzeczywiście herb Habdank, natenczas należałby on do Piotra z Gaja kasztelana kaliskiego.

39. W czerwonem polu biała Ostoja. Nadpis: Moszczyc.

40. W czerwonem polu pas ukośny biały, w niem trzy czarne dryje. Nadpis: Drya.

Karta 120 stronica prawa:

41. W czerwonem polu biała Szreniawa. Nadpis: Petermon Cirzow (oczywiście Petri de Curow). Herb ten należy do Piotra Kurowskiego kasztelana lubelskiego.

42. Szachownica trzechrzędowa z polami szachowemi białemi i niebieskiemi naprzemian. Nadpis: Scelt (oczywiście myłka zamiast Fcele-Wczele.

43. W żółtem polu czarny Pomian. Nadpis: Pomyanow.

44. W czerwonem polu białe Mądrostki. Nadpis: Mandoustky (oczywiście Mandrostky).

45. W czerwonem polu biały połupierścień rogami do góry, pośrodku krzyż. Nadpis: Szelygy.

46. W czerwonem polu biała Nowina. Nadpis: Nauinna.

47. W czerwonem polu biała Orla z żółtą gwiazdą, żółtemi naramiennikami. Nadpisu żadnego nie ma.

48. W niebieskiem polu żółty lew w koronie, wspięty w prawo. Nadpis: Ieh. de Nowa Czerce (oczywiście de Nova Cerekiew. Herb Lewart. Ród Firlejów Lewartów pisał się z Nowej Cerekwi.

49. Z poza czerwonego muru o czterech plankach połulew żółty w niebieskiem polu wyskakujący w prawo. Nadpis: Nicolay de Kynyky (nieodgadnione).

50. W czerwonem polu biała ryba ukosem. Nadpisu brak. Herb Glaubicz nieodgadnionego właściciela.

51. W czerwonem polu żółta Grzymała. Nadpisu brak. Herb ten należy do Dominika Kazanowskiego starosty radomskiego.

52. W niebieskiem polu szachownica w kostkę z białemi i czerwonemi polami. Herb Wczele nieodgadnionego właściciela.

53. W czerwonem polu ukośny pas biały, na nim trzy pięciolistne róże rzędem. Nadpisu brak. Herb Doliwa należy do Tomasza z Soboty kasztelana łęczyckiego i Michała Lasockiego podkomorzego i starosty łęczyckiego.

54. Tarcza ukosem od lewego dołu ku prawej górze na dwa przedzielona pola: w górnem niebieskiem sześciopromienna żółta gwiazda, w dolnem czerwonem pas żółty ukośny. Zapewne herb Pretwicz niewiadomego właściciela.

55. Tarcza w poprzek na dwa przedzielona pola, górne czarne, dolne białe. Srodkiem koło z sześciolistną różą, w czarnem polu górnem białe a róży połowa górna czarna; w dolnem polu białem czarne, a dolna połowa lilii biała, Nadpis: Nycolaus de Sceynibiald. Herb cudzoziemski nieodgadniony.

56. W czerwonem polu żółta głowa tygrysa w prawo, przestrzelona strzałą ukosem przez pysk. Nadpis uszkodzony: Nicolaus de Hor.... Herb cudzoziemski nieodgadniony.

57. W żółtem polu dwie ręce wyciągnięte do góry w czerwonych rękawach. Nadpis: Ieh. Rasperolla. Herb cudzoziemski nieodgadniony.

58. W czerwonem polu trzy żółte ryby jedna nad drugą. Herb Korczbok niewiadomego właściciela.

59. Herb Zaremba: połulew czarny w prawo w żółtem polu górnem, cztery kostki w polu dolnem czerwonem. Nadpisu brak. Herb ten należy do Jana Zaręby Kalinowskiego, kasztelana sieradzkiego.

Karta 121 strona główna.

60. W czerwonem polu ośla głowa biała. Nadpis: Martin de Wroczymhow (nieodgadniony).

61. W czerwonem polu biała Janina. Nadpisu brak. Herb niewiadomego właściciela.

62. W czerwonem polu trzy białe wręby. Nadpisu nie ma. Herb Korczak niewiadomego właściciela.

63. W czerwonem polu trzy białe dryje ukosem. Nadpisu brak. Herb Dryja niewiadomego właściela.

64. W czerwonem polu biały Roch. Nadpisu brak. Herb Roch czyli Pierzchała niewiadomego właściciela.

65. W czerwonem polu biała Oksza w prawo. Nadpis Oksza charakterem conajmniej XVI wieku.

66. Herb cudzoziemski niekolorowany z nadpisem: mons de la Goutte.

Taki jest zapas herbów polskich w rękopisie arsenalskim, można stanowczo stwierdzić, iż nie zawiera on ani piątej części tych herbów, jakie u nas w wieku XV były znane i używane: jak np. Amadejowa, Biała, Bielina, Byliny, Borek, Bogoria, Bończa, Borzyma, Bożezdarz, Brodzic, Cholewa, Chorąbała, Cielątkowa, Cielepała, Cwalina, Cwieki, Czewoja, Dąbrowa, Dębno, Drogosław, Drzewica, Drużyna, Działosza, Gierałt, Gołobok, Gozdowa, Grabie, Gryzima i tyle innych, Zastanawia przedewszystkiem brak herbów nawet znaczniejszych rodów, jak Dębna Oleśnickich, Jastrzębca Rytwiańskich i t. p.

Widocznie rola rozpoczęta nie została dokończona.

Czy ten zawiązek roli marszałkowskiej polskiej dokonany został z polecenia marszałka Lanckorońskiego w r. 1461 dla użytku miejscowego, a następnie niedokończony przesłany na żądanie do Francyi, już więcej nie wrócił, czy też układany był wyłącznie dla zagranicy przez jakiegoś nieuczciwego wyzyskiwacza, który tylko tych rodzin herby zamieścił, które mu się opłaciły, trudno dziś orzec; tyle pewna, że w kraju nie pozostała i nie dochowała się żadna kopia tej roli; przekręcanie zaś nazwisk i proklamacyj przez Francuza nieobeznanego z językiem polskim, świadczy, iż mu nadpisy herbów dostarczone zostały w niedość wyraźnym brulionie.

Brak powstania a raczej utrzymywania roli marszałkowskiej u nas tem się tłumaczy, iż nie dawała się czuć potrzeba takowej. Szlachta polska nie lubowała się w turniejach: wyprawy wojenne i harce z nieprzyjacielem, zjazdy sejmowe, wreszcie po-

lowania na grubą zwierzynę, to były ulubione turnieje naszej szlachty.

Herb w Polsce był oznaką najwyższych praw społecznych, jakie obywatel państwa kiedykolwiek zdobyć sobie może; heraldyczne obrzędy na Zachodzie musiały się szlachcicowi polskiemu przedstawiać jako niemądra zabawka i kto wie, czy wyrazy błazen i błaznować nie pochodzą od wyrazu francuskiego blason (herb).

szech od Turkow, na haku zawieszony. Pogaństwo dla nabycia męstwa serce iego surowo żarli.

Michał Korybut Wiśniewieckj nieomieszkał żadnych expediciy. Był roku 1512, gdy 24 tysiące Tatar Konstanty Ostroskj hetman w. x. L. poraził. Roku 1579 Siewierz pod Moskwą zostaiący swym żołnierzem splundrował. Był kasztelanem Kiiowskim.

Ierzy x. Wiśniewieckie, syn Michała, kasztelan Kiiowskj.

Konstanty Wiśniewiecki za Awgusta króla dwieście husarza własnym kosztem przeciw Moskwie stawiał. Był osobą swą w bitwie, którą Serebrnego zniesiono 1567. Brat to był Dimitra y Michała.

Iędrzey Wiśniewieckj woiewoda Wołyńskj.

Konstanty Wiśniewieckj woiewoda Ruskj.

Ianusz Wiśniewieckj koniuszy koronny. Zona iego (Tyszkiewiczowna urodzona z Naruszewicowny woiewodziny Trockiey).

Ieremiey Wiśniewieckj woiewoda Ruskj, bohatyr wielki, 1648 Kozakom buntuiącym szczęśliwie y odważnie odpór dawał. Pod Zbarażem swoią pracą w oblężeniu woysko zatrzymał. Pod Beresteczkiem koniecby był woyny Kozackiey vczynił, kiedyby rada iego mieysce swe była miała. Pod Białącerkwią z wielkim wszytkich żalem w obozie vmarł. Syn iego:

Michał x. Wiśniewieckie wielkich nadzieie młodzian, rósł po śmierci oycowskiey w opiece wprzód królewica Karola, potym króla Iana Kazimierza. Vczył się w Akadem. Praskiey. (Nakoniec obrany roku 1670 był królem Polskim, krolował lat 5, vmarł we Lwowie..... Chocimsk.... gdzie to Turkow Michał Pac hetman w. x. L. z Ianem Sobieskim hetmanem w. koronnym, napotym krolem Polskim, zniosł. Miał za sobą Eleonorę, siostrę Leopolda cesarza Rzymskiego, ktora potym poszła za xcia Lotharynskiego).

[120/128] Konstanty y Dymitr x. Wiśniewieckie rodzeni, pułkownicy w koron. woysku odważni.

Woronieckj Woronieccy kniaziowie z tegoż Korybuta poszli.

Iakub Woronieckj proboszcz Gieranońskj, pleban Kowieńskj, biskup potym Kiiowskj. Mianował go był Stefan na biskupstwo Krakowskie, ale mu Zygmunt III nastąpiwszy na królestwo, przeszkodził do tego stopnia.

Zbaraskj Zbarascy xiążęta Korybutowie także równo z Wiśniewieckiemi idą od Wasila Daszkowicza Korybuta.

Andrzey x. Zbaraskj sławny żołnierz. Wspomina go Historia 1517, opisuiąc zniesienie Tatar pod Wiśniowcem.

Dimitr Zbaraski rodzony Andrzeia, miał z Herburtówny synów Władysława, Stefana, Mikołaya, Ierzego, iako napisał x. Okolskj.

Władysław x. Zbaraskie 1569 od Stanów w. x. Litewskiego *ex ordine patriciorum*, był posłem na dokończenie vniy w. x. L. z Koroną.

Mikołay x. Zbaraskie, starosta Krzemieniecki. Syn iego:

Ianusz x. Zbaraskj woiew. Brasławskj, sławny na woynach Moskiewskich, zwłaszcza kiedy Serebrnego znoszono. Gdy Sokoła dobywano, on odsieczy prześcia swym ludem bronił. Pod Wielkie Łuki zadnią straż trzymał 6 tysięcy będąc regimentarzem. Pod Toropcem zniósł Moskwę y woiewodę Szeremeta poimał. Synowie iego Ianusz y Krysztof.

Ianusz x. Zbaraskj kasztelan Krakowski, nieżeniąc się vmarł.

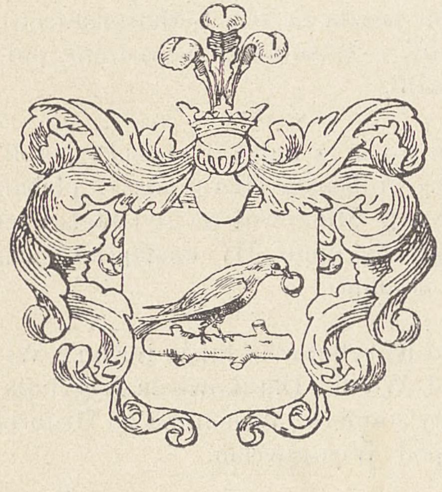
Krysztof x. Zbaraskj, koniuszy koronny, ktory sławną po Chocimskiey woynie legacię do Carogrodu odprawował, także się nieżenił.

[121/129] Stefan x. Zbaraski drugi syn Dimitra, był wprzod woiewodą Witepskim. Zamek Witepski naprawił, poselstwo do Moskwy 1555 odprawował. Został potym woiew. Trockim. Zostawił z Nasiełowskiey woiewodz. Witepskiey syna Piotra.

Piotr x. Zbaraskj zmarł bezpotomnie.

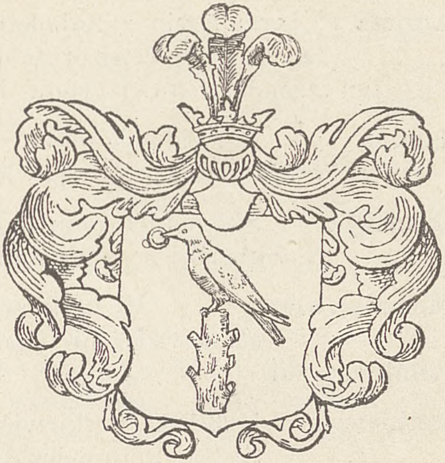
Ierzy x. Zbaraskj, czwarty syn Dimitra, starosta Pińskj y Sokalskj. (Zostawił corkę Maruszę, żonę Mikołaja Naruszewicza, kasztelana Zmudzkiego).

Korwin.



Ma być ptak czarny z pierścieniem w nosku, na pniu o-ciętym, leżącym, w polu czerwonym, a w hełmie pióra trzy strusie. Ktoby tego kleynotu vżywał takim kształtem w w. x. Lit. niewiem.

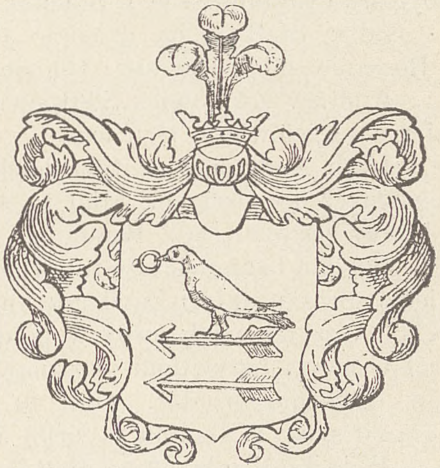
Sakowicz Dom Sakowiczów w Osmianskim powiecie y indziey tego kleynotu vżywaią, ale takim kształtem.



[121/130] Adam Sakowicz podkomorzy potym starosta Osmianski, woiewoda Smoleńskj. Administrator Skarbu w. x. L˙ vmarł 1662 w Warszawie na seymie.

Andrzey Sakowicz; syn iego Stanisław.

Thomasz Sakowicz.



Lissowskj Lissowscy zaś w Lidzkim powiecie Slepowrona kładą na dwóch strzałach.

Kasper Lissowski podłowczy y leśniczy Bersztański. Synowie iego: Ian y Symon



Kościesza abo **Strzegonia.**

Ma być strzała biała rozdarta z krzyżem abo z ielcami w polu czerwonym; w hełmie trzy pióra strusie.

Tego kleynotu zdawna różne domy w w. x. L. zażywaią:

Chodkiewicz Chodkiewiczowie, o których wyżej pod Gryfem.

Iarmoła Iarmołowie z Zabołotna.

Ian Iarmoła rewizor dóbr KIM. po w. x. L. Syn iego także Ian Iarmoła, zostawił synów: Kazimierza y Stefana Iarmołów.

Narwid Narwidowie abo Narwitowie w x. Zmodzkim y w Grodzieńskim powiecie.

Sklenskj Sklenskich dom możny na Wołyniu y w w. x. L. N. Sklenskj sędzia grodzki Lidzki.

(Michałkiewicz (Michałkiewiczowie w woiewodztwie Połockim vrodzeni i spowinowaceni są z wielkiemi domami, znaczni).

Stetkiewicz [123/131] Stetkiewiczowie dom rodowity w w. x. L. Stetko Piotrowicz dworz. w. x. Litewskich, trzymał woytostwa Mohilewskie y Słuckie. Syn iego:

Zdan Stetkiewicz dziedzic na Lubaniczach, Czerkasowie y Rosasnie, miał 3 synów: Chomę, Ewmenia y Iędrzeia.

Andrzey Zdanowicz Stetkiewicz rotm. y dworz. IKM. Kazimierza Iagiełowicza. Syn iego:

Iwan Andrzeiewicz Stetkiewicz, służył rzeczyp. w różnych poważnych komissiach. Miał za sobą kniehinią Cietwiertyńską, z ktorey zostawił syna Bogdana.

Bogdan Iwanowicz Stetkiewicz (od maiętności Zawierce w powiecie Brasławskim) Zawierskj nazwany, za Augusta marszał. IKM. Wszytek wiek swoy w polu y w obozie strawił, iako mu król w swym przywileiu przyznawa, chorągwie prowadząc, zamkow odważnie broniąc. Miał za sobą xiężnę Horską, z ktorey zostawił syna Wilhelma y córkę Marynę Łukomską.

Wilhelm Bogdanowicz Stetkiewicz Zawierskj, człowiek wielce możny, dziedzic na Doynowie w Osmiańskim, na Lubawiczach y Siemieniczach we Mścisławskim, na Rosaśnie, Czerkasowie, Vściu w Orszańskim, na Przyłukach y Przyłuczkach w Mińskim, na Mosirze y Czesnicach w Nowogrodzkim kraiu. Służył rzeczyp. w niektorych komissiach, miał za sobą Annę Ogińską, z której zostawił synów: Krysztofa, Bogdana, Iana y córkę Helenę, małżonkę Kazimierza Paca, pisarza w. x. L.

Krysztof Stetkiewicz, syn Wilhelma, podkom. Brasławskj, rotm. IKM. starosta Iezierzyskj. Na rożnych expediciach służył. Pierwszy z Ruskiey religiey przeniósł się do katolików, 1654 długo barzo bronił Moskwie Iezierzyszcz zamku. Z pierwszey żony kniehini Kroszyńskiey miał synow Wilhelma y Ierzego, z drugiey kniehyni Sokolińskiey miał Iana y Alexandra.

[124/132] Wilhelm Krysztofowicz Stetkiewicz, chorąży Mińskj, służył żołniersko w Hollandiy, Witepska długo Moskwie bronił, skąd wycieczkę szczęśliwą vczyniwszy, sam poległ. Zostawił z Białozorowney syna Krysztofa, córkę Kristinę.

Jerzy Krysztofowicz Stetkiewicz 1655, do Kozaków się wyniosł.

Jan Krysztofowicz Stetkiewicz, chorąży pod chorągwią stryia swego, ma za sobą Tyszkiewiczownę, podkomorzankę Brzeską.

Alexander Krysztofowicz Stetkiewicz z dzieciństwa prawie woienną się służbą bawił.

Bogdan Stetkiewicz, wtory syn starego Wilhelma, kasztelan wprzód Mścisławskj potym Nowogrodzkj. Roku 1648 y następuiącego potężnie Kozaków od Orszańskiego kraiu odpierał; 1654 przeciw Moskwie swym kosztem chorągiew stawił. Miał za sobą kniehynią Sołomerecką. Syn iego Michał; córki iego Helena za Wyhowskim hetm. Zaporoskim, woiewodą Kiiowskim, druga za Suchodolskim, trzecia z drugiey żony Krystyna za Lubeckim.

Michał Bogdanowicz Stetkiewicz, człowiek wielce wymowny y dowcipny, do Kozaków się vdawszy, czerńcem zmarł. Zostawił córkę.

Jan Stetkiewicz (trzeci syn starego Wilhelma) chorąży Orszańskj, swym kosztem pod Chocim chorągiew stawił, pod Smoleńsk dwie, husarską y kozacką, 1634 vmarł wieku 33, iadąc z pod Smoleńska, aby Władysława krola w domu przyiął, wpadszy w gorączkę z postrzału pod Białą odniesionego. Miał za sobą Katarzynę Sanguszkównę woiewodz. Witepską. Synowie iego:

Jan Stetkiewicz dworzanin JKM. potym kasztelan Nowogrodzki. Żona Zuzanna Tyskiewiczowna woiewodzianka Brzeska.

[125/133] Krysztof Stetkiewicz podkom. Orszańskj, vstawiczny w obozie od 1648 przez lat kilkanaście rotmistrz y pułkown. JKM. w Orszy woiewodę dobył y poimał 1654, pod Brześciem odważnie przeciw Orussowi stawał 1655, Borysów odzyskał, wycieczkę z Bychowa zniósł 1662. Ma za sobą Obuchowiczównę woiewodz. Smoleńską.

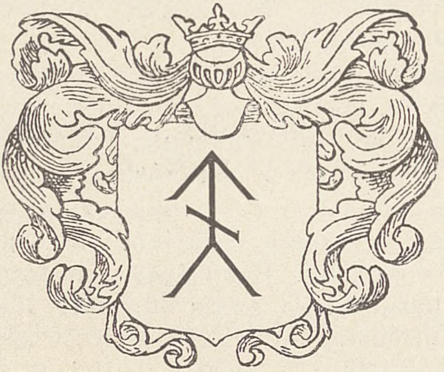
Sewerin Stetkiewicz *cancell. cath. Viln.* sekr. JKM. kapłan zacny, młodo vmarł w Warszawie.

Wołk Wołkowie niektorzi tegoż herbu.

Kościesza odmienna.

Różne są odmiany, z któremi w w. x. L. Kościeszy herbu domy ślacheckie vżywaią.

Pierwsza odmiana, iż krzyż abo ielce kładą na vkos tym kształtem:



Tak vżywaią w x. Zmodzkim Bereśniewiczowie.

Wawrzyniec Bereśniewicz zostawił syna Jana.

Bereśniewicz Janowi zaś synowie: Jerzy, Jędrzey, Ostap, Jakub, Michał.

Wtóra odmiana, iż przydają drugi krzyż, a w hełmie kładą ogon pawi.



Tak vżywa zdawna dom Skorulskich w powiecie Kowieńskim y w x. Żmodzkim.

Skorulskj Andrzey Skorulskj kawaler Grobu Pańskiego, do ktorego pielgrzymował z x. Mikołaiem Radziwiłem. Był wprzód chorążym, potym marszałkiem Kowieńskim. Fundował w Nieświeżu dla vbogich studentów konwikt, w Kownie klasztor mniszek s. Bened. reguły, gdzie córka xienią była. *Collegium* też *soc. Jesv* Kowieńskie znacznie wsparł. Syn iego:

Rafał Skorulskj wprzód podczaszy Kowieński, potym podkomorzy y marszałek. Synowie iego: Mikołay y inni.

[126/134] Melchior Skorulskj brat Andrzeia, sędzia ziemskj Kowieńskj.

Mikołaj Skorulskj chorąży Kowieńskj starosta Kormiałowskj.

Vide plura in folio in libro L. Kozіłowie in compactura sub-rubra.

Niektóre zaś domy w hełmie pióra strusie kładą. Inne dwa krzyże maią. Taki kleynot maią:

Błuś Błusiowie w powiecie Vpitskim y x. Zmodzkim.

Zachariasz Błuś w x. Zmodzkim.

Władysław Błuś w Vpitskim powiecie.

Alexandrowicz Alexandrowiczowie w x. Żmodzkim. Kazimierz Alexandrowicz mego wieku tego herbu.

Trzecia odmiana tego herbu w w. x. L., że trzy rozdarcia abo trzonki na dole kładą.



Tego kleynotu vżywaią Puksztowie w woiewodztwie Nowogrodzkim. Odzywaią się do Woydiła Klawzgelowicza, który w Hrodlu przyiął herb Ciołek, ale potomstwo iego nie vżywa iuż Ciołka za herb, ale takiego, iako widzisz.

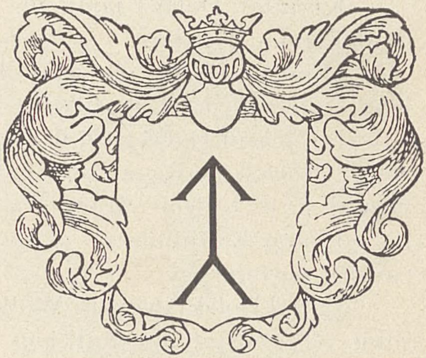
Pukszta

Ian Pukszta chorąży Wołkowyskj.

Samuel Pukszta Klawzgelowicz 1632. Wspomina go elekcia Władysława IV.

[127/135] **Kościesza ocięta.**

Ma być strzała rozdarta, tak iako w Kościeszy, bez krzyża albo ielców.



Tego kleynotu w w. x. L. vżywaią:

Murawickj Murawickich dom w Grodzieńskim, ktorzi z Moskwy swoie początki prowadzą.

Harwas Murawickj. Syn iego: Abram Murawickj rotm. IKM.

Szymkowicz Szymkowiczowie dom zacny.

Ian Szymkowicz marszałek IKM. pisarz w. x. L. starosta Wilkomirskj y Tykocińskj. Odprawował po trzykroć poselstwo do Moskwy roku 1555 y 1559 y 1567, woiewodą Witepskim vmarł. Corka szła za Naruszewicza podskarb. w. x. L.

Szczęsny Szymkowicz chorąży Wileńskj około roku 1586.

Temruk Szymkowicz w zasługach swych wziął od rzeczypospolitey lennym prawem woytowstwo Poiurskie.

Ierzy Szymkowicz kasztell. Połockj. Wspomina go przywiley incorporaciey Iflanskiey 1567.

Wiiuk Wiiukowie w powiecie Kowieńskim.

Drugie domy zaś vżywaią tylko puł krzyża.

Dołskj [128/136] Tak vżywaią na Polesiu y w inszych w. x. L. powiatach kniaziowie Dołscy na Dołsku w Pińskim.



N. Dołskj za Awgusta króla, który miał za sobą Kloszkównę, staróściankę Zmodzką.

Nikipor Michał Dołskj kasztel. Brzeski, naprzód sędzia ziemski Piński, brat iego:

Prokop Dołskj sęd. ziem. Wołkowyskj. Oba tak sprawiedliwy, że dekretu ich nigdy y trybunał nie złamał. Synowie iego: Andrzey, Krysztof, Mikołay, Paweł. Żona Naruszewiczowna.

Andrzey Dołskj sekretarz IKM. podkom. Wołkowyskj, dworzanin cesar. IM.

Krysztof Dolskj podkom. Piński, żona Wołowiczowna podkomorzanka Trocka.

Mikołay Dołskj chorąży Piński, mąż zacny z Ielskiey Heleny, zabity iest od Kozakow. Syn iego z Ielskiey:

Ian Karol Dołskj rotm. IKM. podkom. Pińskj, mąż odważny, we 22 leciech podkom. został, chorągiew przyiął w roku 17, oyca vtracił w 10 leciech. Maiętności obiął w 13 roku za przyznaniem lat od Iana Kazimierza, w którym sieroctwie wielkim statkiem zawsze postępował.

Paweł Dołskj woyski Wołkowyski, potym podczaszy w. x. L. roku 1685, został marszałkiem nadw. w. x. L. Żona Sokolińska kasztelanka Połocka.

Kościesza światła.

Ma być Kościesza zwyczayna z przydatkiem dwóch gwiazd.

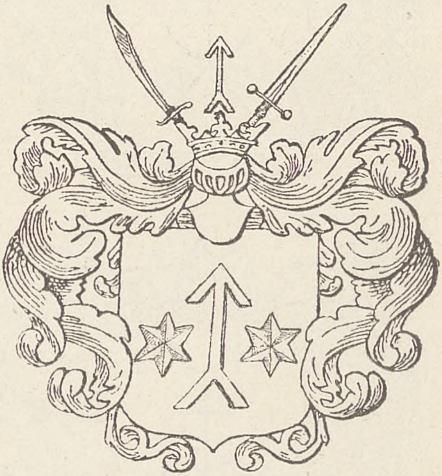
Wołkowicz Kolenko Tak vżywaią Wołkowiczowie Kolenkowie.



Izaak Wołkowicz Kolenko.

Ierzy Wołkowicz za Augusta króla 1556 marszałek IKM.

Drudzy tegoż herbu vżywaią bez krzyża a w hełmie także strzałę rozdartą między mieczem y szablą.



Dalińskj Dalińscy tego herbu vżywaią, jako świadczy Paprocki.

[129/137]

Kościesza Tępa.

Ma być strzała rozdarta z krzyżem, z żelczcem na wierzchu równo rozciągnionym; w hełmie pióra trzy strusie.



Dorohostaskj Tak vżywa dom Dorohostaskj.

Kostrowiec.

Ma być w czyrwonym polu krzyż z rozdartą nogą, a w puł krzyża pułmiesiączek. W hełmie trzy pióra strusie.

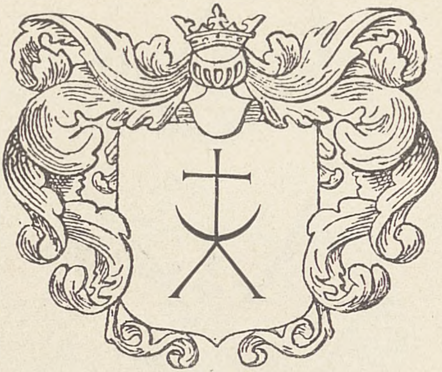
Lwowicz Tego kleynotu w w. x. Litewsk. vżywa dawny dom Lwowiczów.

Fiedory Iuszko Lwowicz roku 1401 podpisali się do Vniy.

Ian Lwowicz zabity od Krzyżaków w bitwie pod Wilnem.

Michał Lwowicz za odeściem Smoleńska do Moskiewskiego 1514, wyniosł się z Smoleńszczyzny y wziął od krola Zygmunta

pierwszego w nagrodę Połowiany we włości Pienianskiey. Z xiężny Wisniewieckiey zostawił syna Michała.



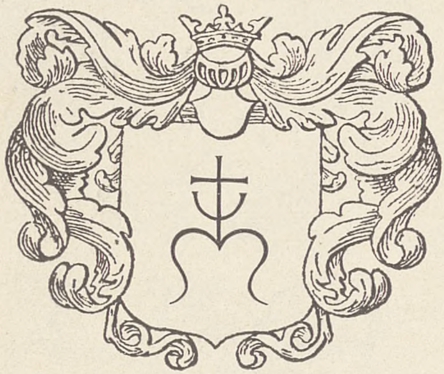
[130/138] Michał Michałowicz miał synów Daniela y Krysztofa.

Daniel Lwowicz stolnik Wilkomirskj. Syn iego Rafał Lwowicz chorąży Wilkomirskj.

Iozue brat Rafała, miał syna Alexandra.

Krysztof Michałow Lwowicz woyski Wilkomirskj, miał za sobą Rudominiankę. Syn iego:

Chwalibóg Lwowicz woyskj Wilkomirskj.



Podobny temu herbowi iest następuiący. Ma według Paprockiego być miecz otłuczony przez miesiąc vtkwiony w podporach zielonych. W hełmie pięć piór strusich.

Hołowińskj Hołowińskich dom tego kleynotu vżywa.

Gabriel Hołowińskj sławny żołnierz, zaleca go Paprockj.



Kot morskj.

Ma być kot morskj biały w czyrwonym polu, opasany żółtą obróżą. W hełmie trzy pióra strusie.

Wilkolewicz Woysznar [131/139] Ten kleynot w Hrodlu przyiął Woysznar Wilkolewicz, którego potomstwo w w. x. L. zostaie, w woiewodztwie Minskim y w pow. Osmianskjm.

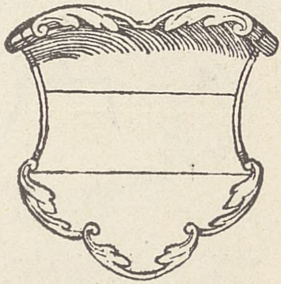
Simon Woysznar poborca Osmiański 1581.

Philon Woysznar w Mińskim 1633.

Stefan Władysław Woysznar Wilkolewicz w Minskim woiewodztwie 1648.

Kotwic.

Ma być pole czerwone w białym; w hełmie ręka zbroyna z mieczem. Ktoby z temi okolicznościami w w. L. tego kleynotu vżywał, nie wiem. Są iednak, ktorzy nieco odmieniwszy, vżywaią.



Naprzod niektorzi w hełmie kładą pióra trzy strusie, a na tarczy pole czerwone przepasane białem.

Tak tego kleynotu w w. x. L. vżywał Maciey Kaleczyckj z Mąkolina, kanon. Wilenskj, proboszcz Trockj, iakom widział na ołtarzach y budynkach przezeń wystawionych w Bezdzieżu, maiętności probostwa Trockiego anno 1558.

Kaleczyckj

Kaleczyckich dom nazwany od Kaleczyc, maiętności w Brzeskim woiew. leżącey, niewiem ieśli tego herbu vżywa.

Ian, Dawid, Andrzey Kaleczyccy 1632.

Krysztof, Wasil, Daniel i Stanisław 1648.

Maximilian Sasin Kaleczycki strukc. IKM. niewiem ieśli nie iest herbu Sas, iż się Sasinem pisze.

[132/140] Powtore drudzy pole białe przepasuią polem czarnym, a w hełmie trzy pióra strusie kładą. Tak vżywaią Lenkiewiczowie y Strupinscy ieden dom.

Lenkiewicz

Ian Lenkiewicz z Strupina 1601.

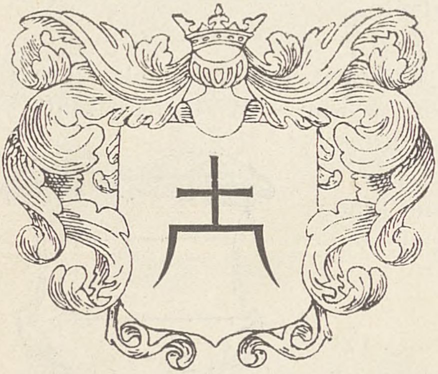
Alexander y Ian Lenkiewicz 1632.

N. Lenkiewicz podsędek Mozyrskj, mąż vczony y żołnierz odważny.

Strupińskich Strupińskich w Grodzieńskim powiecie wspomina x. Okolskj.

Kotwica.

Kotwic rożnemi sposobami kształtowanych, rozne domy w w. x. L. vżywaią, w polu czerwonym z trzema piorami strusiemi w hełmie.

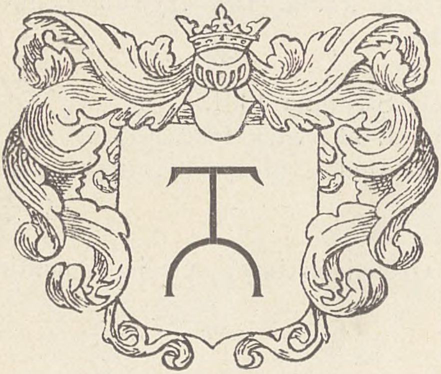


Chaweyłowicz Chaweyłowiczow iest taka na Wołyniu:

Alexander Chaweyłowicz v Paprockiego.



Chrynickj Chrynickich tamże taka:

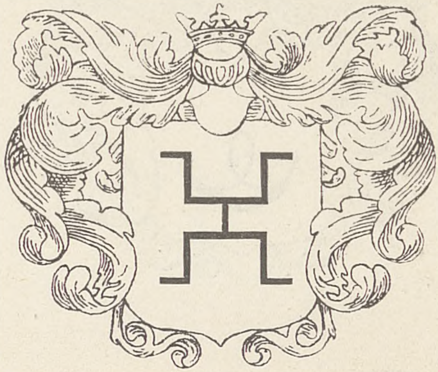


[133/141] **Dulicz** Duliczowie według Paprockiego w Herbarzu f. 360 y w Gniazdzie cnoty f. 1103 w woiewodztwie Minskim tak formuią:

Eliasz Dulicz v Paprockiego.

Hutor Hutorowie w woiewodztwie Witepskim tak w polu czerwonym herb swoy figuruią y kotwicą nazywaią:

Ian Hutor mego wieku.



Iasienieckj Iasienieckich v Paprockiego w Herb. f. 677 taka iest kotwica:



Między herbami Karpia marszałka Wołkowyskiego w Repli w kościele widziałem taką kotwicę:





Łowika Łowieyko [134/142] Łowikowie abo Łowieykowie w polu czerwonym takiey kotwicy vżywaią w Możyrskim powiecie:

Michał Łowieyko 1569.

Wawrzyniec Łowika stolnik Mozyrskj. Syn iego:

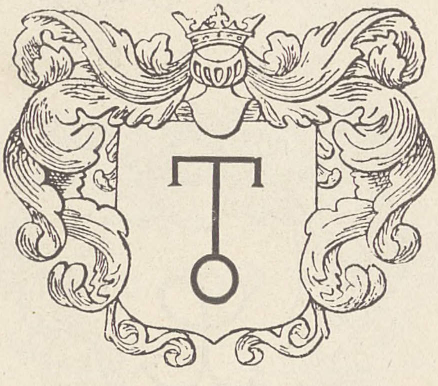
Ian Łowika chorąży Mozyrskj.



Kołontay Kołontaiowie w Nowogrodzkim woiewodztwie y w powiecie Wołkowyskim taką kotwicę za herb maią:

Andrzey Kołontay woyski Wołkowyskj.

Adam Kołontay 1648.



Drudzy z nich tak wyrażaią swoy herb w polu czerwonym:

[135/143] Korsaków dom dawny y rozrodzony w w. x. L. w roznych powiatach, osobliwie w woiewodztwie Połockim w polu czerwonym takiey formy kotwicy vżywa:

Przodek tego domu do Litwy przyszedł z Korsiki za Swidrigeła, ktory mu y siostrę dał swoię w małżeństwo y w posagu włości od Głębokiego zacząwszy do Zawołocia, w woiew. Połockjm. W Moskiewskich granicach nayduie się dotąd pole rzeczone Korsakowe, iż na nim woysko Moskiewskie sami tylko Korsakowie, zebrawszy się do gromady, zbili. Od maiętności różnych rożnie się nazywaią: z Poczapowa, Hołubickiemi, Hłubockiemi, Borkołapami, Vdzielskiemi.

Korsak
Borkołap
Hołubickj
Hłubockj
Poczapowskj
Vdzielskj



Hleb y Łukasz Korsak 1536 dworzanie IKM.

Korsaków wiele 1564 na Połocku przeciw swey przysiędze do więzienia Moskiewskj zabrał, dostawszy zamku przez traktaty.

Oniki Korsak rotm. IKM. dzielny w bitwie Iwańskiey 1567.

Eustachi Korsak Hołubicki woyski Połockj. 1609, brat iego Ian Korsak na Hołubiczach, chorąży Połockj, dworz. IKM. potym kasztelan Połockj, woiewoda Smoleńskj. Miał z Zukowney sędzianki Połockiey synów: Hrehorego y Gabriela.

[136/144] Hrehory Korsak starosta Rohaczewskj, chorąży Połockj, miał za sobą córkę Romana Wołowicza. Synowie iego:

Kazimierz Korsak chorąży Połockj,

Karol Korsak vmarł 1661 kapłanem in Soc. Iesv.

Roman Korsak chorąży Połockj po bracie.

Gabriel Ianowicz Korsak był wprzód pisarzem ziemsk. potym sędzią Połockim. Syn iego Konstanty Korsak.

Rafał Korsak, metropolit wszytkiey Rusi, mąż barzo vczony, pobożnością y pracami dla s. Vniey podiętemi wielce zalecony, v Oyca s. papieża Rzymskiego y kardynałow wielkiey powagi.

Ian Korsak brat Rafała był pisarzem grodzkim x. Zmodzkiego. Syn iego:

Alexander Korsak, kapłan barzo godny in soc. Iesv, vmarł 1657 powietrzem.

Iozeph Korsak na Hłubokim woiewoda Mścisławskj, fundował plebanią i klasztor Karmel. Bosych w Głębokim.

Ian Korsak wprzod pisarz ziemskj, potym sędzia Osmianskj, dla vbogiey młodzi slacheckiey, naukami się bawić chcącey, fundował w Wilnie konwikt albo bursę, w Ostrowcu zaś klasztor Oycom Dominikanom.

Wasil Korsak chorąży Mozyrski. Wspominaią go Dzieie roku 1590.

Krysztof Korsak podkomorzy Połockj. Synowie iego: Ian, Władysław, Iarosz, Korsak.

Iozue Korsak starosta Mścisławskj.

Piotr Korsak Vdzielskj w Połockim 1632.

[137/145] **Kownia.**

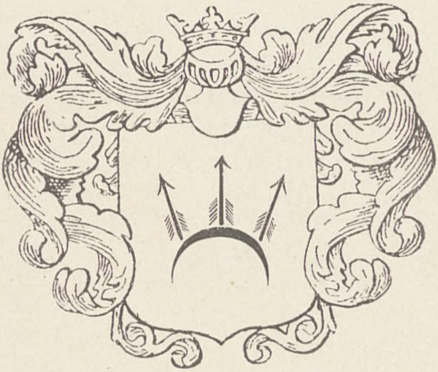


Maią być trzy gołe miecze w czyrwonym polu, w hełmie trzy pióra strusie.

Tur Że Turowie tego kleynotu w w. x. L. vżywaią, świadczy x. Okolskj f. 493.

Kozieł.

Ma być pułmiesiąca, na dół rogami obrócony, ze trzema strzałami. Pole czyrwone, w hełmie trzy pióra strusie.



Kozieł Tego kleynotu vżywa dom Kozłow, ktory z Siewierza wyszedł.

Sawicz Kozieł y z bratem do w. x. L. przyszedł. Potomstwo ich: iedni Poklewskiemi, drudzy Iasienickiemi piszą się.

[138/146] Iwan Kozieł Poklewskj miał synow Fabiana, Gabriela, Filona.

Fabian Kozieł Poklewskj sekr. IKM. woyskj Wilenskj, chorąży Osmianskj. Syn iego: Kazimierz Kozieł stolnik Vpitskj, ma syna. Corkę wydał za Wołowicza Władysł. woiew. Witepskiego.

Kozlarogi v. **Ielita** f. 99.

Kroie.

Maią być w polu czyrwonym trzy kroie, w hełmie ogon pawi. Tego kleynotu zażywa dom dawny y zacny w w. x. L. Kop-ciów przydaiąc krzyż nad iednym kroiem, iakom sam widział na starodawnych tego domu monumentach.

Kopeć



Kopeć pisarz w. x. L. Wspomina go przywiley wydany roku 1522.

Ewstachi Kopeć dworz. IKM. za Awgusta krola.

Bogusław Kopeć pisarz ziemskj Bracławskj 1579.

Wasil Kopeć 1563 od Stanow w. x. L. poseł do Koronnych na dokonczenie Vniy. Synowie: Ługasz, Filon y Wasil.

Łukasz Kopeć był kasztelanem Brzeskim.

Filon Wasilewicz Kopeć marszałek Lidzki. Synowie iego.

[139/147] Adam Filonowicz Kopeć, kanon. Wilenskj, człowiek wielce zacny. Nieprzyimował wyższych w Kościele s. vrzędów.

Mikołay brat Adama, vmarł 1659 *in societate Iesv*, godny kapłan.

Bracia ich potomstwo zostawili.

Wasil Wasilewicz Kopeć, podkom. Brzeskj, starosta Oskj y Przełomskj, potym kasztelan Nowogrodzki. Zostawił syna Karola a corka szła za Pawła Sapiehę, woiewodę Wileńskiego, w. hetm. w. x. L.

Ian Karol Kopeć starosta Brzeskj czesnik w. x. L. potym woiewoda Połockj. Ma za sobą Włoszkę margrabiankę Strozza, y potomstwo z niey, (ktore pomarło; vmarł kasztelanem Trockim).

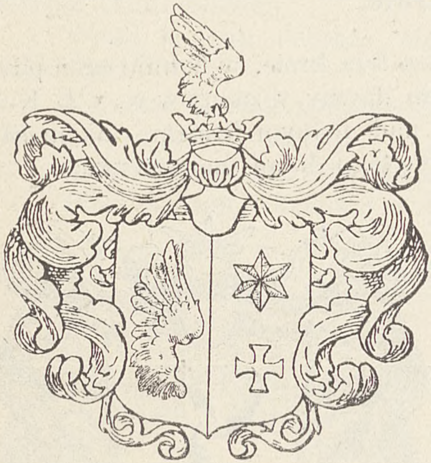
Siluester Kopeć sędzia grodzki Mścisławskj 1632.

Alexander Kopeć dworz. KIM. potym kasztel. Brzeskj (Syn iego ma Stetkiewiczownę).

Krvczyn.

Ma być krzyż a pod nim gwiazda. W wielkim x. Litew. vżywają tego kleynotu w polu czerwonym, przydaiąc tak w tar-

czy, iako y w hełmie skrzydło sępie, a gwiazdę nad skrzydłem kładąc.



Iszora Tego kleynotu takim kształtem w w. x. L. vżywa dom Iszorow w woiew. Wilenskjm.

N. Iszora archidiakon Wilenskj kapłan osobliwych przymiotów.

Alexander Iszora synowiec iego, sekr. KIM.

[140/148] **Krukj.**



Maią być w polu czerwonym miedzy dwiema mieczami złamanemi żelaza na krzyż zakrzywione; w hełmie trzy pióra strusie.

Tego kleynotu vżywa w w. x. L. dom Alexandrowiczow dawny.

Alexandrowicz Alexander Alexandrowicz z Poporć podsk. w. x. L. 1476. Brat iego rodzony:

Andrzey Alexandrowicz.

Mikołay Alexandrowicz z Zahowa, stryieczny Alexandra.

Ian Alexandrowicz marszałek Grodzieńskj. Syn iego:

Konstanty Alexandrowicz pisarz ziemskj Grodzienski 1648, potym sędzia.

Stanisław Alexandrowicz, brat Constantego.

Krzywda.

Ma być podkowa biała w błękitnym polu, na podkowie puł krzyża, a w podkowie cały.



Chrząstowskj Tego kleynotu vżywa dom Chrząstowskich w x. Zmodzkim y woiewodztwie Brzeskim.

[141/149] N. Chrząstowskj podskarbi w. x. L. od ktorego potomkow pospolity lud przezwał Podskarbicami.

Wacław Alex. Chrząstowski starosta Botockj. Wiele commissiy szczęśliwie odprawił. Syn iego:

Hieronim Chrząstowskj starosta Botockj.

Thomasz Chrząstowski 1632.

Stefan Chrząstowskj podstoli Zmodzki, ciwun Berżańskj, wprzod instygator, potym skarbny w. x. L.

Daniel Chrząstowskj mieczny Zmodzkj, brat skarbnego.

Ian, Woyciech y Kazimierz Chrząstowskj w Brzeskim. 1648.

Łazowskj Łazowskich dom z Podlasza w woiew. Brzeskim y w powiecie Wołkowyskim.

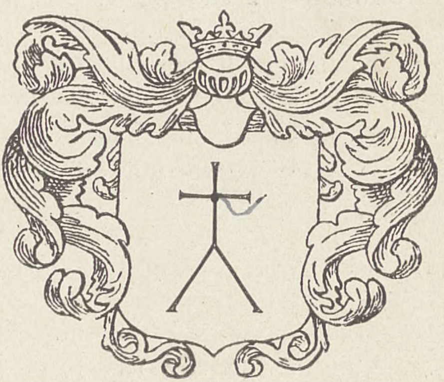
Andrzey Łazowskj podstarości Wołkowyskj.

Samuel y Stanisław Łazowskj 1632.

N. Łazowski pułkownik woluntąriuszów, do Moskwy się 1655 przedał, y tam został.

Krzyż.

Ma być krzyż z rozdartą nogą w polu błębitnym; w hełmie trzy pióra strusie.



Waszkiewicz X. Okolski pisze, że ten kleynot nadany



iest od krola Iageła Waszkiewiczom, ktorzi osiedli w woiew. Mińskim. Drudzy go tak vżywaią.

[142/150] **Kurcz.**

Paprockj y x. Okolskj takim kształtem go wyobrażaią w polu czerwonym, przydaiąc w hełmie trzy pióra strusie. Zda się być Kościesza wywrócona z żelezcem odkrzywionym, z przydatkiem pułmiesiączka y gwiazdy.



Kurczow dom takiego kleynotu vżywa według świadectwa pomienionych pisarzow.

Kurcz

Kurcewicz

Mnie się trafiło słyszeć od vważnego męża tego domu, iż Radwana vżywaią.

Kniaź Bulha mąż sławny.

Alexander Kurcewicz sędzia ziemskj Nowogrodzkj.

Marcin Kurcz rotm. IKM. odważny 1567 pod hetmanem x. Sanguszko.

Ian Kurcz, którego niektore dzieie 1578 wspominaią, w Mińskim woiewodztwie.

Andrzey Kurcz pisarz ziemskj Nowogrodzkj.

Marcin Kurcz woiew. Derpskj, miał synow Eustachiego z Apoloniey Korsakowney, a Iana y Michała z Sapiezankj.

Ewstachi Kurcz podkom. Parnawskj, kasztelan Witepski, fundował Franciszkany w Grodnie.

Stanisława Kurcza synowie Ian, Stefan y Kazimierz.

Ian Kurcz chorąży Lidzkj.

Stefan Kurcz woyski Lidzkj.

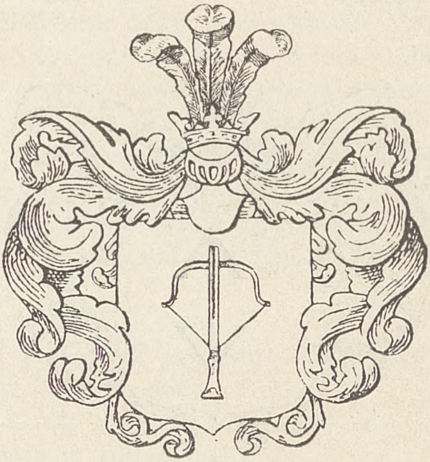
Kazimierz Kurcz pod Pilawcami wzięty, siedm lat na galerach v Turkow był. Po wybawieniu z więzienia w potrzebie pod Warszawą zabity iest.

N. Kurcz woiewoda Brzeskj 1680, 1685.

[143/151] **Kusza.**

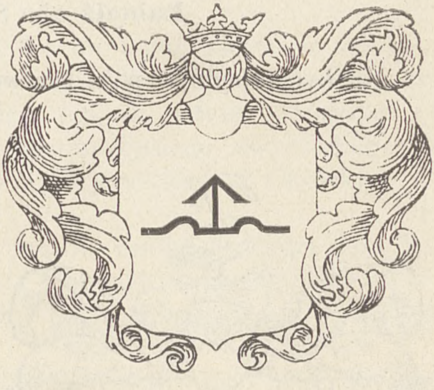
Ma być w polu czerwonym kusza napięta bez strzały, w hełmie trzy pióra strusie.

Burnak Koreywa Tego kleynotu takim kształtem vżywaią w woiewodztwie Wilenskim Koreywowie Burnakowie.



Drugie domy kładą kuszę bez cięciwy y rękoieści, z bełtem nad kuszą, bez piór.

Maszkiewicz Tego kleynotu zażywaią Maszkiewiczowie w Nowogrodzkim woiew.



Raczko Maszkiewicz 1503 dworz. IKM. zabity w potrzebie z Tatary pod Grodkiem.

N. Maszkiewicz horodniczy Nowogr. 1505, Tatar od zamku odpędził.

Bogdan Maszkiewicz rotmistrz IKM. z potrzeby przegraney nad Wiedrużą z Moskwą sam ranny, ostatek swoich obronną ręką vwiodł.

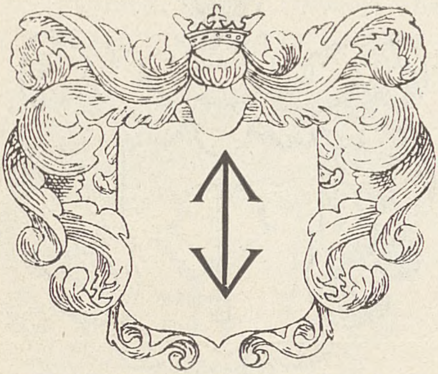
Gabriel y Piotr Maszkiewicz w Nowogr. woiewodztwie.

Drugie domy do tego przydaią trzy wręby y pióra do bełtu, a w hełmie także trzy pióra strusie.

Bystrzyckj Tak tego kleynotu vżywa dom Bystrzyckich.



[144/152] **Kvrzeniec.**



Ma być w polu czerwonym strzała biała, maiąca z obu końców, górnego y dolnego, żelezca, a w hełmie trzy pióra strusie.

Kurzenieckj

Tego kleynotu zażywaią Kurzenieccy z Kurzeńca, który iest w Osmiańskim powiecie; teraz ten dom ma osiadłości swe w powiecie Pińskim y w Podlaskim woiewodztwie.

Łabędź abo **Skrynscy.**

Ma być łabędź w polu czerwonym; w hełmie także łabędź.



Tego kleynotu różne domy zacne w w. x. L. vżywaią, lubo idą od różnych przodkow. Przed przyięciem herbow koronnych w Hrodlu te domy zażywały tego kleynotu:

Dedygołdowiczowiczowie (s.)

Dedygold

Dedygołd woiewoda Podolskj y Smolenski za Witołda miał synow dwuch: Didigozda y Dawgierda.

Dedigołdowicz Didigozd

[145/153] Didigozd Dedigołdowicz potężny wielce w Litwie, ktory swym ludem y kosztem Swidrigeła na w. x. L. chciał wprowadzić, wypędziwszy Zygmunta Kieystutowicza, w bitwie po Osmianą poimany.

Ian Dawgird Dedigołdowicz woiew. Podolskj, po śmierci Witołda przez Buczackich z Podola wygnany. Za Zygmunta

w. x. L. był woiew. Łuckim y Wołyńskim, za Władysława Iagiełowicza iuż był woiewodą Wileńskim, iako go wspomina przywiley 1437 pisany. Gdy 1440 zabito Zygmunta w Trokach, oskarzony o to do Kazimierza Iagiołowicza w. x. L. niewinność swoię wywiodł a Lelussę woiewodę Trockiego z vrzędu y z senatu rugował.

Domy, które od tych dwuch idą, maią się Łabędziem pieczętować. Są wprawdzie Dawgirdowie y teraz w w. x. L. ale niemogę wiedzieć, ktorzi się do tego Dawgirda odzywaią, gdyż nieiednego wszyscy herbu vżywaią. Ia tu mianuię tych, o których mi się trafiło czytać.

Dawgird Stanisław Dawgird pięć razy gońcem do Moskwy ieździł, od roku 1508 do roku 1523.

Bogdan Dawgird 1510 y w rok znowu gońcem do stolicy.

N. Dawgird sławny rotmistrz w Inflanciech 1561.

N. Dawgird pisarz z. Trockj v Paprockiego.

Iędrzey Dawgird. Wspominaią go Dzieie roku 1578.

Mingayło Mingayłow przodkowie z dawna tegoż kleynotu vżywaią; a lubo Mingayło kasztelan Wileńskj w Hrodlu przyiął był herb Rawicz, iednak potym odesławszy ten kleynot wrócił się do starożytnego zwyczainego domostwu swemu Łabędzia, iako z Paprockiego x. Okolskj t. 2 f. 13 napisał.

Talwosz Od tego Mingayła familią swoię prowadzi dom Talwoszow, iako świadczy Gniazdo cnoty fol. 1167.

Historia dawna wspomina Talwosza kasztellana Trockiego, marszałka w. x. L.

Mikołay Talwosz kasztellan Żmodzkj 1565 pod Kirempą [146/154] woyska Erika krola Szwedzkiego zbił. Był wprzód kasztellanem Mińskim y starostą Dinemborskim, kiedy do Moskwy poselstwo odprawował roku 1570. Syn iego:

Adam Talwosz Mikołaiewicz kasztelan Żmodzkj, był y z synem swym 1609 pod Parnawą, gdzie sto husarza swym kosztem Chodkiewiczowi stawił. Córka iego była za Alfonsem Lackim, starostą Żmodzkim.

Mikołay Talwosz, Adama syn, mąż rycerski, bezpotomnie vmarł.

Steckiewiczowie Talwoszowie rzeczeni do tegoż domu y herbu należą.

Stecko Ian Stećko starosta Drohickj 1501.

Steckiewicz Thomasz Steckiewicz Talwosz mego wieku.

Tenże kleynot w Hrodlu na domy swoie przyięli
Goligunt dway bracia Goligunt y Kormułt, wnukowie Kławsucia.
Kormułt Domy, które od nich poszły, tegoż herbu maią zażywać,
Berzańskj iako: Beržańscy, Goliguntowie w x. Zmodzkim.
Ian Berzański 1621.

Stanisł. Berzański żołnierz w kwarcianym z Ossolińskim starostą.

Aleksander Berzańskj.

Iawgel Iawgelowie w woiew. Połockim, w x. Zmodzkim y indziej.

Sebastian Iawgel chorąży Vpitskj. Wspomina go constitucia 1613.

Valerian Iawgel horodniczy Połockj, dawnieyszy nad nie.

Walenty Iawgel miał syna Dawida, z którego się vrodził Rafał Iawgel.

Iundził Iundziłowie do tegoż się przodka odzywaią.
Iundziłowicz Mikołay Iundziłowicz. Wspomina go seym Piotrkowski 1438 miedzy temi, ktorzi imieniem Stanow w x. Litewsk. do niektorich zapisow Koronie vczynionych ręką swą podpisali się.

Mikołay Iundziłowicz marszał. w. x. L. Wspomina go przywiley odnowienia Vniy za Alexandra 1499 y cessia Drohickiey ziemi vczyniona 1516 za I Zygmunta.

[147/155] Andrzey Iundził marsz. w. x. L. wspominaią go dzieie roku 1589.

Olbrycht Iundził także marsz. nadw. w. x. L. był roku 1542.

N. Iundził podkomorzy Wołkowyskj, wspomina go Paprockj.

Ierzy Iundził starosta Szkłowskj, rotmistrz IKM.

Andrzey Iundził, starosta Plotelskj.

Alexander Iundził, Samuel y Chryzostom, bracia, ludzie zacni.

Kozica Kozicowie według Paprockiego teyże dzielnice z Iawgiełami.

Stanisław Kozica. Zaleca go Gniazdo cnoty.

Szemetów też mianuie x. Okolskj między potomstwem
Szemet Kormułtowym; lecz że oni maią odmianę, niżey ich naydziesz pod Łabędziem odmiennym.

Wołodkowicz Wołodkowiczowie tak od Kormułta linią swoię wywodzą.

Kormułt wnuk Kławsucia, z Raczy siostry Witołdowey, miał syna Niemekszę.

Niemieksza Niemieksza Kormułtowicz miał synów Alexandra, Bartka y Wołodka, od którego przezwisko swe maią Wołodkowiczowie.

Niekrasz Wolodkowicz starosta Bełżyckj; wspominaią go przywileia pisane w roku 1438 y 1499.

Ierzy i Stanisław Wołodkowicz z synami swemi wspomnieni od Paprockiego w Gniaździe cnoty.

Marcin Wołodkowicz pisarz w. x. L. był posłem do Moskwy 1559.

Malcher Wołodkowicz z w. x. L. wyniósł się za ożenieniem do Korony.

Mikołay Wołodkowicz chorąży x. Zmudzkiego, ieden z posłów wyprawionych 1563 do Lublina na skończenie Vniy w. x. L. z Koroną.

[150/156] Chryzostom Wołodkowicz wprzod woyskj, potym pisarz ziemskj x. Zmodzkiego, dlugo w woysku służył za Karola Chodkiewicza. Mąż wielce vczony. Pisał siła. Łacińskim ięzykiem wydał historią dziesięcioletniey woyny Inflantskiey barzo gładko; po polsku xiążeczkę nazwaną Cnotliwy Litwin: o inkorporaciy Inflant do w. x. Lit. za Zygmunta Augusta. Zaczął był pisać po łacinie Krzyżakow Iflantskich historią, ale nieskonczoney odumarł.

Ian y Mikołay Wołodkowicz w x. Zmodzkim 1621 ludzie zacni.

Kazimierz Wołodkowicz *in soc. Iesv* kapłan godny, krasomowca y poeta w Łacińskim y Polskim ięzyku osobliwy. Vmarł powietrzem 1662 pod Warszawą, gdzie był kaznodzieią v s. Iana. Rodzeni iego: [1])

Kunczewiczowie w w. x. L. tegoż kleynotu vżywaią z nadania Witołda w. x. L. Przodek ich Milus Gineyd, kto-

Gineyd Kuncza rego wspomina Vnia pierwsza z Koroną roku 1401, przezwany iest Kuncza, że miedzy Pany Litewskiemi za krola Iagieła ostatni chrzest s. przyiął. Miał syna Gineyda.

Gineyd Kunczewicz w Hrodlu 1413 przyiął był herb Zaręba; ale gdy Witołda w. x. L. z woyskiem do Prus

---

[1]) Tu następuje niewypełniona luka dziesięciowierszowa, gdzie mieli być widocznie wypisani rodzeni Kazimirza Wołodkowicza, których atoli Kojałowicz snać odszukać nie zdołał.

Kunczewicz ciągnącego, bez szkody w ludziach przeprowadził przez wody y błota, Witołd kazał Łabędzia miasto herbu vżywać, ktorego się kleynotu dotąd potomstwo iego trzyma.

[151/157] Iakub Kunczewicz koniuszy w. x. L. miał z Sapieżanki synow Michała y Mikołaia. Bracia iego zaś byli Maciey y Bogdan.

Maciey Kunczewicz ciwun Trockj, był posłem do Moskwy za Alexandra w. x. L. 1502 y 1503. Nie zostawił potomstwa.

Bogdan Kunczewicz był kasztelanem Smoleńskim, zostawił syna Iwana.

Mikołay Iakubowicz Kunczewicz tylko corki zostawił, iedna szła za Naruszewicza, druga za Talwosza.

Michał Iakubowicz Kunczewicz z kniehyni Kurpskiey zostawił synów Iana, Iakuba, Macieia.

Ian Michałowicz Kunczewicz podkomorzy Nowog. Syn iego:

Samuel Kunczewicz, sędzia lidzki ziemskj, orator wielkj, zostawił z Połubińskiey Konstantego, Iana, Kazimierza, Krysztofa, Michała.

Iakub Michałowicz Kunczewicz chorąży Grodzieńskj. Syn iego:

Mikołay Kunczewicz podkomorzy Pińskj.

Maciey Michałowicz Kunczewicz miał synów Balcera, Iakuba y N.

Balcer Kunczewicz podstarości Osmianskj.

Iakub Kuncewicz podkom. Lidzkj, starosta Koniawskj, żołnierz dzielny. Był y chorążym Lidzkim, 1660 został kasztelanem Mińskim a potym Zmodzkim.

N. Kunczewicz miał syna x. Macieia Kunczewicza, kapłana vczonego.

Iwan Bogdana Iakubowicza syn Kunczewicz, od Zygmunta I. za rycerskie odwagi wziął wiecznością cztyry wsi w starostwie Kowieńskim. Synowie iego:

Iwan Iwanowicz Kunczewicz starosta Iurborskj, Nowowolskj, leśniczy Kowieńskj.

Fiedor Iwanowicz Kunczewicz. Syn iego:

Iakub chorąży Grodzieński, według x. Okolskiego.

[152/158] Insze domy abo z Korony ten kleynot przynieśli abo z inszych okaziy nadany wzięli.

Blinstrub Blinstrubowie w x. Zmodzkim y w Kowieńskim powiecie.

Ian Blinstrub z Towtwił dworz. IKM.

Adam Blinstrub roku 1621.

Głuszyńskj Głuszyńscy Duninowie z Polskiey, w woiew. Mińskim. Ierzy Dunin Głuszyński.

Hołowczyńskj Hołowczyńscy, kniaziowie na Hołowczynie w powiecie Orszańskim.

N. Hołowczyńskj woiewoda Mścisławskj, miał za sobą córkę Michała Wołowicza.

Alexander Hołowczyńskj kasztel. Zmodzkj, starosta Lidzkj, swym kosztem chorągwie w Iflanciech stawiał y prowadził, był w potrzebach pod Kokenhawzem y Piłą.

Mikołay Hołowczyńskj chorąży Orszańskj.

Konstanty z Hołowczyna Rapałowskj kasztelan Mścisławskj. Syn iego:

Ierzy Hołowczyńskj.

[153/159] **Karnikowskj** Karnikowscy w Brzeskim woiewództwie.

Kraiewskj Kraiewscy wspomnieni od x. Okolskiego.

Kunickj Kuniccy Duninowie z Sędomirskiego kraiu, w Połockim woiewodztwie.

Andrzey Dunin Kunickj, mąż zacny.

Wspominaią go constitucie 1632, 1633.

Horodyiskj Horodyiscy w różnych powiatach.

Simon Horodyiskj pisarz gr. Wołkowyski 1613.

Marcinkiewicz Marcinkiewiczowie w x. Zmodzkim y w Vpitskim powiecie.

Simon Marcinkiewicz poborca Vpitskj 1578.

Daniel Marcinkiewicz ciwun Dirnianskj.

Ian Marcinkiewicz sekr. IKM. stolnik Vpitskj.

Paweł Marcinkiewicz sędzia ziem. Vpitskj, podwoiew. Wileńskj. Syn Stanisław (sędzia ziemski Vpitskj.

(1670. Paweł Marcinkiewicz podstarości y mieczny Vpitski.

(Eliasz Marcinkiewicz woyski Vpitskj.

(Władysław Marcinkiewicz sprawnik Vpitskj.

(1698. Mateusz Marcinkiewicz sędzic Vpitski.

(Ierzy Marcinkiewicz sędzic Vpitski).

Matysiewiczowie w x. Zmodzkim, iako x. Okolskj świadczy.

N. Matyszewicz chorąży Zmodzkj. Synowie iego: Ierzy, Balcer, Erasmus Matysiewicz.

Monsztołt [153/159] Monsztołtowie w woiewodztwie Trockjm.

Możeyko Możeykowie w x. Zmodzkim.
Michał Możeyko mego wieku. Syn iego Krysztof.

Prokulbickj Prokulbiccy w woiew. Wileńskim.
Ian Prokulbickj 1648.

Raieckj Raieccy Duninowie z Raiec, dom Polskj.

Ian Raieckj za Zygmunta I po długiey woienney służbie w Litewskim woysku, osiadł w woiewodztwie Trockim. Synowie iego:

Kasper Raieckj, chorąży Trockj.

Balcer Raieckj woyskj Trockj. Synowie Balcera: Ian, Teofil, Alexander, Gedeon, Woyciech.

Ian Raieckj sławny rotm. IKM.

Teofil Raieckj rotm. IKM. raytarskj, vmarł pod Chocimem, pogrzebion w Wilnie v ś. Iana. Syn iego:

N. Raieckj podsędek Trockj.

Alexander Raieckj marszałek Wilkomirskj, którego czynią wzmiankę constitucie roku 1607, 1610, 1613.

Gedeon Raieckj służył długo w woysku. Roku 1625 od slachty Wilkomirskiey regiment przyiąwszy, pod Czadościami podiazd Szwedskj zniósł; pod Smoleńsk za Władysława IV roku 1633 swym kosztem chorągiew stawił. Był wprzód kasztelanem potym woiewodą Mińskim. Synowie iego:

[154/160] Władysław Raieckj, starosta Runborskj;

Teofil Raieckj, marszałek Lidzki. (Syn z Sokolińskiey marszałkiem w. x. L. Michał Raieckj starosta Buklański 1685.

Zygmunt Raieckj starosta Kokenhauskj;

Gedeon Raieckj, brat pomienionych.

Woyciech Raieckj piąty syn Balcera, wprzód był pisarzem z. Trockim, potym sędzią. Miał za sobą Sokolińską. Synowie iego Konstanty y Piotr; corka szła za Brzostowskiego referendarza w. x. L.

Konstanty Raieckj dworz. IKM. młodo vmarł w Wilnie, będąc deputatem na generalne sądy trybunalskie.

Piotr Raieckj podkom. Smoleńskj, rotmistrz IKM. w woysku koronnym, odważny. Vmarł 1659.

Ian Alexander Raieckj sędzia grodzki Trockj 1648.
Adam Raieckj chorąży Parnawskj.

Siemiaszko Siemiaszkowie tegoż herbu vżywaią, iako przeczytasz v x. Okolskiego.

Piotr Siemiaszko pisarz w. x. L. starosta Krewskj, odprawował do Moskwy poselstwo 1552.

Alexander Siemiaszko podkom. Łuckj, wspomina go Paprocki.

Krysztof Siemiaszko w x. Zmodzkim około roku 1621.

Vrbanowicz Pileckj Vrbanowiczowie Pileccy w powiecie Osmianskim. Adam Vrbanowicz Pileckj, mąż dzielny. Syn iego: N. Ian Vrbanowicz młodo w akad. Wileńskiey nauki theologiczne odprawiwszy, służył w woysku y był rotmistrzem. Zabity w potrzebie.

Zawisza Zawiszowie z tym kleynotem z Korony, ieszcze za Iagieła do w. x. L. weszli.

[155/161] Zawisza dworzanin królewny Iadwigi, potomek Czarnego herbu Łabędź, taiemnie od swey pani posłany do Litwy, aby się obyczaiom Iageła, który sobie w małżeństwo Iadwigi życzył, przypatrzył. Tego Iageło przy sobie zatrzymał y w w. x. L. osiadłościami wielkiemi opatrzył. Z potomstwa iego było wiele ludzi zacnych w w. x. L.

Melchior Zawisza kasztelan Witepski, długo na dworze krola Awgusta iako dworz. IKM. bawił się. Syn iego:

Ięndrzey Zawisza kaszt. Minskj, zostawił synów trzech: Krysztofa, Iana, ktory tylko corki miał, Ierzego, ktory w Wołoszech w bitwie pod Chocimem poległ.

Krysztof Zawisza był leśniczym Kowieńskim. Synowie iego:

Bonawentura Zawisza młodo zmarł;

Alexander Zawisza podstoli Nowogrodzkj.

Ian Zawisza woiew. wprzód Mścisławski potym Witepskj. Wiele komissiy odprawił. Syn iego:

Mikołay Zawisza kasztelan Witepskj, senator poważny. Miał za sobą Tyszkiewiczownę woiewodz. Brzeską. Synowie iego: Eustachi i Isidor, ktory młodo zmarł.

Eustachy Zawisza odważnie przeciw Szwedom w woysku stawał, zmarł 1657 młodo.

Andrzey Zawisza brat Iana, podskarbi w. x. L. miał za sobą Zophią Wołowiczownę. Synowie iego:

Mikołay Zawisza, ktory *in soc. Iesv* do Rzymu na theologią posłany, tam młodo vmarł. Fundował przy akademiy Wilenskiey dwa kursy *philosophiae*.

Krysztof Zawisza wprzod łowczy w. x. L. starosta Braslawskj y Minskj, potym pisarz nakoniec marsz. w. x. L. kasztelan Wileńskj. Był na komissiy z Moskwą pod Wilnem 1660 y pod Borysowem. Synowie iego:

Andrzey Zawisza pisarz w. x. L. starosta Minski, ma za sobą Oginską. Synowie: Ian starosta Minskj, Krysztof. Drudzy pomarli.

[156/162] Ian Zawisza starosta Bracławskj, rotm. IKM. mąż dzielny.

Łabędź odmienny.

Łabędzia insze domy w w. x. L. vżywaią z roznemi przydatkami y odmianami.



Girskich dom kładzie w błękitnym polu łabędzia, na Abdanku iedną nogą wspartego y w hełmie także łabędzia [1]).

Idzie ten dom od Romunda w. x. L. przez wnuka iego Dowmunda xiążęcia Vcianskiego. Syn iego:

Iałgołd Iałgołd Dowmundowicz dziedzic na Girach, Woystomiu etc. w Osmianskim powiecie, syn iego Andruszko Iałgołdowicz był v krola Kazimierza dworzan. IKM. starostą Markowskim, pułki wodził przeciw Moskwie y Węgrzyn. ożeniwszy się z Jadwigą herbu Abdank, począł przykładać herb Abdank pod lewą nogę łabędzia. 1480 poległ w bitwie z Moskwą [2]).

Synowie iego Abraham i Andryasz Andruszkowiczowie (s).

---

[1]) Tu następują 4 wiersze przekreślone.
[2]) Tu dalej dwa wiersze wykreślone.

[163] [1]). Romunda w. x. Litewskiego wnuk Dowmund x. Vcianskie miał syna Iałgołda Dowmundowicza. Z dawnych czasow vżywał ten dom łabędzia y w tarczy y w hełmie, pole na tarczy było błękitne. Dziedzictwo iego w Osmianskim powiecie Woystom abo Vszakow, Giry y insze przyległe maiętności. Zostawił Iałgołd syna Andruszka.

Andruszko Iałgołdowicz kwitnął za krola Kazimierza Iagiełowicza na dworze y w woysku. Był bowiem dworzaninem y pułkownikiem IKM. starostą Markowskim około roku 1465. Ożeniwszy się w Koronie z Iadwigą z domu Abdankow, począł na pieczęci vżywać Abdanku pod lewą nogą łabędzia. Wodził pułki w Węgrzech y przeciw Moskwie, zabity iest w potrzebie z Moskwą 1480. Synow zostawił Abrahama y Andriasza.

Abraam Andruszkowicz Iałgołdowicz miał za sobą Zophię xiężnę Korybutownę, ktora gdy vmarła, niektore swoie dobra oddał roku 1509 na fundacią kościoła katolickiego parochialnego Woystomskiego. Potym wziął za żonę Annę Rałownę dziedziczkę na Mołodecznie y Hrazdowie, z ktorey syna miał Augustyna Andruszkowicza.

Andrias Andruszkowicz dziedzic na Woystomiu abo Vszakowie, miał za sobą Połomię Cybulską, był chorążem Krewskiego viazdu, mąż na woynach dzielny y szczęśliwy.

Augustyn Iałgołdowicz Andruszko v Zygmunta pierwszego w wielkiej łasce, dworzanin IKM. y pułkownik za hetmanstwa Ierzego Radziwiła kasztelana Wileńskiego. Poległ w bitwie z Moskwą pod Orszą. Zostawił synow: Iakóba y Floriana, ktori w zakonie oycow Franciszkanow vmarł.

[165] Iakub Andruszkowicz na Girach służywszy długo w Węgrzech, ożenił się z Theodorą Koryczowną, z ktorey zostawił dwu synow: Stanisława y Augustyna, ktorzi się poczęli zwać Girskiemi.

Stanisław Andruszkowicz Girski tylko corki dwie zostawił, sam w potrzebie Cecorskiey poległ.

Augustyn Andruszkowicz Girskj za Zygmunta III w Moskwie w woysku Sapieżyńskim pułkownikował, pod Chocimem chorągiew nosił hetmańską v Karola Chodkiewicza, osobliwie mu będąc wygodnym. Do Inflant miał własną chorągiew kozacką. Miał za sobą Babinskę, z ktorey miał corkę iednę, synow czterech: Piusa, Tomasza, Konstantego, Dyoniziusza. Pius Ierzy Gir-

[1]) Jestto osobna karta w rękopis wlepiona, która obszerniej traktuje rzecz wyżej podaną. Autor wlepiwszy tę kartę, winien był tekst nią zastąpiony, w rękopisie jako zbyteczny wykreślić, czego jednak uczynić zapomniał.

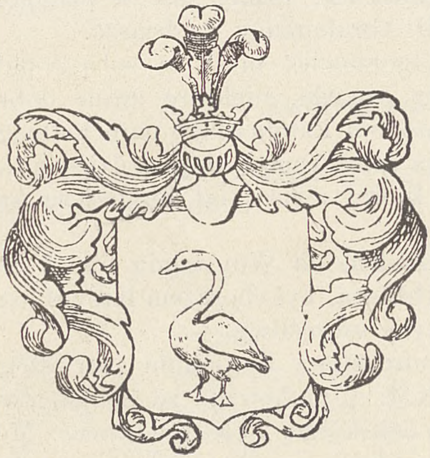
skj kanonik Wileński, pleban Swirski, kapłan vczony y godny, *artium et ph. magister*, w akademią Wilenską kreowany.

Konstanty Girski w kwarcianym woysku chorągiew v pana Bałabana nosił na podiazdzie pod Zbaraz, poległ od Tatar zabity.

Dyonizi Girskj nosił chorągiew v Sosnowskiego, kasztelana Połockiego, vmarł młodo.

[157/165] **Łabędź odmienny.**

Kudrewicz Kudrewiczowie w powiecie Kowieńskim zażywaią także łabędzia, ale w hełmie kładą trzy pióra strusie.



Mikołay Kudrewicz pisarz ziemski Kowienskj.

Iozeph Kudrewicz pisarz grodzki Zmodzkj.

Kazimierz Kudrewicz pleban Minskj, kraie cudze zwiedził. Sekr. IKM. iezdził od krolestwa IchMciów w poselstwie prywatnym do cesarza chrzescianskiego Leopolda 1664.

Szemet Szemetowie dom dawny, ktory x. Okolski od Kormułta prowadzi, pole kładą błękitne a w hełmie poł lwa białego.



Malcher Szemet kasztel. Zmodzki możny wielce pan, miał za sobą Hlebowiczownę woiewodziankę Wilenską. Wspomina go Stryikowski l. 20 c. 1. Zostawił corkę Kristinę, ktora szła za Bilewicza; synów trzech: Wacława, Iana, Malchra.

Stanisław Szemet kuchm. w. x. L. ciwun Poiurski. Wspomina go Stryikowskj l. 19 c. 7 y Dzieie roku 1560 zalecaią go iako dzielnego rotmistrza.

Woyciech Szemet woyski Zmodzskj, wspomina go Paprockj.

[158/166] Wacław Malchrowicz Szemet kasztel. Zmodzkj, miał za sobą Chodkiewiczownę, z ktorey vrodzona corka szła za Alex. Ogińskiego kasztel. Trockiego.

Ian Malchrowicz Szemet starosta Botockj. Odprawował od Stanow w. x. L. do Zygmunta III. nowokoronowanego poselstwo 1588, miał za sobą x. Zbaraską. Syn iego był Wacław y Stanisław.

Wacław Szemet, ktorego wspomina konstitucia 1611.

Stanisław Szemet podkomorzy Zmodzki.

Malcher Malchrowicz Szemeth podkom. Wilenskj, ciwun Dyrwianskj, dziedzic na Ielnie, za nim Oginska. Miał z pierwszey żony syna Alexandra, a z drugiey Oginskiey miał Gabriela, Łukasza, Theodata y Stanisława.

Alexander Iarosław Szemet był podkomorzym Wilenskim, rotm. IKM. prowadził chorągwie w Iflanciech, mianowicie 1625. Miał za sobą Sapieżankę. Synowie iego:

Malcher, Alexander y Ian Szemetowie.

Alexander Szemet podstoli Witepskj, mąż odważny. Ma syna Bazilego.

Gabriel Szemet podkom. Słonimskj, miał za sobą Trizniankę. Syn Marcian młodo w szkołach vmarł, drugi syn Mikołay Szemet.

Łukasz Szemet marszałek Kowienskj. Synowie iego: Konstanty, Władysław y Alexander.

Theodatus Szemet miał za sobą Stetkiewiczownę. Syn iego Mikołay Szemet rotm. IKM. odważny, zabity od Moskwy w potrzebie pod Basią.

Stanisław Szemet Malchra Malchrowicza syn czwarty, dworz. IKM. za Władysława IV zabity w potrzebie z Moskwą pod Smoleńskiem.

[159/167] N. Szemet sędzia Wołkowyskj, wspominaią go stare pisma.

Ian Szemet w x. Zmodzkim, ktory wiek swoy młody długo we Włoszech trawił i w akademiey Bononskiey policzony był między zacne professory.

Brat Iana Mikołay Szemet podstarości Zmudzski, podkomorzy Wendenski, wielce gorliwy w obronie wiary s. przeciw heretykom, nakoniec sędzia ziemski x. Zmudzkiego, za nim Sokolińska marszałkowna w. x. L. Synowie: Władysław, Mikołay.

Konstanty Szemioth sędzia ziemski x. Zmudzkiego brat . . . . . ny Mikołaia sędziego x. Zm.



Wideyko Wideykowie w x. Zmodzkim pływaiącego łabędzia vżywaią, a w hełmie trzech piór strusich.

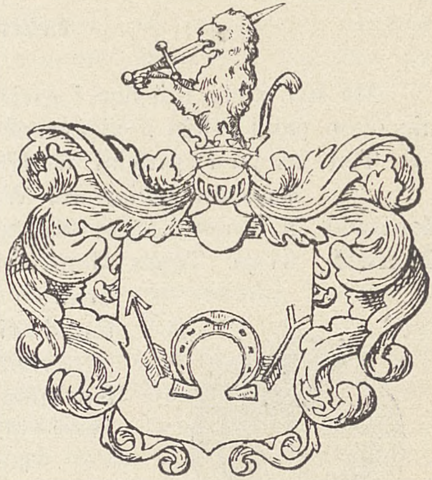
Tomasz Wideyko czasu mego na Zmoydzi.



Woyszko Woyszkowie w powiecie Kowieńskim. w hełmie kładą miesiąc z gwiazdą, a na puklerzu nic nie odmieniaią.

[160/168] **Łada.**

Ma być biała podkowa w polu błękitnym miedzy dwiema bełtami, całym y rozdartym; w hełmie ma być puł lwa z gołym mieczem.



Sobolewskj Sobolewscy w x. Zmudzkim tego kleynotu vżywaią.

Samuel Sobolewskj z Lubelskiego woiewodztwa przeniosł się do Litwy. Syn iego:

Paweł Sobolewskj miał za sobą Pietkiewiczownę, z ktorą zostawiony syn:

Fabian Sobolewskj sławny żołnierz za Stefana krola, miał za sobą Bilewiczownę. Syn tego

Adam Sobolewskj kapłan zacny *in soc. Iesv.*

Stanisław Sobolewskj w x. Zmodzkim około r. 1621 y potym.

Wilczek Wilczkowie w Wołkowyskim kraiu tegoz kleynotu vżywaią, ale do podkowy przydaią krzyż.

Ian Wilczek koniuszy w. x. L. 1557 wspomina Stryikowski, potym kasztelan Smolenskj.

Samuel Wilczek podst. Wołkowyski. Synowie iego:

Władysław, Samuel, Krysztof, Tomasz i Piotr Wilczek, starsi młodo powietrzem pomarli.

Łazankj v. Iastrzębiec.

Larissa.

Maią być w białym polu dwa lemiesze, stoiące podle siebie, a w hełmie pióra pawie. Ten kleynot z Korony przyniesiony iest z ziemi Wieluńskiej.

Madalińskj Iakub Madalinskj woyski Mścisławskj, pułkow. IKM. za Zygmunta III y Władysława IV, ieden z przednich y odważnych pułkownikow na woynach Moskiewskich y Szwedzkich za Karola Chodkiewicza y Lwa Sapiehy, hetmanow w. x. L. . . . . był krol Władysław IV Smolenskie woiewodztwo, ale on w tym vm . . . . . .

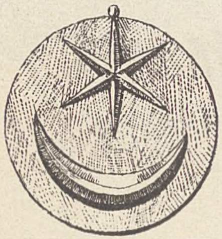
Leliwa.

Ma być złoty miesiąc i gwiazda w polu czerwonym. W hełmie ogon pawi także z xiężycem y gwiazdą.

Ten kleynot przyiął w Hrodlu na się y na dom swoy Moniuid woiewoda Wileńskj, syn Montiwida xiążęcia

Montiwid Kiernowskiego, stryia Iagiełłowego, syna Gediminowego.

Monwid Temu Montiwidowi Iageło w. x. L. 1382 pobrawszy wszystkie maiętności, Widimundowi zięciowi Witołdowemu darował.



Synowie Moniwida woiewody Wilenskiego byli Woyciech Moniwid y Ian Moniwid.

Woyciech Moniwid woiewoda Wilenskj. Wspomina go fundusz biskup. Zmodzkiego 1422. Zostawił synow: Iuchna abo Iana y Olechna abo Alex. Moniwidow.

Iuchno Moniwid został po Lelusie woiew. Trockjm 1443, herb Leliwę odesłał był Polakom 1450, ale się znowu do niego wrócił. 1456 mocno się sprzeciwił Gasztołdowi, aby nie był w. x. Litew. podniesiony Siemion x. Olelkowicz.

Zabrzezińskj Ierzy Moniwid Iuchnowicz kniaź Zabrzezińskj dał początek familiy Zabrzezinskich, zostawił synow Iana y Alexandra.

[162/170] Ian Iuriewicz Moniwid de Zabrzezie namiesnik Połockj, kasztelan Trockj 1492, był posłem do Moskwy po Helenę w małżeństwo w. x. L. Alexandrowi 1494, potym był w. marszałkiem w. x. L. 1499. Po śmierci krola Albrycta od Stanow Litewskich poselstwo odprawował do Korony staraiąc się, aby Alexander po bracie na krolestwo podniesion był. Roku 1501 Dzieie wspominaią go woiewodą Trockim, ale mu to woiewodztwo krol Alexander zawaśniony nań 1505 znowu odebrał. Zabity iest od kniazia Mich. Glińskiego pod Grodnem roku 1508.

Alexander Iuriewicz Zabrzezinskj kaszt. Wilenskj, 1494 posłem do Moskwy po Helenę. Syn boday iego był Ian Zabrzezinski woiew. Nowogrodzki, ktorego wspomina cessia ziemi Drohickiey 1516.

Stanisław Iuriewicz Zabrzezinskj marszał. nadw. w. x. L. iako go wspominaią Dzieie roku 1501.

Dorohostayski Olechno abo Alex. Moniwid, Woyciecha drugi syn, namiestnik Trockj, od maiętności nazywać się począł Dorohostayskim. Synowie iego są: Piotr, Mikołay, Andrzey, Stanisław.

Mikołay Olechnowicz Dorohostayski.

Andrzey Olechnowicz Dorohostayski był posłem do Moskwy 1492.

Stanisław Olechnowicz Dorohostayskj.

Kuchmistrzowicz Piotr Olechnowicz Dorohostayskj kuchmistrz w. x. L. wspomina go Historia 1501. Od niego potomstwo zwało się Kuchmistrzowiczami. Miał synow czterech: Iana, Mikołaia, Stanisława y Piotra Kuchmistrzowiczow Dorohostayskich, tak przezwanych dla różnice inszych, ktorzi szli od Mikołaia Olechnowicza Piotrowego brata.

Mikołay Piotrowicz Dorohostayskj był miecznym w. x. L. Syn iego tegoż imienia.

[163/171] Mikołay Mikołaiewicz Dorohostayski stolnik w. x. L. za Awgusta, potym był woiew. Połockim. Przez pułkownika swego Zuka 1580 Suszy dobył. Swym ludem Newla dobył, Nieszczerdę vbiegł, gdzie tysiąc Moskwy na placu położywszy, dwa tysiące dó więzienia wziął. Na wszytkich expediciach krola Stefana był przytomny; wziął od niego starostwa Wołkowyskie, Szereszowskie, Gorodyńskie. Syn iego:

Krysztof Moniuid Dorohostayskj marsz. w. x. L. nadw. 1601 w potrzebie pod Kokenhawzem chorągiew swoię husarską prowadził. Na Smolenskie mury pierwszy z chorągwią królewską wpadł y rynek opanował. Syn iego:

Władysław Moniuid Dorohostayskj krayczy w. x. L. syna nie zostawił, tylko corkę, ktora szła za Tomasza Sapiehę oboźnego w. x. L.

Pawła Dorohostajskiego wspominaią constitucie seymowe roku 1598.

Irzykowicz Mikołay Olechnowicz Dorohostayskj drugi syn Olechna. zostawił syna Irzyka abo Ierzego. Synowie iego trzey: Żuk, Iędrzey y Szczęsny, poczęli się pisać Irzykowiczami.

Kaspra Irzykowicza podkomorzego Mielnickiego z bracią Malchrem y Iędrzeiem żołnierzami zaleca Paprockj.

Ierzy Irzykowicz marszałek Wilkomirskj mąż zacny.

Kazimierza Irzykowicza wspominaią niektore Dzieie.

Stanisław Irzykowicz *in soc. Iesv* kapłan barzo zacny, był prowincialem y visitatorem w prowinciey polskiey *soc. Iesv*.

Ian Moniwid woiew. Trockj, na woynie od Zygmunta Kieystutowicza poimany y zabity 1432. Był drugi syn Moniuida woiewedy Wileńskiego, pierwszego, ktory ten herb przyiął. Synowie iego: Hleb, Kuc y Wiaż.

Hlebowicz Hleb Moniwidowicz iako x. Okolskj opisuje y w liniy familiy domu tego widziałem, zostawił synow Ierzego y Stanisława, ktorzi się Hlebowiczami pisać poczęli.

[164/172] Stanisław Moniuid Hlebowicz był woiew. Połockim, starostą Mereckjm. Odprawował do Moskwy poselstwo pięć razy 1492, 1502, 1503, 1508 y 1510. Zostawił synow dwuch.

Stanisław Stanisławowicz Hlebowicz był woiewodą Podlaskim; corkę wydał za Radziwiła a syn

Piotr Hlebowicz Połońskj nazwany nie zostawił potomstwa.

Mikołay Stanisławowicz Hlebowicz, drugi syn pierwszego Stanisława, tylko corki zostawił. Sławny od hoyności.

Ierzy Moniuid Hlebowicz syn Hleba, był woiewodą Smolenskim, 1492 włości Moskiewskie szeroko splundrował, Smoleńska długo mężnie bronił, dla starości śpuścił woiewodztwo a przestał na starostwie Wołkowyskim. Synowie iego: Ierzy, Mikołay, Ian.

Ierzy Iuriewicz Hlebowicz namieśnik Witepski, był posłem do kniazia Wasila Iwanowicza, kiedy został w. x. Moskiewskim 1502.

Mikołay Iuriewicz Hlebowicz dworz. IKM. ustawiczny woiennik, Smolenska lat siedm bronił, 1499 z x. Ostroskim w bitwie nad Wiedrusą poimany iest. Wyszedszy z więzienia 1501 mężnie bronił znowu Smolenska przeciw zdraycom kniaziom Siewierskim Osiemiatyczom; wszytko cokolwiek oycowskiego nalazł w zamku, na żołnierza rozdał y dług na 24 tysięcy kop Lit. zaciągnął. Gdy działami wielką dziurę otworzono do zamku, iednę noc na rozmysł wziąwszy, obiecał siekier nievżywać; aby y słowa dotrzymał y zamku, piłami tylko drzewo piłuiąc dziurę zaprawił. Vmarł bezpotomnie.

Ian Iuriewicz Hlebowicz wprzod woiew. y starosta Mścisławskj potym woiew. Połockj, był wielk. hetmanem w. x. Lit. miał za sobą x. Fiedorę Iawnuciankę. Około roku 1516 był marszałkiem w. x. L. W roku 1536 tak Moskwę woiował, że musiała Duma Moskiewska pisać do pp. sen. Litewskich, aby go hamowali.

[165/173] Był potym woiewodą Wileńskim y kanclerzem w. x. L. 1542. Odprawował poselstwo do Moskwy 1536 y 1541. Syn iego:

Ian II Ianowicz Hlebowicz z młodu na dworze cesarza chrześcianskiego bawił się, w Wilnie podczas wesela krolewny polskiey Katarzyny z w. x. Finlandzkim Ianem w rycerskich gonitwach wszytkich zwyciężył. Był wprzod kasztell. Minskim, iako masz v Stryikowskiego l. 6 c. 10 y indziey, potym podsk. w. x. L. nakoniec woiew. Trockim. Zawarł się był w Połocku, kiedy niespodzianie Moskal go obległ, a lubo zamek iest poddany przez traktaty od woiew. Dowoyny, iednak z inszą Litewską szlachtą y Hlebowicz do Moskwy iest wzięty 1662. Z więzienia rożnemi sposobami ostrzegał o zamysłach Moskiewskiego, a gdy mu w roku 1565 listy przeięto, pytany o to od tyrana mężnie się przyznał, iż y w więzieniu będąc, więcey oyczyznie, w ktorey się vrodził, zyczy. Mało go nieotruto, by przyiaciele byli nieostrzegli. Wyszedł z więzienia 1569 na odmianę za Pleszczeiewa y Olechina. Roku 1581 za Stefana pod Połock y Wielkie łuki swym kosztem chorągwie prowadził. W poselstwie od Stanów w. x. L. do Zygmunta III świeżo koronowanego był naprzednieyszym posłem, vskarżaiąc się o zgwałcenie praw Vniey przez Koronnych. Oracia iego ta iest w druku. Synowie iego:

Ian III Ianowicz Hlebowicz był stolnikiem w. x. L. Brat Mikołay Ianowicz Hlebowicz z młodu bawił się rycerską służbą pod Dinamentem, Parnawą y indziey. Około roku 1607 był podst. w. x. L. Za odzyskanie Smoleńska został woiewodą Smoleńskim. Fundował w Zasławiu plebanią, w Dąbrownie kościół y klasztor Bernardyńskj. Był potym kasztelanem Wileńskim. Vmarł 1632 na elekciey Władysława IV, miał za sobą x. Korecką. Synowie dway:

Ian IV Mikołaiewicz Hlebowicz młodo vmarł tegoż roku 1632, pospołu z oycem pogrzebiony w Wilnie w kościele Bernardynskim.

[166/174] Ian Karol Hlebowicz syn Mikołaia kasztelana Wileńskiego, wprzód był woiewodą Smoleńskim, potym starostą Zmodzkim generalnym. Prowadził pułki podczas woien Kozackiey y Moskiewskiey za króla Iana Kazimierza. Na traktatach pod Białącerkwią od Tatar ze wszystkiego złupiony. Podczas rewolucyey pospolitey 1655 y 1656 statecznie przy krolu IMci zostawał. Z xieżney Radziwiłowny woiewodz. Wilenskiey miał syna, ktory w kolebce vmarł, y dwie corki. Starsza szła za Marcyana Oginskiego, stolnika w. x. L. pułk. IKM. potym woiewodę Trockiego, młodsza zaś za Kazimierza Sapiehę podsk. nadw. w. x. L. woiewodę Połockiego, starostę x. Zmudzkiego, nakoniec woiewodę Wileńskiego y hetmana w. . . .

Rekuć Kuć Monwidowicz syn Iana Monuida woiew. Trockiego, miał syna Rekucia, od ktorego początek swoy wziął dom kniaziów Rekuciów, dziedziców na Krożach.

Wiażewicz Wiaź Monwidowicz syn tegoż Iana Monwida, przodkiem iest domu Wiażewiczow tegoż herbu.

Hleb Wiażewicz wojew. Smolenskj. Wspomina go w swey Historiy Stryikowskj.

Iwaszko Wiazewicz 1463 za Kazimierza krola namiestnik Smolenskj.

Piotr Kazimierz Wiazewicz wprzod stolnik Mścisławski potym podkomorzy Mścisławskj y podwoiew. Smolenskj, 1649 był posłem do Moskwy. Był nakoniec woiewodą Nowogrodzkim y kray Nowogrodzki pod praetextem przyięcia panowania cara Moskiewskiego od Moskiewskiey feriy vchronił poczęści. Synowie iego: młodszy młodo vmarł; starszy mąż dzielny y rotm. IKM. zabity iest pod Polockiem od Moskwy 1661.

N. Wiazewicz chorąży Nowogrodzki. Synowie iego: Franciszek y Michał w akademiy Wilenskiey studenci 1727 A-°.

Są y insze w w. x. L. domy, ktore lubo nie idą od Moniwida, iednak z różnego nadania y starożytności herbu Leliwa vżywaią:

Adamowicz Starowolskj [167/175] Adamowiczowie Starowolskj (s) z Starowola w Brześciańskiem woiewodztwie. Przodek ich dworzanin Monwidowy, przyięty iest do tego herbu od Monwida, iako masz v x. Okolskiego t. 2 f. 92.

Wasil Adamowicz Starowolskj dworz. KIM. Zygm. Awgusta. Syn iego:

Samuel Adamowicz Starowolskj żołnierz mężny w expediciach Moskiewskich, Tatarskich, Iflantskich.

Ian Adamowicz za Rudolfa cesarza służył w woyskach Niemieckich y Węgierskich naprzeciw Turkom.

Alexandra y Hieronyma Starowolskich wspomina x. Okolski.

Simon Starowolskj tegoż domu wieku naszego mąż barzo zacny z nauki, z pism, ktore drukiem powydawał, z peregrinaciy cudzoziemskich. Był prałatem kantorem kościoła Tarnowskiego, penitencyarzem a potym kanonikiem krakowskim. Kiedy krol Szwedzki opanował Krakow, zostawiony iest od swego biskupa y prałatow administratorem kościoła katedralnego. Vmarł roku 1656 wkrótce iako Szwedzi przeciw przysiędze swey y obie-

tnicy krolewskiey reliquie s. Stanisława kazawszy ruszyć, srebrną trunę gwałtem wzięli.

Drasławscy w x. Zmodzkim.

Drasławskj Ierzy Drasławskj porucznik husarskj w chorągwi woiewody Połockiego pod Chocim. Był potym instigatorem w. x. L.

Marcin Drasławski około roku 1621.

Hłasko Hłaskowie w woiewództwie Połockjm.

Lew Hłasko żołnierz odważny.

Mikołay Hłasko brat Lwa, podczaszy Połockj, 1658 od kommisarzow oboyga narodow odprawował poselstwo do Zaporoskiego woyska y hetmana ich Wyhowskiego, ktory potym był woiew. Kiiowskim.

Iuchnowicz Sungin Iuchnowiczowie w powiecie Vpitskim y Lidzkim. Marcin Iuchnowicz Sungin 1581 poborca Lidzki.

Kalenicki Kalenickich dom iedenże z Tyszkiewiczami, idący od Kalenika Myszkowicza.

Pacynowie w powiecie Słonimskim.

Pacyna N. Pacyna dworzanin IKM. pracował siła w kommissiach z Moskwą, dwakroć pod Wilnem, trzeci pod Borysowem.

Pawszowie z woiew. Kiiowskiego w Mozyrskim.

Pawsza Siemion Pawsza pułkownik IKM. w Litewskim woysku sławny, siła dokazował przeciw Kozakom, zabity pod Lublinem.

Skorupowie w woiewodztwie Minskim.

Skorupa Paweł Skorupa horodniczy Minski 1638.

Słotwinskj Słotwińscy w woiewodztwie Nowogrodzkim.

Stancewicz Stancewiczowie w różnych powiatach.

Starowolskj Starowolscy v. Adamowiczowie.

Stryikowskj Stryikowscy z woiewodztwa Łęczyckiego.

Maciey Stryikowskj w 16 leciech do Litwy przyszedł, gdzie długo służył woienną w kompaniy Gwagnina Woyciecha. Siła pisał Łacińskim y Polskim ięzykiem. Był potym kanonikiem Żmodzkim. Regestr pism iego:

Kroniki Litewskie y Ruskie.
Goniec cnoty wydany 1574.
Przeciw Nowochrzencom 1571.
Żywoty krolow Polskich 1575.
O wolności Polskiey.
Genealogia y dzielła x. Litewskich.
Rebellia turecka przeciw Amuratowi.
Genealogia xiążąt Ruskich zebrana ze 200 latopiszczow.
O dobyciu Carogrodu.
O krolach Węgierskich.

[169/177] Tyszkiewiczowie w w. x. L. y w Koronie iedenże dom herbu Leliwa. Przodek ich:

Myszkowicz Kalenik Myszkowicz, przedni pan Kiiowskj, starosta Putiwolskj y Zwinigrodzkj, za Włodzimira **Gietołd** y Swidrigeła Olgierdowiczow xiążąt Kiiowskich. Synowie **Okuszko** iego: Azaph, Iwan, Diabr, Tyszko, Fiedor, Gietołd, Okuszko, ktorych potomstwo ma tego herbu vżywać.

Tyszkiewicz Tyszko Kalenikowicz miał synow piąci: Lwa, Iwana, Wasila, Hawrylę, Michała, ktorzi się Tyszkiewiczami pisać poczęli.

Pierwszy syn Tyszka:

Lew Tyszkiewicz pułkownik sławny y hetman polny, miał dwoch synow: Skumina y Zwiera y siedm corek.

Skumin Skumin Tyszkiewicz starosta Czarnobylskj, marszałkiem w. x. L. nadworn. będąc, posłow Moskiewskich 1558 przyimował. Synowie iego: Dymitr y Fiedor.

Dimitr Skumin Tyszkiewicz marszałek w. x. L. starosta Mińskj. Synowie iego:

Ian Skumin starosta Czarnobylski, potym wstąpił do zakonu *Min. de Obseru.*

Alexander Skumin Dimitrowicz.

Ierzy Skumin, dworzanin IKM.

Theodor Skumin Dimitrowicz starosta Minski.

Fiedor Skumin Tyszkiewicz, brat Dimitra, podsk. w. x. L. starosta Grodzienski, Olitskj, potym woiewoda Nowogrodzki. Od-

prawował poselstwo do Moskwy od krola Stefana roku 1577. Zostawił z Połubińskiey syna Ianusza.

Ianusz Skunin Tyszkiewicz, dzielny woiownik, rotmistrz y pułkow. IKM. za Karola Chodkiewicza, starosta Brasławskj. Roku 1609 będąc pisarzem w. x. L. odprawował poselstwo do cara Szuyskiego y woysk Dimitrowych, 1623 został woiew. Mscisławskim, 1634 woiewodą Trockim, nakoniec Wilenskim. Siła kommissiy od rzeczypospolitey [170/178] pożytecznie odprawił. Zostawił iednę córkę, ktora szła za x. Wiszniewieckiego [z Barbary Naruszewicowny kasztelanki Smolenskiey].

Zwier Zwier Lwowicz Tyszkiewicz starosta Owruckj zostawił synów: Iana y Michała Zwierzow, ktory dom na Podlaszu y w woiew. Brzeskim zostaie.

Drugi syn Tyszka:

Iwan Tyszkiewicz tylko córkę miał, został potem czerncem y był archimandritą Pieczarskim.

Trzeci syn Tyszka:

Wasil Tyszkiewicz woiewoda naprzod Podlaskj potym Smolenskj, starosta Pinskj, Minskj. Odprawował poselstwo do Moskwy 1558. Do Inflant kosztem swym lud stawił i sam prowadził, mianowicie 1561. Miał z pierwszej żony x. Czartoryiskiey synow: Ewstachiego, Ierzego, Fiedora y corkę Anastazią, ktora szła za Iana Mieleszka marszał. Słonimskiego. Z drugiey żony Sopockowney Ostafieia abo iako x. Okolski nazywa Seraphina.

Eustachi Wasilewicz Tyszkiewicz, człowiek vczony, iako znać z wierszow iego przy kronice Stryikowskiego. Był woiew. Podlaskim, starostą Słonimskim, Krasnosielskim, Mohilewskim. Miał za sobą x. Zarecką starościankę Orszańską. Syn iego:

Konstanty Tyszkiewicz bezpotomnie vmarł.

Ierzy Wasilewicz Tyszkiewicz woiewoda Brzeskj, starosta Wołkowyskj y Szereszowskj. Będąc dworzan. IKM. przyimował posły Moskiewskie 1554, sam potym 1564 był posłem do Moskwy. Expediciy Moskiewskich w roku 1564, 1567 y 1568 nieomieszkał. Dwie żenie miał: pierwszą Kotownę, drugą po iey śmierci Theodorę Wołowiczownę. Z pierwszey żony potomstwo: Theodor y Marcin synowie y trzy corki: Ratomska starość. Owrucka, Vchanowska woyska Brzeska, Myszczynowa starościna Owrucka; ze wtorey: Eustachi, Ierzy, Piotr y Alexander.

[171/179] Piotr Iuriewicz Tyszkiewicz woiewoda y starosta Minskj. Syn tego Piotra:

Kazimierz Tyszkiewicz podczaszy w. x. L. bez potomstwa zmarł.

Alexander Iuriewicz Tyszkiewicz miał za sobą Kroszyńską, potomstwa niezostawił

Theodor Iuriewicz Tyszkiewicz. Potomstwo iego z x. Zasławskiey: Hieronim y Samuel zabici w potrzebie od Moskwy, y Ianusz. Corki Kristina Ielcowa y Barbara Mikulinska.

Ianusz Tyszkiewicz Fiedora syn, woiewoda Kiiowski, pułkownik dzielny a szczęśliwy przeciw Tatarom y Kozakom, był v Tatar w poimaniu. W Lublinie wielkim kosztem ozdobił drzewo Krzyża świętego. Rożne klasztory abo zgoła fundował, abo podwyższeniem fundacyi ratował: w Machnowce Bernardynow, w Berdyczowie Karmelitów Bosych, w Morachwie Dominikanow fundował. Sokalski klasztor vfortyfikował, w Zitomirzu kościoł odnowił y lepszą fundacią opatrzył. Fundowawszy collegium *soc. Iesv* w Winnicy, o Kiiowskim począł myślić, ale święte początki smierć przerwała. Miał za sobą Iadwigę z Buczacza Bielzecką. Potomstwa nie zostawił.

Marcin Iuriewicz Tyszkiewicz marszałek Słonimskj. Zostawił z Chaleckiey syny: Iozepha y Marcina, corki Helenę Ieleńską y Elżbietę Kęsowską.

Iozeph Tyszkiewicz miał za sobą Pacownę. Syn iego.

Stanisław Iozephowicz Tyszkiewicz czesn. Kiiowskj.

Marcin Marcinowicz Tyszkiewicz na Łohoysku sędzia ziemskj Minskj bezpotomnie zmarł.

Ierzy Iuriewicz Tyszkiewicz *soc. Iesv* s. th. doktor, prowinciał Polskiey prowinciey, kapłan osobliwey nauki y świątobliwości.

Ewstachi Iuriewicz Tyszkiewicz woiewoda naprzod [172/180] Mscisławskj, potym Brzeskj, starosta Mozyrskj, Kamienieckj, Dudskj, pułkownik IKM. w Inflanciech, do Moskwy y pod Chocim. Odprawował poselstwo do Moskwy y Krymu. Z pierwszey zony x. Wisniewieckiey miał synów: Ierzego, Kazimierza, Antoniego, Krysztofa, Feliciana, corek cztyry; z drugiey Siemiaszkowny tylko corkj.

Ierzy Tyszkiewicz kanon. Krakowskj custosz archidiakon, suffragan Wileńskj, proboszcz Trockj, będac biskupem Zmodzkim 1638, ieździł od Władysława IV do Rzymu, mianowicie w sprawie kanonizaciy b. Stanisława Kostkj. Pracował siła, aby z rąk heretyckich odzyskać mogł biskupstwo Piltyńskie. Za Iana Kazimierza został biskupem Wileńskim. Vmarł w Krolewcu 1656 vszedszy z Wilna przed Moskwą.

Kazimierz Tyszkiewicz podkom. Brzeskj starosta Dudskj y Haynen. odważny woiownik; przeciw Kozackim naiazdom broniąc Brzeskiego kraiu, zabity zdradziecko 1648 od własnych poddanych. Synowie iego: Eustachi y Ierzy.

Antoni Tyszkiewicz podskarbi potym marszał. nadworny w. x. L. starosta Wilkomirskj y Opeski, vmarł 1649. Synowie iego z Szweykowskiey: Kazimierz star. Opeskj, ktory młodo vmarł, y Władysław dworzanin pokoiowy IKM.

Krysztof Lew Tyszkiewicz podcz. Kiiowskj, służył na dworze cesarskim *s. R. imp. cubicul. Aureae Clauis*, pułkownik IKM. w woysku kwarcianym, siła pracował nawodząc Kozakow do posłuszeństwa starego. Był woiewodą Czernihowskim, starostą Zitomirskjm. Potomstwo iego:

Ierzy Tyszkiewicz.

[173/181] Felician Tyszkiewicz IKM. dworzanin pokoiowy y pułkownik przeciw Kozakom, zabity iest w potrzebie pod Zbarazem od Tatar 1649, Aug. 14.

Kalenickj Tyszkiewicz Fiedor Wasilewicz Tyszkiewicz starosta Szereszewski, pisał się Kalenickim. Dzieie 1554 wspominaią go dworz. IKM. Vmarł bezpotomnie.

Ostafiey abo Seraphin iako x. Okolski mianuie, Tyszkiewicz, ostatni syn Wasila, był kasztelanem Smolenskim. Corka iego iedyna była wprzod za Alex. Chodkiewiczem, potym za x. Konst. Ostroskim młodszym, nakoniec za x. Iazłowieckim.

Czwarty syn Tyszka:

Hawryło Tyszkiewicz miał synow Fiedora, Marka, Matfieia, Michała.

Fiedor Hawryłowicz Tyszkiewicz y Marek bez potomstwa zeszli.

Matfiey Hawryłowicz Tyszkiewicz z Heleny Horskiey zostawił syna Andrzeia.

Andrzey Tyśkiewicz miał z Chaleckiey Alexandra, Iana, Abraama, a z Łopateckiej Philona y Stanisława.

Piąty syn Tyszka:

Michał Tyszkiewicz strażnik Podolski, woiennik wielkj, hetman woysk Kiiowskich y Podolskich, zostawił z Iacyniczowney synow: Ierzego, Iwana, Streta, Iozepha, Hrehora, Michała.

Ierzy Michałowicz Tyszkiewicz marsz. Grodzienski rotmistrz IKM. dzielny, y w służbie woienney vstawiczny. Synowie iego: Ierzy, Ian, Herman, Krysztof, Zygmunt, z ktorych

Ierzy Iuriewicz Tyszkiewicz pisarz ziem. Słonimskj. Syn iego Piotr Tyszkiewicz marszał. Słonimskj; syn Piotra Mikołay Tyszkiewicz, ktory młode lata w cudzych krajach strawił.

Ian Iuriewicz Tyszkiewicz nie zostawił potomstwa.

Herman archimandrita s. Michała w Kiiowie.

Krysztof Tyszkiewicz stolnik Grodzienski.

[174/182] Zygmunt Tyszkiewicz *ord. s. Franc. de obseru.*

Iwan Michałowicz Tyszkiewicz mąż rycerski za krola Awgusta, siedm lat był w Moskiewskiem więzieniu. Pod Pskowem za Stefana był obożnym y generałem armaty.

Syn iego Michał z Kosakowney vrodzony, w Inflanciech pod Wolmarzem zabity; z drugiey żony Fursowney synowie Dawid y Cyprian w Moskwie 1618 zabici.

Ierzy Iwanowicz Tyszkiewicz. Ten zostawił synow: Iana, Kazimierza, Dawida, Marciana, Michała, Ewstachiego.

Stret Tyszkiewicz Stret Michałowicz Tyszkiewicz tak nazwany, iż się w dzień Gromniczny vrodził. Potomstwo iego:

Alexander Stretowicz Tyszkiewicz sędzia ziemski Połockj, w Paryżu został doktorem prawa; będąc w Moskiewskiem więzieniu, tragedye Seneki gładkim polskim wierszem wytłumaczył. Synowie iego:

Krysztof Tyszkiewicz pisarz gr. Trocki.

Kazimierz, potym nazwany Reginaldem, w zakonie kaznodzieyskim s. th. d. od Moskwy z Wilna wzięty 1659, ieszcze roku 1672 tamże zostawał.

Paweł Stretowicz sędzia ziem. Trockj. Potomstwo iego Alexander Tyszkiewicz, miał za sobą Niewiarowską.

Kazimierz Tyszkiewicz w zakonie Karmelitów Bosych Jozaphatem nazwany, kapłan wielce zacny.

Ierzy Tyszkiewicz dworz. pokoi. KIM. Władysł. IV.

Michał Stretowicz Tyszkiewicz Połockj wprzod pisarz, potym sędzia ziemskj, mąż wielkiey powagi. Siła pracował na komissiach z Moskwą. Syn iego Antoni młodo vmarł, corka iedna szła za Swiderskiego, druga za Newelskiego.

Iozeph Michałowicz Tyszkiewicz. Syn iego Alexander Tyszkiewicz, wnuk Andrzey Tyszkiewicz.

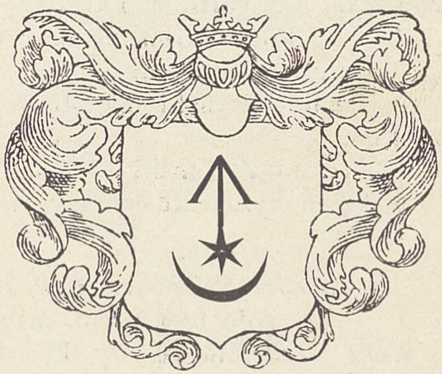
Hrehory Michałowicz Tyszkiewicz nie zostawił potomstwa z x. Horskiey.

[175/183] Michał Michałowicz Tyszkiewicz z kniehini Worotynskiey zostawił synow Mikołaia y Krysztofa.

Mikołay Tyszkiewicz ociec Mikołaia y Stanisława, w młodzieństwie pod Rygą zabitych, y Iana Tyszkiewicza.

Krysztof Tyszkiewicz miał synow Jana, Kazimierza y Iozefa.

Leliwa odmienna.



W wielkim x. Litewskim niektore domy do Leliwy zwyczayney przydaią strzałę bez pior, a w hełmie kładą trzy pióra strusie.

Tego kleynotu vżywaią Cudowscy.

Cudowskj Ian Cudowskj podskarbi Mscisławski, wspomina go constitucia 1623 naznaczaiąc na taxę rzeczy.

Piotr Cudowski około roku 1633.

Marcin Cudowskj sędzia woyskowy, rycerz odważny, zabity od Moskwy pod Szkłowem 1654 [1]).

[176/184] **Lesczyc** v. **Brog** fol. 45.

Lew.

Ma być lew z przedniemi nogami iako do biegu podniesionemi, pole czerwone. W hełmie trzy pióra strusie.



Tego kleynotu vżywaią w w. x. Lit. te domy:

Iarosławskj **Kurpskj** Kurpscy kniaziowie, ktorzi z Moskwy wyszli.

Andrzey Kurpskj Iarosławskj, vchodząc tyranstwa Iwana Wasilewicza, do Litwy się przeniosł, o co car sługę iego zamordował srogo, a wo-

[1]) Tu następują dwa wiersze wykreślone, dotyczące herbu Lemiesze, bez rysunku.

iewodę iednego, ktory trupa onego pochować kazał, tak długo męczył, aż vmarł. Ten Kurpski z ludem swym w granice Moskiewskie 1565 wpadszy, wielkie szkody około Wielkich Łuk poczynił.

Dimitr Kurpski Iarosławskj marszałek Vpitski.

Zyzemskj Zyzemskich kniaziow dom dawny.

Piotr Zyzemskj starosta Rzeczycki 1609.

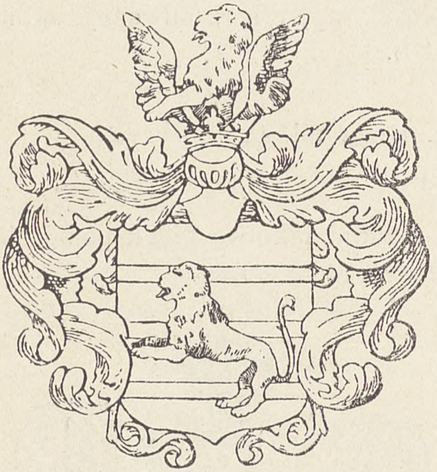
Krysztof Zyzemski podkom. Minskj. Synowie iego:

Stefan Zyzemski y Piotr rotm. IKM. był w poimaniu Kozackim.

Krysztof Zyzemski podsędek Minski, inszy od podkomorzego.

Adam Zyzemski chorąży Możyrskj.

Wolff [177/185] Wolffowie dom Inflantskj, vżywaią lwa żółtego w polu błękitnym, maiącym trzy pasy żołte w poprzeg, w hełmie między skrzydłami puł lwa. Przyszedł z Westphaliy do Inflant za Krzyżakow, a za odeściem Inflant od rzeczypospolitey przeniósł się po części do Korony y do w. x. L. w woiew. Smolenskim.



Frambold Wolff a Lungawsen starosta Dinemburski, generał artyleryi koronney.

N. Wolff brat iego starszy, starosta Dinemborski, kapitan krola IM. commendant na Dorohobuzu za Władysława. Syn iego:

Alexander Wolff, starosta Feliński, dworz. IKM.

Ferdinand Wolff kapitan gward. KIM.

Friderik Wolff podkomorzy Derpskj. Syn iego Thedorus Wolff.

Vżywa tenże dom Wolffow za herb y dzwonu na pamiątkę, iż przodek iego wybiwszy pogany w Westfaliy, biskupstwo tam fundował. W hełmie także dzwon kładą.

[178/186] **Lichtarz.**

Ma być w polu czerwonym figura biała taka, iako widzisz; w hełmie trzy pióra strusie.



Tego kleynotu vżywa dom kniaziow Kroszynskich y nazywa go Lichtarzem.

Początek swoy ma prowadzić od x. Wikunda syna Kieystuta x. Zmodzkiego.

Hrehory Wikundowicz zbudował miasto y zamek na Siewierzu, skąd przezwisko kniaziow Kroszynskich vrosło.

Księgi monasteru s. Troycy w Wilnie barzo dawne wspominaią Romana, Piotra, Flora, Surina kniaziow Kroszyńskich. Za Kazimierza Iagełowicza krola około roku 1485 y dobra y same osoby tych kniaziow Moskwa pospołu z x. Siewierskim zagarnęła.

Iwan kniaz Kroszynskj z Heleną krolową, żoną Alexandra krola z Moskwy do Litwy wrocił się 1494. Był starostą Vpitskim, wziął od krola Rakiszkj, miał za sobą Hornostaiownę. Synowie iego Piotr y Alexander.

Alexander Kroszynskj człowiek wielkiey nauki y biegłości w cudzoziemskich kraiach, obyczaiach y ięzykach bezpotomnie vmarł.

Piotr Kroszynskj po cudzoziemskiey z bratem peregrynacyi wróciwszy do domu był starostą Vpitskim y Szadowskim. Zostawił z Hołowczyńskiey synow: Ierzego y Mikołaia.

[179/187] Mikołay Kroszynskj mąż w rycerskim dziele sławny. Był porucznikiem husarskim v Lwa Sapiehy. Na iednym harcu siedmnaście nieprzyiacioł na placu położył. Podczas rokoszu odważnie przy panie stawaiąc, postrzelony iest w ramię.

Pod Smolenskiem za Zygmunta III postrzelony w prawą rękę, za przypadnieniem gorączki w obozie vmarł.

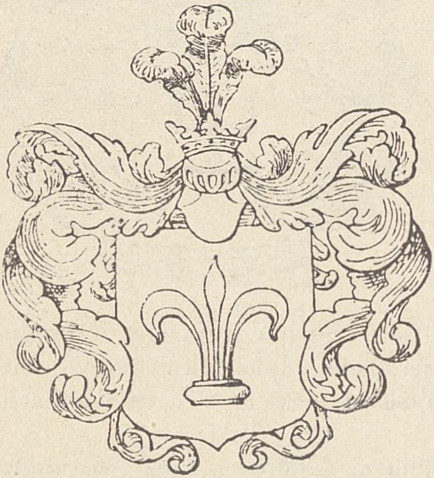
Ierzy K. Kroszynskj starosta Inturskj y Nowosielskj, rycerz wielce dzielny na expediciach Moskiewskich za Stefana y za Zygm. III w Rokoszanskiey y Inflantskich. Syn iego

Karol Kroszynskj, ma za sobą Tyzenhawzownę.

Lilia.

Liliy białey w polu czerwonym różnie domy rycerskie w w. x. L. zażywaią.

Chłusowicz Chłusowiczowie w Orszanskim powiecie nic do liliy nieprzydawią, a w hełmie kładą trzy pióra strusie.

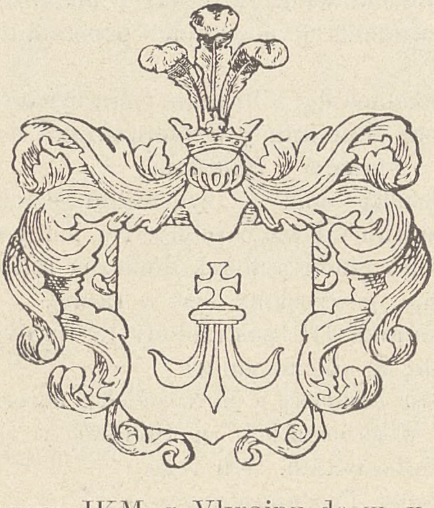


Leo Ian Chłusowicz podstar. Orszan. ma za sobą Bykowską pisarzownę ziems. Słonimską. Brat iego

N. Chlusowicz zołnierz, sędzia woyskowy v Wincentego Gosiewskiego hetm. poln. w. x. L. [potym u Michała Paca wdy Wileń. y hetm. w...

[Lenart Kostro w Brasławskim powiecie z Podlasza; za nim Ciołkowna Komorowska, sędzianka ziemska Połocka....]

[180/188] Komarowie z woiewodztwa Brasławskiego na doł liściem obracaią a na wierzchu krzyż kładą; w hełmie także trzy piora strusie.



Komar Komar Zabożyńskj niedaleko Szarogroda założył Komargrod. Był dziedzicem na włościach miedzy Bohem y Dniestrem. Synowie iego: Iwan, Ostafiey, Włodimir.

Iwan Komar woiew. Czernichowskj. Syn iego.

Alexander Iwanowicz Komar starosta Winnickj.

Ostafiey Komar stolnik Wołynski, oyciec Wasila y Iwana.

Wasil Ostafiewicz Komar dworz. IKM. z Vkrainy do w. x. L. przeniosł się. Synowie Hawryło y Michał.

Michał Iwanowicz Komar rotm. IKM. zabity iest na woynie.

Hawryło Iwanowicz Komar miał synow Bogdana, Ierzego y Wasila.

Ierzy Hawryłowicz Komar zostawił synow Michała, Iozepha, Mikołaia, Alexandra, Lwa, Iana.

Michał Komar Iuriewicz *in soc. Iesv* kapłan zacny.

Wołodymir Komar trzeci syn Zabożynskiego, skarbnik Łuckj, miał synow Bogdana, Eliasza, Piotra, Macieia.

Bogdan Wołodimirowicz Komar podczaszy Przemyski.

Heliasza (s) brat iego podczaszy Laticyn.

[181/189] Maciey Wołodimirowicz Komar dworz. IKM. Alexandra: wziąwszy od niego daniny w woiew. Mscisławskim, wyniosł się do w. x. L. Synowie iego: Maciey, Hieronim, Ian, Bieniasz.

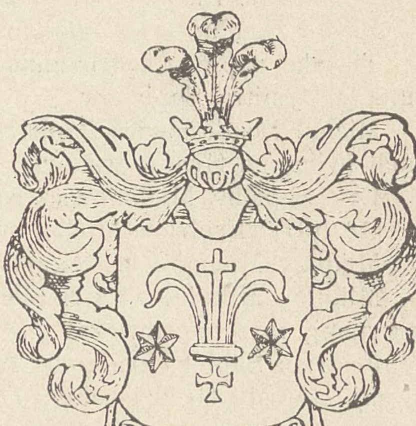
Hieronim Maciciewicz Komar długo żołnierską z Chodkiewiczem służył. Syn iego Krysztof.

Krysztof Hieronimowicz Komar rotm. IKM. pod rokosz swym kosztem stawił krolowi chorągiew, pod Chocimem rotmistrzował. Synowie iego z Czernickiey Hieronim y Władysław.

Hieronim Komar podsędek Orszański [pracował wiernie dla rzeczypospolitey na rożnych komissiach z Moskwą, na legacyach do Moskala]. Miał za sobą Dziewałtowską, z ktorey synow zostawił [dwuch, Krysztofa y Kazimierza. Ci bezdzietnie poumierali]

Władysław Komar dworz. IKM. sędzia Osmianski 1657, był posłanikiem do Moskwy, z Kalisza od senatu koronnego y Litewskiego wyprawion. [Zostawił po sobie corkę z Dołskiey, ktora była za Kazimierzem Minkiewiczem podstolim Oszmianskim].

Ierzy Komar woyski Wendenskj pisarz grodz. Wilenskj.

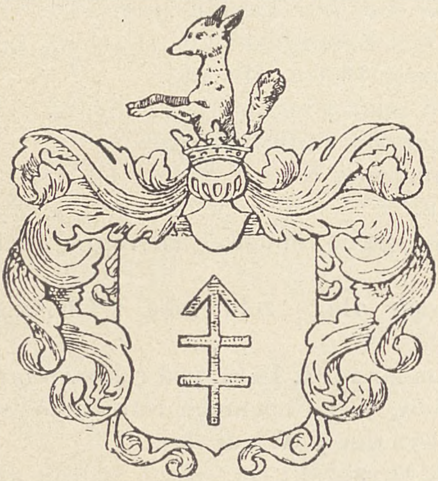


Pypka Pypkowie w woiew. Witepskim dwa krzyże y dwie gwiazdy do liliy przydaią; w hełmie piora trzy strusie.

Ian Pypka w woiewodz. Witepskim 1648.

[182/190] **Lisy abo Mzvra.**

Ma być w polu czerwonym strzała biała ze dwiema krzyżami, w hełmie puł liszkj.



Tego kleynotu vżywaią rożne domy w w. x. L. ale w Hrodlu przy-

Sunigaiło iął na się y dom swoy Sunigayło kasztelan Trockj przodek Sapiehow: mianuie go przywiley Vniy 1401, fundacia biskupstwa Zmodzkiego 1421. Syn iego

Sapieha Siemion Sunigayłowicz Sapieha za Kazimierza Iagełowicza odprawował poselstwo do papieża. Był woiewodą Podlaskim, miał synow dwuch: Bogdana y Iwana.

Bogdanowe potomstwo osiadło na Siewierzu, a za odyściem Siewierza, w w. x. L. Ianowe w Vkrainie y w. x. L.

Bogdan Siemionowicz Sapieha, pan na Opakowie y Ielnie, pisarz w. x. L. okolniczy Smolenskj, odprawował poselstwo do Moskwy 1503 y 1506. Miał za sobą xiężnę Siewierską, z ktorey synow zostawił: Fiedora, Michała, Iwana.

Fiedor Bogdanowicz Sapieha, ktorego syn

Theodat Sapieha sędzia ziemski Trockj, zostawił potomstwo: Iwana y Dymitra Sapiehow.

Michał Bogdanowicz Sapieha sekr. IKM. mąż wielce w naukach ćwiczony. Synow zostawił: Lwa, Fridricha, Iana, Mikołaia.

Lew Sapieha Michałowicz sędzia z. Grodzienskj.

[183/191] Fridrich Michałowicz Sapieha star. Grodzieńskj.

Mikołay Michałowicz Sapieha koniuszy w. x. L. Syn iego

Mikołay Mikołaiewicz Sapieha, kuchmistrz w. x. L. starosta Ostrzynskj, 1596 odprawował poselstwo do Szweciy. Syn iego

Fridrich Sapieha podkom. Witepski, potym woiewoda Mscisławskj, starosta Grodzienski y Ostrzynski, vmarł 1650.

Iwan Sapieha trzeci syn Bogdana, marszał. w. x. L. woiew. Podlaskj, iako go wspomina przywiley roku 1515. Odprawował

poselstwo do Moskwy roku 1509, 1515 y 1531. Miał za sobą wprzod Annę Sanguszkownę, corkę x. Andrzeia, potym x. Ostroską. Synowie z pierwszego małżeństwa: Paweł, Michał, Ian.

Paweł Iwanowicz Sapieha kaszt. Kiiowskj, ktorego wspominaią dzieie 1567, zostawił syna Iana, a corka szła za Kiszkę y vrodziła żonę x. Krystofa, a matkę x. Ianusza Radziwiłow; woiewod. Wilenskich, hetmanow w. x. L. wielkich.

Ian Pawłowicz Sapieha starosta Vswiatskj, 1601 pod Orlą w potrzebie był rotm. IKM. 1603 w dobywaniu Derptu puł obozu miał w swey komendzie od Chodkiewicza. 1605 kiedy Szwedy pod Kircholmem zbito, regimentował skrzydłem prawym. Podczas rokoszu swym kosztem KIM. stawił chorągwie dwie, husarską y Kozacką. Vdawszy się na obronę strony Dimitra cara Moskiewskiego przeciw Szuyskiemu, pod Troycą trzydzieści tysięcy roku 1610 Moskwy poraził, 10 tysięcy pod Borowskiem, nieliczące innych zwycięztw w osobności, trzydzieści ogołem bitew wygrał. Stolicę opanowawszy w pokoiach carskich vmarł. Synowie iego: Ian, Stanisław, Paweł.

Ian Ianowicz Sapieha, staroście Vswiatski, zabity od Dziewiałtowskiego, bezpotomnie zszedł.

[184/192] Stanisław Ianowicz Sapieha kasztelan Wilenskj, starosta Ryskj, służył woienną w Moskwie y w Inflanciech. Syn iego Leo młodo we Francyi powietrzem vmarł, corka szła za x. Michała Radziwiła Kleckiego.

Paweł Ianowicz Sapieha, wprzod obozny w. x. L. potym woiewoda Wendenski, Witepskj, nakoniec woiewoda Wileński, hetman najwyższy w. x. L. starosta Rostowskj, Bercianskj, Zdzitowskj, z młodości na żołnierskiey zabawie vrosł. Pod Smolenskiem 1633 za Władysława z chorągwią własną husarską mężnie przeciw Moskwie stanął; 1648 w poruczeniu podczas interregni miał, aby od Kozackich buntow Brzeski kray zaszczycał. Był z swoim ludem y odważnie czynił z nieprzyiacielem pod Zborowem y Beresteczkiem. Roku 1655 [po straconym Wilnie] od ostatka rycerstwa y slachty obrany iest za regimentarza woysk w. x. L. y konfirmowany od krola Iana Kazimierza z przywileiem na hetmanstwo wielkie. Pod Brześciem 1655 Vrusowa zbił. W Warszawie 1656 panow y pułkownikow Szwedzkich osadził, Lublin odzyskał od Szwedow, Rakoczego z swym ludem w. x. L. aż do Czarnego Ostrowa gonił, Tykocina gwałtem dobył, Grodno pod Moskwą odzyskał, Chowanskiego pod Połonką zniosł, pod Basią Dołhorukiego iazdę zbił. Z pierwszey zony Zienowiczowney kasztelanki Połockiey miał corkę Theodorę, ktorą wydał za Alex.

Naruszewicza podkancl. w. x. L. Z wtorego małżeństwa z Kopciowną synowie iego są:

Kazimierz Sapieha star. Brzeskj y Wołpinski, woiewoda Połocki.

N. Sapieha ożenił się z Hlebowiczowną.

Benedykt Sapieha podskarbi w. x. L. ożenił się z Tarłowną.

Franciszek Sapieha koniuszy w. x. L. ożenił się z Lyubomirską.

Lew Sapieha podskarbi nadworny.

[185/193] Michał Iwanowicz Sapieha sekr. IKM. Syn iego Łukasz Sapieha, ktory zrodził Samuela Sapiehę.

Ian Iwanowicz Sapieha starosta Drohiczyńskj, woiewodzic Podlaskj, brat Pawła y Michała, zostawił corek kilka, iako Annę Fronckiewiczową, podkomorzyną Połocką, Zophią Kurczową, starościną Felińską, Fiedorę Lenkową, a synow Hrehora, Lwa, Andrzeia.

Hrehory Iwanowicz Sapieha, podkomorzy Orszanskj. Synowie Hrehorego: Alexander y Krysztof.

Alexander Theodat Hrehorowicz Sapieha starosta Orszanskj, mąż w dziele rycerskim odważny y szczęśliwy, regimentarz woyska Litewsk. pod Chocimem po śmierci Chodkiewicza. Z Chodkiewiczowny zostawił 2 corki: iedna z nich Anna szła za Naruszewicza refer. w. x. L. druga za Iana Paca podstol. w. x. L.

Kryŝztof Hrehorowicz Sapieha starosta Propoyski, woiewoda Mscisławskj, na wielu commissiach rzeczyp. szczyrze służył. Syn iego z Hołowczyńskiey:

Krysztof Krysztofowicz Sapieha pisarz polny w. x. L. starosta Wilkiński, miał za sobą woiewodziankę Smolenską Zuzannę Gosiewską, z ktorey tylko corkę zostawił.

Lew Ianowicz Sapieha kanclerz w. x. L. woiewoda Wileński y hetman wielkj, za Stefana z młodu w woysku służąc sam osobą swą i kosztem swym chorągiew vsarską prowadził pod Toropcem, Zawołociem, Ostrewiem, Pskowem, w ktorych okazyach tak sławnie stawał, że Stefan widząc przysługi iego wrociwszy się z tey expediciy, pisarzem w. x. L. vczynił. Od tegoż krola odprawował poselstwo do cara Moskiewskiego, do ktorego żaden się niechciał inszy dla okrucienstwa iego odważyć. Roku 1584 został podkancl. w. x. L. W Rydze imieniem krolewskim odważnie bunty vspokoił, buntowniki na gardle pokarał.

[186/194] Roku 1588 odprawował od Stanow w. x. L. poselstwo do Zygmunta III, za ktorego krola zostawszy kanclerzem, barzo wiele comissiy szczęśliwie odprawił. Roku 1598 odprawo-

wał poselstwo do tyrana Goduna. Podczas rokoszu 400 ludzi swym kosztem krolowi stawił; pod Smoleńsk dwa tysiące, z ktorym ludem Alex. Gosiewski Białey dobył. 1617 Władysława krolewica na carstwo prowadził y pokoy na 14 lat zawarł. 1623 po Chodkiewiczu woiewodą Wileńskim został, 1624 z wielkim podziwieniem sprawiedliwości nienaruszoney odprawił komissią Witepską o zamordowanie b. Jozaphata, y świętoboycow pokarał y odszczepienskie cerkwie pozamykał; potym hetmanem wielkim 1625 Aug. 5 został, ktory vrząd przyiąwszy, nic z Iflant nieutracił. Pod Liwen Moyzą Szwedy zbił, Dinemborg y Krystburg odzyskał, nad Awiksztą Szwedzkiego szańcu dobył, Lucin, Rezicę, Marienhawz Szwedowi odebrał, 1626 przez regimentarza swego Alex. Gosiewskiego pod Zelborgiem Pontusa, pod Garacmoyzą Turna porazil, 1627 przymierze na lat cztyry vczyniwszy, Birze przez pakta odzyskał. Kościołow dwadzieścia cztyry zbudował y dochodami opatrzył; klasztory różnym zakonnikom: mniszkom św. Klary w Wilnie v s. Michała, Karmelitom w Białyniczach, *societati Iesv* collegium w Brześciu. Vmarł w Wilnie 1633 Iul. 9, miał z pierwszey żony Firleiowny syna Iana, z drugiey Elżbiety Radziwiłowny Krysztofa y Kazimierza.

Ian Stanisław Lwowicz Sapieha marszałek w. x. L. starosta Słonimskj, odprawował od Zygmunta III poselstwo do cesarza Ferdin. II, gdzie dla osobliwey wymowy od posłów Florenckiego y Hiszpanskiego nazwany iest *os Sarmatiae*. Tytułów *s. R. i.* ktore cesarz ofiarował, przyiąć nie chciał. Na expediciy Zygmuntowey pod Smolensk pułk cały kosztem swym stawił. [187/195], pod Chocim przed sobą sto Kozaka y sto piechoty posłał a sam ze stem husarza przy boku Pańskim ciągnął. W Inflanciech maiąc od oyca komendę nad woyskiem, bitwę pod Walmuzą z Gustawem krolem Szwedskim przegrał 1625 w Decembrze. Za Władysława IV do Moskwy siedmset ludu swym kosztem wystawił. Potomstwa nie zostawił.

Krysztof Lwowicz Sapieha stolnik wprzod, potym pisarz w. x. L. lat iedenaście maiąc, historią Liviusza na Polski ięzyk przetłumaczył. W cudzych kraiach będąc osobliwie się rzeczom rycerskim przypatrował: pod Bredą y Zamlandem v Spinoli, pod Grolą y Ruroburgiem v Henrika grofa Bergii, pod Kasalem v Consalua Korduby, pod Trynem v Emanuela x. Sawoyskiego. Vmarł młodo 1631.

Kazimierz Leo Lwowicz Sapieha pisarzem w. x. L. będąc, był posłem do Moskwy od Władysława IV, wracaiącemu się konferowano marszałk. w. x. L. Potym został podkancl. w. x. L.

fundował w Sapieżynie Oycow Bernardinow, w Czerei plebanią, w akademiy Wilenskiey s. I. professorów czterech *iuris vtriusque*, w Berozie Kartuzią, w Brześciu murował kosciol s. I. y na skonczenie pieniądze zostawił. Przez wszytek czas woyny Kozackiey od roku 1648 całe pułki na obronę rzeczyp. swym kosztem stawiał, mianowicie pod Zwańcem, Beresteczkiem, Zborowem, gdzie y sam mało się więzniem Tatarom nie dostał. Podczas zamieszania statecznie przy krolu IM. zostawał, nie skłaniaiąc się ani do Szweda, ani do Moskala. Vmarł 1656.

Iędrzey Sapieha rodzony Lwa, był woiewodą Mścisławskim, starostą Orszańskim. Wspominaią go Dzieie roku 1597.

[188/196] Drugi syn Siemiona Sunigayłowicza Sapiehy:

Iwan Siemionowicz Sapieha, woiewoda Witepskj, marszałek w. x. L. za Alexandra po sześć kroć poselstwo do stolice odprawował, to iest roku 1496, 1497, 1498, 1502, 1505, 1508, ktorey legaciy Moskiewskie pisma nazywaią go pisarzem y naywyższym sekretarzem w. x. L. 1514 Moskwę swym żołnierzem zbił, Zygmuntowi I zdrady Michała Glińskiego odkrył, iako przyznawa iasny przywiley tegoż krola. Syn iego z Chodkiewiczowny zrodzony Paweł, a corka Dobrochna szła za Iana Tęczyńskiego.

Paweł Iwanowicz Sapieha wprzod Minski potym Nowogrodzki woiewoda. Wspomina go list inkorporaciey Iflanskiey za Awgusta 1567. Synowie iego z x. Olszanskiey: Bogdan, Andrzey, Mikołay, Łukasz.

Bogdan Pawłowicz Sapieha woiewoda Brzeskj a naprzod Minskj: zostawił synow Pawła y Mikołaia.

Paweł Bogdanowicz Sapieha podkanclerzy w. x. L. dziedzic na Olszanach, był wprzod koniuszym w. x. L. 1598. Zbudował samek Olszanskj, tamże fundował Franciszkanow, vmarł bez potomstwa.

Mikołay Krysztof Bogdanowicz Sapieha, woiewoda Mscisławski, potym Nowogrodzkj, zrazu około roku 1588 podkom. Grodzieński. Synowie iego: Kazimierz y Tomasz. Corki iego iedna za Alex. Słuszką, woiew. Trockim, druga za Eustachim Wołowiczem stolnikiem w. x. L.

Tomasz Sapieha woiewoda Wendenskj potym Nowogrodzkj.

Andrzey Pawłowicz Sapieha, woiewoda Smolenski. Syn iego Stanisław.

Łukasz Pawłowicz Sapieha dziedzic na Czarnobylu. Syn iego Paweł Sapieha kasztelan Kiiowski, tego zaś Pawła synowie:
Piotr Sapieha dworz. y rotm. IKM.
Tomasz Sapieha.

[189/197] Mikołay Pawłowicz Sapieha, dziedzic na Kodniu, woiewoda Witepskj, starosta Wielizki y Surazki. Zmurował kościoł Kodenskj, gdzie leży. Synowie iego: Ian, Mikołay, Krysztof, Fridrich, Alexander.

Ian Mikołaiewicz Sapieha Kodenskj młodziuchno vmarł.

Alexander Mikołaiewicz Sapieha na Lusniewie, stolnik w. x. L. vmarł w Padui młodo 1619.

Krysztof Mikołaiewicz Sapieha na Wisniczu, podczaszy w. x. L. żołnierz sławny, służył swym kosztem w Moskwie y w Wołoszech. Vmarł bezpotomnie w Padui.

Mikołay Mikołaiewicz Sapieha na Kodniu, chorąży w. x. L. potym kaszt. Wilenskj. Synowie iego:

Kazimierz Sapieha starosta Krzepickj młodo vmarł.

Ian Ferdinand Sapieha starosta Mołczackj, rotm. KIM. vmarł 1659 młodo.

Friderik Mikołaiewicz Sapieha na Macieiowie, podkomorzy Włodzimirskj. Synowie iego:

Alexander Sapieha proboszcz y suffragan Wilenskj, referend. w. x. L. biskup Zmodzki, potym Wilenski.

Tomasz Sapieha obozny w. x. L. zwiedził Włochy, Niemce, Maltę, Francią, Anglią, służył z Pikolominim w Inderlandzie. Podczas woyny Kozackiey zadney okazyi nieomieszkał. Pod Pilawcami pospolite ruszenie Wołyńskie prowadził y swoiego ludu sto Kozaka sto piechoty, także pod Zborowem y Beresteczkiem. Pod Iwańcem, gdy maiąc pod sobą pułk Sapieżynskj, mocno się z Tatary vcierał, od zbytniey pracy wpadł w gorączkę y vmarł pod Białym Kamieniem. Miał za sobą ostatnią dziedziczkę Dorohostayskich Monwidow.

Ian Sapieha pisarz polny koronny pułkownik IKM. w woysku kwarcianym odważny przeciw Kozakom, przeciw Rakoczemu 1657, przeciw Szwedom w Prusiech 1658, vmarł 1664. Synowie Mikołay starosta Owruckj, Kazimierz, Paweł, Ludwik.

Krysztof Sapieha stolnik w. x. L. pułkownik IKM. w woysku w. x. L. Synowie: Stanisław, Władysław, Andrzey.

[190/198] Tegoż kleynotu w w. x. L. vżywaią:

Bucela Bucelowie w Słonimskim, dom Włoskj, za instancią Lwa Sapiehy wziął indigenat y przypuszczony do tego herbu.

Komunskj Komuńscy w woiew. Połockim.

Konstantynowicz Konstantinowiczowie w woiew. Minskim, iako świadczy Gniazdo cnoty f. 1169.

Korsak Sowicz Korsakowie Sowa abo Sowiczowie w Nowogrodzkim y Brzeskim.

Theodor y Alexander Korsak Sowicz 1648.

Narbut Narbutowie w Wilkomirskim. Mikołay Narbut pisarz grodzki Smolenski. Mikołay, Miasz, Stanisław, Alexander ludzie rycerscy.

Radziminskj Radziminskich dom z Korony w x. Zmodzkim.

Marcin Radziminski zostawił z Bilewiczowny synow tych:

Ian Radziminski młodo we Włoszech vmarł.

Olbrycht Radziminski podkom. Zmodzki, ciw. Szawdowskj.

Alexander Radziminski stolnik Zmodzki. Synowie iego z Anny Alexandrowiczowney: Woyciech y Malcher.

Michniewicz [Michniewiczowie w Wilkomirskim powiecie].

Roszczyc Roszczycowie w Brzeskim woiewodztwie iako świadczy Gniazdo cnoty fol. 1169.

Rafał Roszczyc wspomina go constitucia roku 1699.

Swierskj Swirskich abo Swierskich kniaziow dom dawny w w. x. L. z xiążąt Litewskich, od Dowmanda Vcianskiego xiązęcia linią swoię prowadzi.

Bogdan Swierski 1508 kościołowi Swirskiemu dziesięciny zapisał.

Łukasz Bolko Swirskj 1560 sławny rotmistrz IKM. marszałek x. Zmodzkiego.

Ianusz Swierski marsz. KIM. 1569.

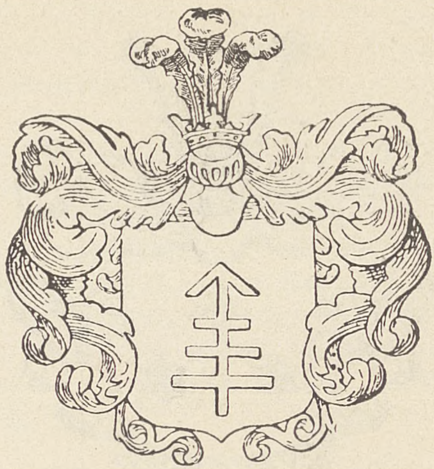
Marek y Ian Swierski sławni rotm. IKM. za krola Awgusta.

[191/199] Michał Swierskj, ktorego wspominaią constitucie 1648.

Wilkanowskj Wilkanowskich dom z Korony w woiew. Brzeskim tegoż iest herbu, iako masz v x. Okolskiego l. 2 f. 146.

Lisy odmienne.

Rożne są odmiany, z ktoremi kleynotu Lisow w w. x. L. domy rycerskie vżywaią.



Naprzod niektorzi przydaią trzeci krzyż a w hełmie kładą trzy pióra strusie. A krzyże niesą równe.

X. Okolski pisze, iż trzeci krzyż przydany iest od x. Litewskich za znaczne przysługi na woynach z Tatary. Tego kleynotu vżywaią Makarowie, Makarowiczowie, Waszenczowiczowie przezwani w woiew. Minskim.

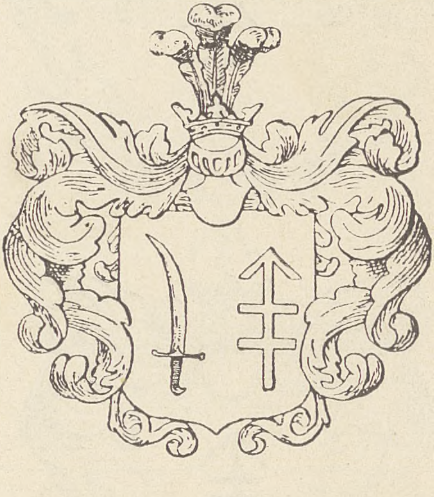
Makar Makarowicz Waszenczowicz

Hrehory Makarowicz sędzia ziemski Minski, iako go wspominaią Dzieie roku 1590 y 1613. Był posłem do Zygmunta III imieniem Stanow wszytkich w. x. L. 1588.

Ian Makarowicz podsęd. Minskj.

Mikołay Makarowicz podwoiew. Kiiowskj v x. Okolskiego. Synowie iego: Krysztof, Ian, Ierzy.

N. Makarowicz starosta Kitowski v tegoż pisarza.



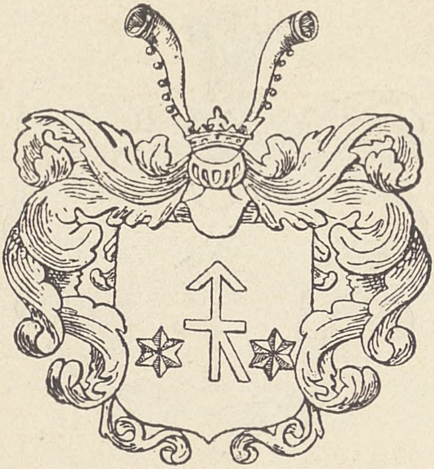
Sapucho Samsonowicz

[192/200] Powtore drudzy przydaią w iednym polu szablę a w hełmie trzy pióra strusie.

Tak vżywaią Sapuchowie Samsonowiczowie, według x. Okolskiego świadectwa.

Potrzecie drudzy ieden krzyż kładą z podporą y dwiema gwiazdami, a w hełmie dwie trąby.

Tak vżywaią Kęsztortowie w Litwie y na Zmodzi.



Sebastian Kęsztort sędzia z. Zmodzski, ciwun Dyrnianski roku 1598.

Ian Kęsztort na Siadach.

Samuel y Mikołay Kęsztort w x. Zmodzkim 1621.

Sebastian Kęsztort woyski Zmodzki 1648.

N. Kęsztort wprzod chorąży Zmodzski, potym woiew. Minskj.

Poczwarte drudzy żelezce łączą z pierwszym krzyżem, a w hełmie trzy pióra strusie.



Woronowiczowie tego kleynotu vżywaią w x. Zmodzkim.

Stanisław Kazimierz Woronowicz na wielu dworach wiek swoy prowadziwszy y przeciw Moskwie odważnie stawawszy, vmarł. Leży w Brzostowickim kościele.



[192/201] Czwarta odmiana, iż niektorzy pod strzałą podkowę a w helmie łabędzia kładą.

Podczas woien na Rusi służyli dway bracia w woyskach tamecznych Proszczow z Murzowa. Za czasem gdy w. x. L. Olgerd przenosił z Rusi do Litwy żołnierzow, przeniosł też iednego z potomków Prosz-

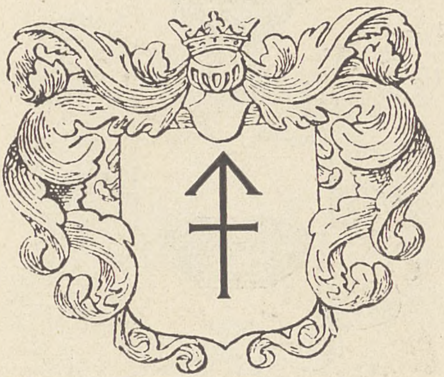
Proszczewicz czowa Proszciewicza ktoremu dano w Trockim woiewodztwie, w powiecie Kowienskim daninę, nazwaną potym Proszczewicze. Powiadaią oni, że herb im nadano strzałę taką dlatego, iż z domu murzow Tatarskich idą; podkowę pod strzałą, że na woynach zostawaiąc często po trupach nieprzyiacielskich deptali, łabędzia w hełmie, że ieden z nich, gdy się za Ordą vganiali, Dniepr szeroko rozlany przepłynął.

Siemion z Proszcza podkomorzy Kowienski za Awgusta krola. Temu krol respektuiąc za zasługi iego woienne, **Medeksza** ieszcze za Zygmunta I wiecznością darował dobra nazwane Medeksza, od których poczęli się dziedzicy pisać Proszczewiczowie Medekszowie, ktorych potomstwo dotąd zostawa w Kowieńskim powiecie.



[202] Nakoniec niektorzi tylko połkrzyża kładą.

Kozmowski Tak w kraiu Lidzkim vżywaią Kozmowscy.



[193/203] Nakoniec niektorzi tylko ieden krzyż kładą na strzale, a w hełmie trzy piora strusie.

Boufałowie w Grodzienskim zowią się Doroszkiewiczami.

Stanisław Boufał Doroszkiewicz podkom. Parnawski.

Ian Boufał podsęd. Grodzieńskj. Synowie z Iezierskiey: Ian y Dobrogost.

Rymwid Mickiewicz Tegoż kleynotu tak vzywaią Rymwidowie Mickiewiczowie w powiecie Vpitskim i w x. Zmodzskim.

N. Rymwid Mickiewicz podstar. Zmodzkj. Synowie iego Paweł y Stanisław.

Eliasza y Stanisława Rymwida wspomina popis x. Zmodzkiego w roku 1621.

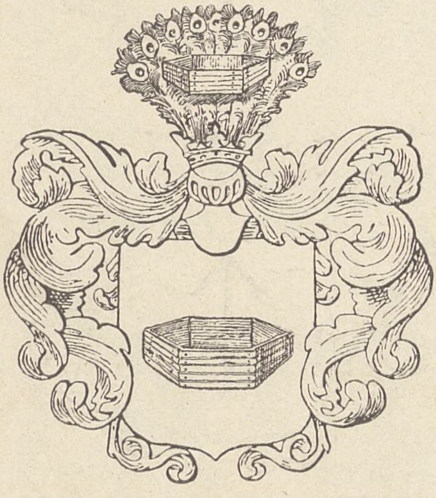
Tałatowicz Tałatowiczowie w woiewodztwie Trockim.
Adam Tałatowicz miał synow z Turłaiowny: Ierzego, Iana y Kazimierza.

Sipowiczowie w x. Zmodzkjm.
Sipowicz Gabriel Sipowicz w 17 leciech będąc w Wilenskiey akademiey pod x. Macieiem Sarbiewskim, *art. et phil. magist.* został. Łowczy, podczaszy Zmodzki, ciwun Szawdowskj y pisarz ziemski Zmodzki. Corka iedna za Chrząstowskim pisarzem ziems. x. Zmudz. druga za Połubinskim woiewodzicem Nowogrodzkim.

Timinskj Timinscy w woiew. Wilenskim.

Łodzia.

Ma być w polu czerwonym łodź żołta; w hełmie ogon pawi, a w nim takaż łodź.



Miczucha Ten kleynot w Hrodlu wziął Miczucha, teraz go te domy w w. x. L. vżywaią:

[Naramowscy w Osmianskim tegoż herbu, od Polskich biorą dukt, od roku 969 Łodziami się zwali z Opalinskimi, Czarnieckimi, Bninskimi, a potym tymi imionami rozróżnili.

Michał Naramowski sędzia ziemski . . . . . .] [1])

[194/204]

Czarneckj Czarneckich dom Polski w Grodzieńskim.

Kunowscy w Połockim woiew. y w Mozyrskim powiecie.

---

[1]) Wiersz przy oprawie oberznięty.

Kunowskj Ian Kunowskj sekr. KIM. odprawował poselstwo do Moskwy.

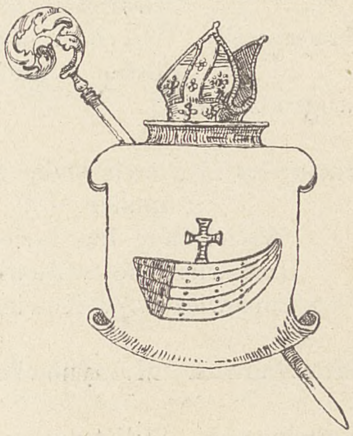
Ierzy Kunowskj cześnik Mozyrskj, sędzia woyskowy. Syn iego Cyprian *soc. Iesv*, [drugi Hieronym *ord. Praedicatorum*, trzeci Michał Hilary, wyszli z Polski z woiew. Poznańskiego].

Ossypowski Ossypowscy w woiew. Witepskim.

Andrzey Ossypowskj pis. ziem. Witepskj 1590.

Krysztof y Ian Ossypowskj 1648.

Lachowicz Lachowiczowie w powiecie Orszańskim.



Iędrzey biskup Wileńskj siodmy około roku 1480, mąż vczony y swięty, s. th. dok. rodem Litwin, takim kształtem herbu Łodzi vzywał w polu czerwonym.

Vmarł ten biskup 1491 siedziawszy na biskupstwie lat dziesięć.

Łopotow v. **Abslank** f. 27.

Lubicz.



Ma być podkowa biała ze dwiema krzyżami, ieden na wierzchu, drugi we środku. Pole błękitne. Hełm trzy piora strusie.

[195/205] Rożne domy tego kleynotu w w. x. L. vżywaią.

Borzymowskj Borzymowscy (ktorych x. Okolski kładzie pod Beliną, tego są herbu).

N. Borzymowskj podczaszy Brzeskj.
Tomasz Borzymowski w Wilenskim woiewództwie.

Dzieżyc Dzieżycowie w Lidzkim powiecie.
Hieronim Hlebowicz Dzieżyc miecznik Lidzkj, podwoiew. Trocki. Syn iego Władysław Dzieżyc.

Hrehorowicz Hrehorowiczowie.
Fiedor Hrehorowicz pisarz w. x. L. starosta Stoklickj za Aleksandra posłem był do Moskwy 1493, 1495, 1499.
Adam Hrehorowicz w Trockim woiew.

Iaworowskj Iaworowscy z Mazowsza na Polesiu y indziey.
Woyciech Iaworowskj w woiew. Trockim.
Fiedor y Michał Iaworowskj w woiewodztwie Nowogrodzkim.

Iuriewicz Iuriewiczowie w x. Zmodz. y w powiecie Vpitskim y indziey.
Woyciech y Ian Iuriewicz w x. Zmodz. 1621.
Iuriewiczowie w Słonimskim tego właśnie herbu.
Iuriewiczow w Kowieńskim wspominaią Constit. 1601.

Murzynowicz Murzynowiczowie, iako świadczy x. Okolskj.

Sulistrowskj Sulistrowscy.
Krysztof Sulistrowskj strukc. KIM. nie wyieżdżaiąc z pod chorągwi lat 18 służył wojenną. Vmarł 1648.

Wisigerd Wisigierdowie w Kowieńskim powiecie.

Zakrzewskj Zakrzewscy dom Polski z Sędomirskiego kraiu do w. x. L. przyszedł.
Stanisław Zakrzewski pierwszy w Litwie osiadł. Syn iego Mikołay Zakrzewskj [196/206] komornik ziemski Osmianskj. Synowie iego Marcin, Krysztof, Mateusz.
Mateusz Zakrzewskj dw. IKM. sędzia grodzki Wilenskj, potym ziemskj, z młodu bronił się woienną służbą, na kommissiach z Moskwą pod Wilnem 1656 y 1658 wiele pracował. Synowie iego z Osinskiey Kazimierz y Andrzey.

Bobrowscy w x. Zmudzkim ludzie woienni, przyszli z Polskiey.

Lubicz odmienny.

Dwoiaka iest odmiana w herbach rycerstwa w. x. L. tego kleynotu: pierwsza, że tylko ieden krzyż maią w podkowie.



Hercyk Hercykowie w Połock. y Smolens. woiewodztwach.

Tomasz Hercyk pisarz gr. Połockj. Synowie iego Alexander y Władysław.

Kopeć Kopeciowie w powiecie Vpitskim y Pinskim.

Monkiewiczowie w różnych powiatach.

Ian y Grzegorz Monkiewicz w x. Zmodzkim 1621.

Augustyn Monkiewicz w woiew. Wilenskim.

Stabrowskj Stabrowscy w woiew. Połockim y indziey.

Woyciech Stabrowski pisarz w. x. L. sławny w expediciach Moskiewskich żołnierz. Syn iego:

Piotr Stabrowskj kaszt. Parnawski star. Treydenskj, prowadził chorągiew 1601 pod Orłą y Kokonhawzem. W rokosz sam tylko ieden z senatorow w. x. L. przy rokoszanach stawał. Miał za sobą corkę x. Andrzeia Sanguszki, z ktorey synow zostawił: Krysztofa, Adama, Iana, Alexandra, Ierzego.

[197/207] Adam Stabrowskj sędzia na trybun. skarb. 1626 y 1631.

Ierzy Stabrowskj za Władysława z slachtą Połocką od granic Moskwę wsparł, za siedmiu znacznych poimanych Moskalów 200 więźniow naszych odzyskał.

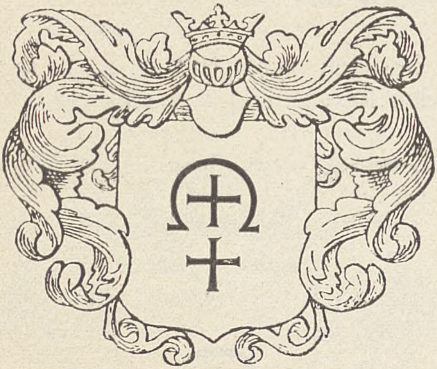
Ian i Samuel Stabrowski 1648.

Szantyr [Szantyrowie w woiew. Nowogrodzkim i Połockim.

Tupikowie w woiew. Nowogrodzkim.

Wołkowickj Wołkowiccy. Grzegorz Wołkowickj proboszcz s. Stefana w Wilnie.

Paweł Wołkowickj 1648.

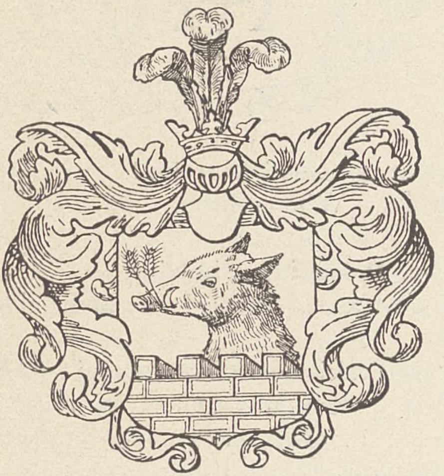


Druga odmiana, iż oba krzyże kładą w pośrodku podkowy.

Piadzewskj Tego kleynotu vżywaią w Kowieńskim powiecie Piadzewscy.

Marcin Piadzewskj stolnik, potym podsędek Kowienski, dobra swe na fundowanie colleg. soc. I. Kowienskiego oddał.

Łvkocz.

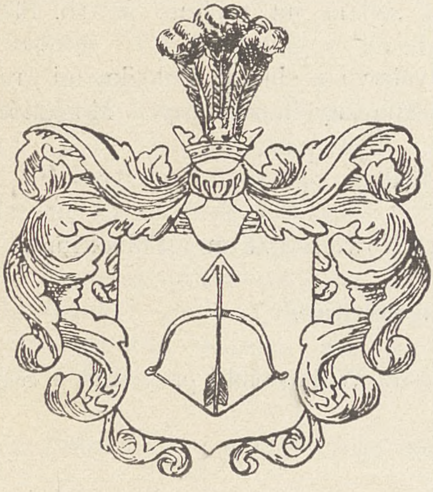


Ma być w polu błękitnym puł wieprza dzikiego z muru wypadaiącego, trzyma w pysku dwa kłosy pszeniczne. W hełmie trzy piora strusie.

Łukoskj Ten kleynot z Prus do w. x. L. przyniosł Ian Łukoski, ktorego wspomina Paprockj.

Reinhold Łukoskj burgrabia Ianiski 1648.

[198/208] Łuk napięty.



Łuku napiętego z strzałą w czerwonym polu y ze trzema piórami strusiemi w hełmie różnie vżywaią w w. x. L. domy slacheckie. Inszi bowiem ku gorze strzałę obracaią a drudzy ku dołowi.

Eydziatowicz Tak vżywaią Eydziatowiczowie w x. Zmodzkim y w woiewodztwach Połockim, Witepskim.

Ian Eydziatowicz pisarz skarbny w. x. L.

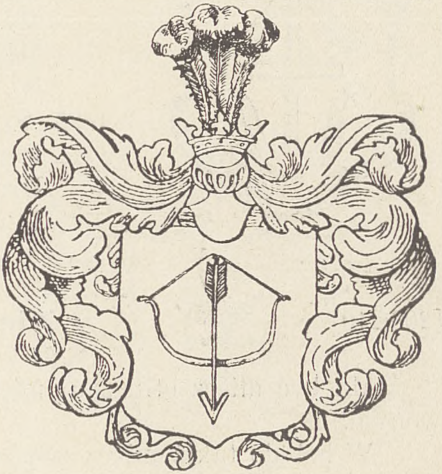
Kazimierz Eydziatowicz.

Narkiewicz Narkiewiczowie w powiecie Orszańskim.

Rodziewiczowie w powiecie Osmianskim.
Alexander Rodziewicz 1648.

Sudnik [Kazimierz Sudnik. Syn iego Iozeph w Nowogrodzkim woiewodztwie, przedtym zwali się Hrynkowiczami].

Tur Turowie w powiecie Bracławskim.



Kamińskj Kaminscy zaś na doł strzałę obracaią w woiew. Nowogrodzkim.

Krysztof Kaminski podstoli Nowogrodzki.

N. Kaminskj miecznyNowogrodzkj.

[199/209]



Kosarzewskj Kosarzewscy w Połockim y w Witepskim woiewodztwach do tegoż kleynotu łączą podkowę z krzyżem nad łukiem.

Hrehory Kosarzewskj. Brat iego.

Ian Kosarzewskj skarbnik Połocki rotm. KIM. miał synow tych:

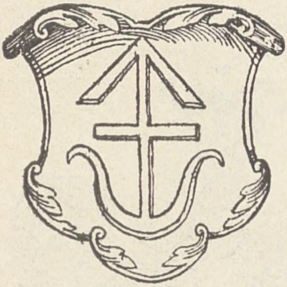
Dominik (s), Samuel Kosarzewskj, podczaszy Witepski, Bazyli Kosarzewski, strukcaszy Połockj, Krysztof Kosarzewskj.

Mądrostkj.

Ma być vcho od kotła, a w nim bełt biały z krzyżem w polu czerwonym, w hełmie trzy pióra strusie.

Wilczek Tego kleynotu vżywaią Wilczkowie.

Ian Wilczek koniuszy w. x. L. 1557 był posłem do Moskwy.



Ian Anzelm Wilczek podsęd. Osmianski potym kasztelan Trockj, starosta Osmianski. Synowie młodo pomarli.

Maximilian Wilczek 1634.

Mikołay Wilczek 1634.

N. Wilczek kasztelan Smolenski 1685. Syn iego

Piotr Wilczek.

Drudzy młodo w Lublinie pomarli.

Ian Wilczek marsz. nadw. w. x. L.

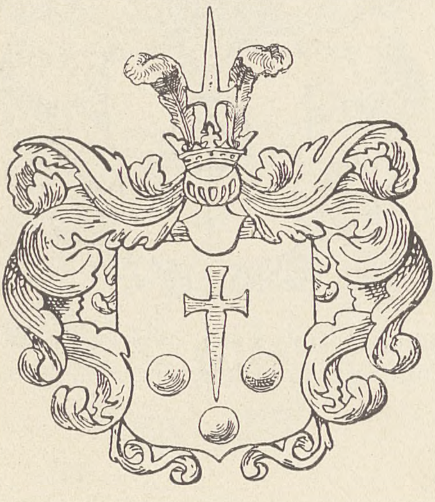
[200/210]

Miecz.

Ma być miecz otłuczony miedzy trzema kulami w polu czerwonym.

W hełmie takiż miecz ostrzem do gory miedzy dwiema piorami strusiemi.

Limont Tego kleynotu vżywa dom Limontow, ktory z przodkow swych odzywa się do Florenciy.



Andrzey Limont podkom. w. x. L. za Alexandra.

Piotr Limont starosta Swisłockj.

Fiedor Limont kasztellan Mścisławskj za Stefana.

Iakub Limont koniuszy Trockj.

Filip Limont ciwun Cirinskj.

Mikołay Limont woyskj Lidzkj. Syn iego:

Marcin Limont sędzia ziem. Lidzki, starosta Wasiliskj, potym kasztelan Witepski.

1. Lew Limont dworz. IKM. w Trockim woiew. 1632.
Mikołay Limont podczaszy Trockj.
2. Ian Limont podczaszy Lidzkj, za nim Połubińska sędzianka Mińska.
Ierzy Limont cześnik Lidzkj 1648.
3. Krysztof Limont kapłan *in societate Iesv*, człowiek godny i zacny.

[201/211] **Miesiące.**

Maią być dwa miesiące, ieden rogami ku dołowi a drugi ku gorze, a miedzy niemi krzyż, pole czyrwone, w hełmie trzy piora strusie.



Tego kleynotu vżywa dom Kruniewiczow, **Kruniewicz** ktory z woiewodztwa Kiiowskiego wyszedszy, osiadł w Lidzkim y Mozyrskim powiatach.

Sieniuszko Kruniew za Kazimierza Iagełowicza namiesnik Kiiowskj. Syn iego:

Iacek Kruniewicz starosta Owruckj. Syn Iacka:

Bogdan Kruniewicz pisarz ziemski Mozyrskj, zostawił synow Pawła, Filipa, Siemiona, Filona.

Filip Kruniewicz sędzia ziemski Mozyrskj.

Siemion Kruniewicz woyskj Mozyrski, starosta Hnidawskj.

Filon Kruniewicz rotm. KIM. starosta Zachalski. Syn iego Sebestian.

Sebestian Philonowicz Kruniewicz podst. Lidzki, wspomina go konstitucia 1609, mianuiąc go sędzią na inquizicią zapalacza zamku Możyrskiego. Syn Sebastiana Wacław.

Hrehory Kruniewicz chorąży Mozyrski, sędzia generalny woyskowy v Pawła Sapiehy hetm. w. x. L.

(Wacław Kruniewicz pod Walmuzą w potrzebie z Szwedami poległ nosząc chorągiew husarską z Samuelem Pacem chorąż. w. x. L.).

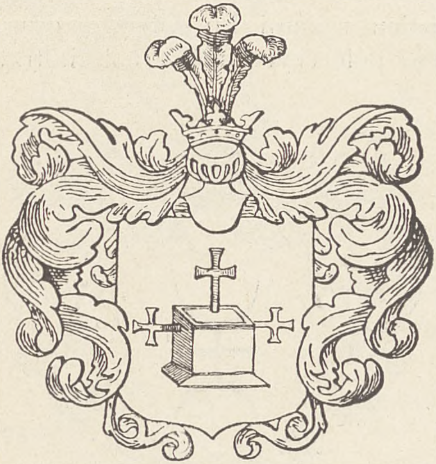
Paweł Bogdanowicz Kruniewicz, chorąży Lidzki, miał syna Iana.

Ian Kruniewicz był podkomorzym Możyrskim, a syn tego Iana Kazimierz Alexander Kruniewicz woyski Możyrskj.

[202/212] **Modzela v. Boycza.**

Mogiła pierwsza.

Ma być mogiła kwadratowa w polu czerwonym, krzyże w niey abo trzy, abo dwa, abo ieden, według różności domów; w hełmie trzy pióra strusie.



Ze trzema krzyżami mogiły vżywaią domy, ktore linią swoię prowadzą od Zodeyka, zacnego w x. Zmodzkim pana, iako są Bilewiczowie, Stankiewiczowie, Andruszkowiczowie, Monstwiłowie, Bogdanowiczowie, Dawgirdowie. Zodeyko bowiem miał za sobą pierwszą żonę Milussę, siostrę x. Witołda, z którey zostawił synów: Bila i Monstwiła, a z drugiey żony potym Dawgirda y Andruszka, od ktorych pomienione domy rozrodziły się.

Andruszkowicz Andruszkowiczowie.

Andruszko Zodeykowicz syn Zodeyka. Syn Andruszka Maxy [1]) Maciey Andruszkowicz, zostawił synow Melchiora y Mikołaia Andruszkowiczow.

Bogdan Andruszkowicz 1454 rotm. IKM. ieden z piącią panow Litewskich, ktorzy po przegraney bitwie pod Choynicą Kazimierza krola nieodbiegli.

Maciey Andruszkowicz w Słonimskim powiecie 1528.

Stanisław Andruszkowicz w x. Zmodzkim 1621.

[203/213] **Bilewicz** Bilewiczowie, ktorzy idą od Iuszka syna Bilowego.

---

[1]) Było pierwotnie wypisane „Maxymilian", ale następnie „milian" przemieniono na „Maciey", a „Maxi" zapomniano wykreślić.

Iuszko Bilewicz z Naruszewiczowney miał synow Marcina, Piotra, Wacława.

Marcin Iuszkowicz Bilewicz zostawił z Iundziłowney syna Ierzego.

Ierzy Bilewicz starosta gener. x. Zmodzkiego miał za sobą Mitkiewiczownę, z niey zostawił syna Woyciecha.

Woyciech Bilewicz marszał. w. x. L. starosta Szowdowskj. Wspominaią go Dzieie 1578. Miał za sobą Szemetownę. Synowie iego Ian, Ierzy, Malcher, Samuel.

Ian Woyciechowicz Bilewicz ciwun Szowdowskj. Wspominaią go constitucie 1607 y 1613.

Ierzy Woyciechowicz Bilewicz podstar. Zmodzki, pisarz wprzod ziemski a potym podkom. x. Zmodzkiego. Synowie iego

Iarosław Bilewicz na Grężach, dworz. KIM.

Konstanty Bilewicz wstąpił do Oycow Dominikanow.

Malcher Woyciechowicz Bilewicz 1611.

Samuel Woyciechowicz Bilewicz podstar. Trockj.

Piotr Iuszkowicz Bilewicz miał synow: Andrzeya y Kaspra;

Andrzey: Adama y Andrzeya;

Andrzey ten miał znowu Adama Bilewicza.

Wacław Iuszkowicz Bilewicz, miał za sobą Butkiewiczownę. Syn iego:

Szczęsny Bilewicz Hłuszek, zostawił z Orwidowny syna Iana, ktory bez potomstwa zszedł.

Bogdanowicz Bogdanowiczowie od Bogdana syna Monstwiłowego.

Monstwił Zodeykowicz syna zostawił Bogdana Monstwiła.

Bogdan Monstwił miał synow: Iana, Mikołaya y Stanisława.

Ian Bogdanowicz miał synow: Iana, Stanisława y Krysztofa.

Stanisław Bogdanowicz zostawił tych synow: Piotra, Stanisława, Ierzego y Iozepha.

Ian Bogdanowicz z oyca Ierzego.

Alexander, Iozeph, Stanisław, Ian Bogdanowiczowie, synowie Iozepha.

Paweł Bogdanowicz w x. Zmodzkim 1621.

Dawgird [204/214] Dawgirdowie w x. Zmodzkim.

Dawgird Zodeykowicz przodek tego domu.

Ian Dawgird 1621.

Monstwił Mostwiłowie w x. Zmodzkim.

Monstwił Zodeykowicz miał synow Bogdana y Iuria. Od Bogdana idą Bogdanowicze, od Iuria Monstwiłowie.

Stankiewiczowie.

Bil Zodeykowicz miał synów Iuszka y Iwaszka.

Iwaszko Bilewicz z Giedroyciowney zostawił syna Stańka.

Stańko Bilewicz mąż rycerskj. Niewiadomi historycy twierdzą, aby ten był ieden z piącią, ktorzi krola Kazimierza obronną ręką z pod Choynic vwiedli. Ale tego Kronika nazywa Stańkiem Kościewiczem. Miał za sobą Niemirzankę, zostawił syna Iana.

Ian Stankiewicz mąż zacny, miał za sobą Wołodkiewiczownę, vrodził Mikołaia y Krysztofa, od ktorych rozrodził się dom Stańkiewiczów.

Mikołay Ianowicz Stankiewicz podkom. x. Zmodzk. ciwun Eyragolski, 1569 pod Połockiem woyskiem w niebytności hetmana regimentował. Miał za sobą Pietraszkiewiczownę, z ktorey zostawił synow: Iana, Stanisława, Mikołaia, Hieronima.

Mikołay Mikołaiewicz Stankiewicz woyski Zmodzkj, z Woynianki kasztelanki Mścisławskiey zostawił synow tych: Iana, Adama, Andrzeia.

Ian Stankiewicz pisarz w. x. L. ciwun Eyragolski, wprzod był pisarz. z. Zmodzkim, dworz. IKM. służył w Inflanciech z pierwszym Krysztofem Radziwiłem, w Moskwie y w Wołoszech z Chodkiewiczem. Pod Stolicą dwakroć postrzelony, pod Chocimem cięszko raniony. Po zawartym przymierzu posłem był do krola IM. od woysk w. x. L. Przeciw Gustawowi regimentował woyskiem x. Zmodzkiego. Vmarł 1657, zostawił syna Mikołaia y corkę Katarzynę.

[205/215] Adam Stankiewicz ciwun Twerskj wprzod sędzia grodzkj potym pisarz ziemski x. Zmodzkiego. Synowie iego: Michał, Władysław, Stefan, Iulian.

Andrzey Stankiewicz sędzia ziemskj Kowieńskj, służył pod Chocimem pod hetm. husarską chorągwią.

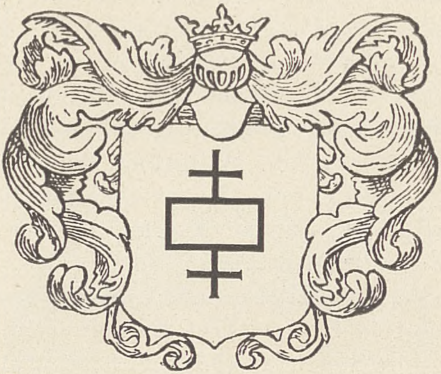
Sołouch Sołouchow pod tymże herbem kładzie x. Okolskj.

Eustachi Sołouch rotm. KIM. Historia hetmanstwa x. Romana Sanguszka zaleca go z odwagi rycerskiey.

Bychowiec Mogiły ze dwiema krzyżami vżywa dom Bychowcow w Trockim y Minskim woiewodztwie.

Woyciech Bychowiec woyski Trockj 1632.

Dimitr Mikołaiewicz Bychowiec podsędek Trockj miał kilka synow.

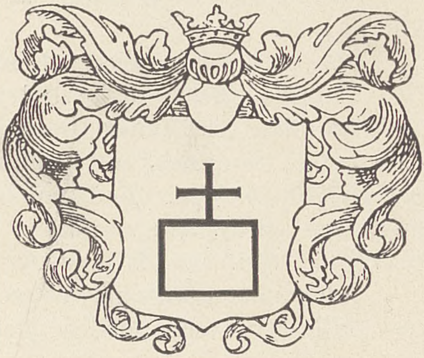


Ian Dimitrowicz Bychowiec stol. Trockj pułk. IKM. mąż odważny, zabity w potrzebie pod Wierchowiczami od Moskwy 1655.

Ian Bychowiec 1656 służąc z hetman. Sapiehą po husarsku, zabity iest od Szwedow pod Warszawą.

Ciechanowicz Mogiły z iednym krzyżem vżywa dom Ciechanowiczow w Smolenskim y Mscisławskim woiew. w powiecie Słonimskim y indziey.

[206/216] Bogdan Ciechanowicz 1452 od Władysława Iagiełowicza krola Polskiego y Węgierskiego wziął daninę wiecznością w woiewodztwie Mscisławskim.



Siemion Ciechanowicz podkom. Orszanski. 1473 xięgi Orszańskie mianuią go.

Hawryło Ciechanowicz podsęd. potym podkom. Słonimski, po dwakroć od Alexandra krola w poselstwie do Franciy ieździł, iako iest w metryce koronney 1503.

Paweł Ciechanowicz rotm. KIM. w pułku kniazia Boratynskiego.

Ierzy Ciechanowicz służąc z Philon. Kmitą starostą Orszańskim, zabity w potrzebie z Moskwą.

Fronc Suk Ciechanowicz sławny żołnierz, pułk. IKM. za Hrehorego y Iana Chodkiewiczów. Stefanowi królowi pułk woluntariuszow stawił y niemało z niemi przeciw Moskwie sprawiwszy, vmarł z gorączki pod Pskowem.

Ostafiey Ciechanowicz chorąży Mścisławskj.

Dimitr Ciechanowicz rotmistrz KIM. pisarz ziem. Połockj, odprawował poselstwo do cara. Kiedy we 4 tysięcy swych An-

drzei Sapieha dwadzieścia cztery tysiące Moskwy zbił, lewym skrzydłem regimentował.

Hieronim Ciechanowicz tego Dimitra rodzony synowiec, sekr. IKM. sędzia ziem. Smolenskj, *art. et ph. m.* w akademiy Wilenskiey kreowany, młodszy wiek na expediciach Iflantskich, Moskiewskich, Wołoskich trawił. Dwadzieścia ośm razy był posłem na seym, odprawował poselstwo do Moskwy 1648. Nieprzyiął Witepskiey y Nowogrodzkiey kasztelaniy od Władysława IV krola ofiarowaney. Vmarł 1651, zostawił synow z Wołodkiewiczowney: Hieronima y Stanisława, ktorzi z hetman. poln. Wincentym Gosiewskim żołnierską służyli.

Alexander Ciechanowicz brat Hieronima, łowczy Smolenski, podstar. Słonimskj. Synowie iego:

[207/217] Timoteusz Ciechanowicz został Bernardinem. Poimany od Moskwy tyranstwo ich dla wiary s. statecznie wytrzymał.

Woyciech Ciechanowicz kanonik Chełmskj, człowiek vczony, vmarł 1657.

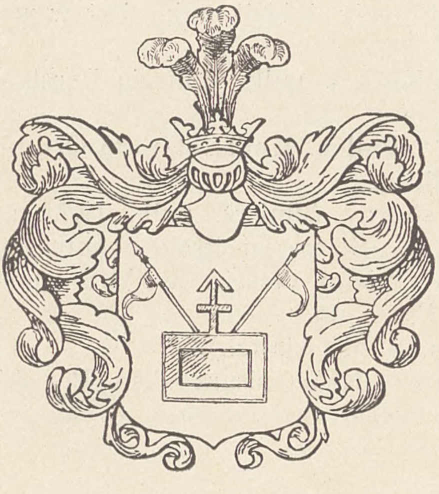
Paweł Ciechanowicz żołnierz w woysku kwarcianym.

Samuel Ciechanowicz był gońcem do Moskwy.

Marcian Alexander Ciechanowicz podczaszy Smolenski, sędzia grodz. Słonimskj, lat piętnaście w kwarcianym woysku służył z Chmieleckim. Pod Smolenskiem za Władysława był rotmistrzem chorągwi vsarskiey. Vmarł 1663 będąc Trinitaristą w Wilnie. Syn iego Mikołay.

Alexander Ciechanowicz sekr. KIM.

Mikołay Ciechanowicz mieczny Mscisławskj.



Sleporod Sleporodowie przydaią do tego dwie kopie z proporcami y strzałę nad krzyżem, takim kształtem.

Mateusz Sleporod pisarz grodzki Witepskj.

Mogiła wtora.

[208/218] Ma być litera M złota z krzyżem w polu czerwonym; w hełmie trzy pióra strusie. Czemu mogiłą ten kleynot nazywaią, wiedzieć niemogłem.



Tego kleynotu vżywa dom kniaziów Masalskich, ktory za odeściem Siewierza y inszych kraiow od w. x. L. do Moskwy, częścią do Litwy się przeniosł, częścią pod Moskiewskiego poszedł przy starey swey oyczyznie Masalsku.

Masalskj Bohusz Alexandrowicz Masalskj kniaź z Masalska za maiętności opuszczone wziął w zamianę niektore włości w w. x. L. za Zygmunta I. Syn iego:

Piotr Massalski miał syna Iwana Massalskiego [1]).

Timoteusz Massalski okolniczy Smoleński, był posłem do Moskwy 1487. Syn iego Ierzy Massalskj 1562.

Timoteusz Masalski poimany od Moskwy, na rozkazanie cara Iwana Wasilewicza tyrańsko zamordowany 1570.

Hrehory Masalskj, sędzia ziemski Grodzieńskj 1590.

Andrzey Masalski podkomorzy Grodzieńskj.

Fiedor Masalskj marszałek Grodzienskj, starosta Eyszyskj 1613.

Hrehory Masalskj marszałek Grodzieńskj 1632.

Ierzy Masalskj stolnik Brasławskj.

[209/219] Dimitr Massalskj stolnik Brasławskj.

Andrzey Massalskj woiewoda Brzeskj. Synowie iego: Stanisław y Kazimierz.

Kazimierz Masalskj z Tyszkiewiczowney, młodo vmarł.

Stanisław Masalskj podkom. Grodzien. pulkown. KIM.

Baka Tego kleynotu także vżywaią Bakowie, ktory dom z Siewierza wyszedł, osiadł w woiew. Trockim y Mscisławskim.

Bakowie dway rotm. KIM. za Zygmunta Augusta, mężowie dzielni y odważni.

---

[1]) Tu następują dwa wiersze przekreślone.

Hrehory Baka za krola Henryka starosta Rohaczewskj.

Iwan Baka (ktorego w wierszach swych wspomina Ian Benedykt Protaszewicz) dziedzic na Mohilney.

Ostafiey Baka sędzia grodzki Trockj. Syn iego Ian Baka.

Wasil Baka podczaszy Trockj.

Ierzy Baka, Michał Baka 1632. *Plura in alio tomo* [1]).

Chmielnickj Chmielnickich dom w Brasławskim powiecie.
Zachariasz Chmielnickj.



Insze domy z różnemi odmianami tego kleynotu vżywaią. Niektorzi kładą trzy litery a na trzeciey krzyż. Pole błękitne, w hełmie pięć piór strusich.

Mikulinskj Tego kleynotu vżywaią Mikulinscy.

[210/220]



Drudzy miasto krzyża kładą pułmiesiąca w polu czerwonym; w hełmie trzy pióra strusie.

Puciata Tego kleynotu vżywaią Puciatowie w woiewodztwach Witepskim y Minskim y Wilenskjm.

Krysztof Puciata sędzia grodzki Rzeczyckj. Miał synow z Niemirzanki: Woyciecha, Iana, Stefana.

Ierzy Puciata brat Krysztofa.

Drudzy miasto krzyża kładą strzałę.

Tak vżywa dom Wysockich w woiewodztwie Wileńskim.

---

[1]) Ten inny tom, o którym tu wzmianka, to obszerniejszy herbarz ks. Kojałowicza, zredagowany w języku łacińskim, pod nazwą *Nomenclator*.



Wysockj Adam Wysocki. Brat Adama:

Mikołay Wysockj rotm. IKM. sędzia grodzkj Wilenskj. Syn iego z Zawiszanki:

Ian Wysockj, gdy się pospołu z oycem 1657 do Moskwy vdał, a powróciwszy od cara do Litwy, gdy vproszone po sobie maiętności zaieżdżać gotowali się, pozabiiani są. [211/221]

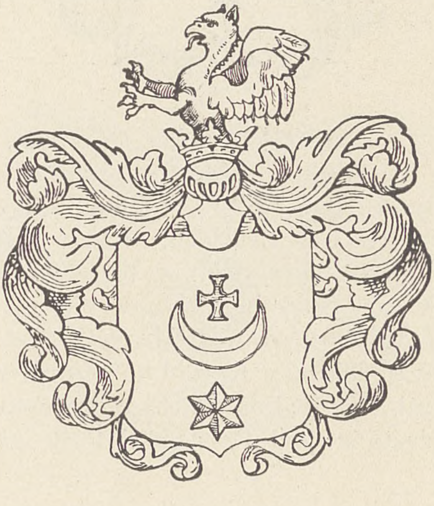


Ma być miedzy dwiema miesiącami pułkrzyża a na dole trzy wręby, w hełmie trzy pióra strusie.

Mokosiey Tego kleynotu vzywa dom Mokosieiow, których genealogią x. Okolskj prowadzi od Attili hana Tatarskiego.

Murdelio.

Ma być w polu czerwonym miesiąc żółty, krzyż nad nim a gwiazda pod nim, w hełmie puł gryfa.



Młodawskj Tego kleynotu w w. x. L. vżywaią Młodawscy.

Snarskj Snarscy z Vsnarza w Grodzieńskim powiecie.

Chryzostom Snarskj z Zawiszankj Dowgiałowney miał Alexandra y Iana.

Adam Snarskj stryieczny Chryzostoma. Synowie iego:

Lew Snarskj i Władysław Snarskj, zacny kapłan,

w philozophiey y theologiey biegły; Wawrzyniec Snarskj żołnierz.

[212/222] Insze domy z różnemi odmianami temu podobnego kleynotu vżywaią.



Kniaziewicz Kniaziewiczowie kładą między dwiema miesiącami żołtemi w polu błękitnym gwiazdę białą y krzyż nad nią biały; w hełmie pięć piór strusich.

Ian Mikołai Kniaziewicz podstoli Orszanskj, leży w Wołpinskim kościele, gdzie nad grobem ten kleynot zawieszony.

Drudzy xiężyc na dół obracaią, a na grzbiecie iego krzyż; w hełmie trzy pióra strusie.



Oskierka Tego kleynotu vżywa w woiew. Połockjm y powiecie Mozyrskim dom Oskierkow.

Hrehory Oskierka za Augusta y Stefana krolow rotm. IKM. mąż odważny, w wielu okaziach, zwłaszcza kiedy Srebrnego zbito y Vły dobywano, bo on łodkami swoich podemknąwszy, działa nieprzyiacielowi obiegł; także pod Połockiem ziemną strzelbę.

[223/223] Cyprian Oskierka. Wspomina go Konstitucia 1593. Samuel Oskierka pisarz ziemskj a potym sędzia ziem. Możyrskj pułk. KIM. z młodu służył w Moskwie, w Turczech, w Inflanciech y Prusiech. Kiedy pod Białocerkwią Ianusz Radziwił z swym skrzydłem w Kozacki tabor wpadł, był z swoim ludem w tey potrzebie. Statecznie przy królu IM. przeciw Szwedom y Moskwie stawał. Mir odzyskał od Szwedow, Nieswiża przeciw Szwedskim y Kozackim naiazdom bronił, Słuckie wycieczki gromił, na Podlaszu kilka kornetow Szwedskich zniósł. W zwycięstwie pod Prostkami 1656 odniosł postrzał w nodze z placu,

w Prusiech Nowemiasto odebrał Szwedowi 1658, we Zmoydzi niemało officierow fortelem 1659 zachwycił, Kozakow różnie gromił, ale osobliwie tych, ktorzi Pinsk 1660 zrabowali zniosł, przywodzcę Kurana rozsiekać dał, w Turowie buntowniki wyciął y insze różne przysługi rzeczyp. czynił.

(Antoni Oskierka kasztelan Nowogrodzki 1734 za Augusta II.

(Rafał Aloyzy Oskierko, marszałek Możyrskj, ... marszałek skarbowy 1740).



Piotrowicz Nakoniec Piotrowiczowie w w. x. Lit. y gwiazdę y krzyż nad xiężycem kładą, a w hełmie trzy pióra trusie. X. Okolski twierdzi, iż ten herb nadany iest za to, iż ktoś z dawnych przodków straż nieprzyiacielską przed zorzą rano pogromił.

Stanisław Piotrowicz v Paprockiego.

Kasper Piotrowicz porucznik chorągwi Mikolaia Hlebowicza pod Dinamentem, stawał odważnie.

[214/224] **Mvrzynowa.**

Ma być głowa murzyńska biała bindą przewiązana w polu czyrwonym; w hełmie trzy pióra strusie.



Szorc Tego kleynotu w w. x. L. vżywaią Szorcowie, ktorzi z woiewodztwa Malborskiego przenieśli się do w. x. Litewskiego.

N. Szorc z małżonką swą Dorotą Zienowiczowną fundował klasztor Franciszkanskj w Narniliszkach.

Woyciech Szorc vmarł 1608, Mai 27, leży w Wilnie w kościele p. Naświętszey.

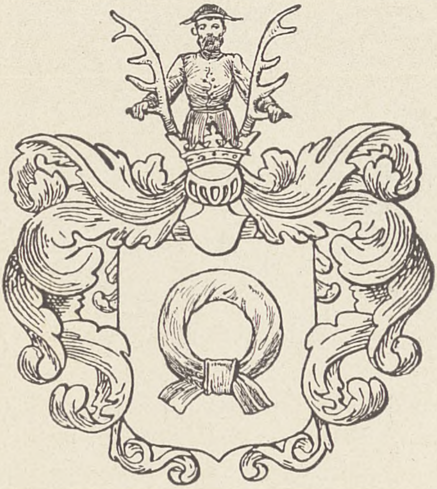
Mikołay Krysztof Szorc marszałek Osmianski, dwadzie-

ścia lat z obozu niewyieżdzał, służąc na różnych expediciach. Vmarł 1632, leży w Wilnie v s. Iana.

Mzvra v. **Lisy,** fol. 182.

Nałęcz.

Ma być białe zawicie w polu czyrwonym; w hełmie mąż brodaty z głową przewiązaną między ieleniemi rogami, trzymaiący się ich.



Koczan
Koczanowski

[215/225] Ten kleynot w Hrodlu przyiął na się y dom swoy Koczan. Potomkowie iego Koczanowie y Koczanowscy w powiecie Wilkomirskjm y w Pińskim tegoż kleynotu vżywaią ale hełm odmieniaią, niektorzi kładą pióra strusie.

Wawrzyniec Koczanowskj horodniczy Pinskj 1616.

Alexander y Ian Koczanowski 1648.

Tegoż kleynotu różne domy insze w w. x. L. vzywaią, ale pospolicie w hełmie trzy pióra strusie kładą.

Beklewskj Beklewscy z Beklewa.
Ierzy y Ian Beklewskj 1648.

Bukoiemskj Bukoiemscy.
Ian Iełowicz Bukoiemskj 1569.

Gorskj Gorskich dom w x. Zmudzkim y indziey.

Iodkowskj Iodkowskich dom w Minskim woiewodztwie.

Korzeniewskj Korzeniewscy dom Podlaskj w Bracławskim powiecie.

Piotr Korzeniewskj rotmistrz KIM. w Inflanciech osiadł. Syn iego:

Mateusz Korzeniewskj do Brasławskiego powiatu wyniósł się. Synowie Mateusza:

Piotr Korzeniewskj kapłan *soc. Iesv*, vmarł 1657 za Moskwy, służąc potrzebom duchownym zapowietrzonych w Wilnie.

Brat Piotra:

Paweł Korzeniewskj miał za sobą Gietułtownę.

Łążyńscy dom Dobrzyńskj.

Łążyńskj Balcer Łążyński do w. x. L. z Dobrzynia się przeniósł.

Synowie iego:

Stanisław Łążyńskj żołnierz w expediciy przeciw Mihałowi.

Grzegorz Łążyńskj mierniczy Osmianskj. Synowie iego są: Ierzy y Hieronim.

Maciey Łążyńskj zostawił syna Kazimierza.

Mićkiewicz Mickiewiczowie w x. Zmodzkim y w woiewodztwie Minskim.

Stanisław Mickiewicz w Minskim.

Moszynskj [216/226] Moszyńscy w Nowogr. woiew. ale w hełmie trzy pióra strusie.

Ian Moszynskj osobliwy dobrodziey collegium Nowogrodz. *soc. Iesv*.

Odachowskj Odachowscy wyszli z Łenczyckiego woiewodztwa; w hełmie widziałem pięć piór i Nałęncz na nich.

Adama Odachowskiego w w. x. Lit. wspomina Gornickj w Dzieiach 1553.

Stanisław Odachowskj vrodzony z Tęczyńskiey miał za sobą Elżbietę Ożarowską, podkomorzankę Sędomirską, vrodzoną z x. Olszańskiey. Syn tego:

Ian Stanisławowicz Odachowskj miał za sobą Skuminownę Tyszkiewiczownę, siostrę Fiedora Skumina woiewody Nowogrodzkiego. Synowie iego: Lew, Hieronim, Ian.

Ian Ianowicz Odachowskj w Wołkowyskim y Pinskim kraiu, człowiek możny. Fundował wespoł z małżonką swą plebanią w Olszewie, w kraiu Słonimskim, vmarł 1660. Syn iego z N. Olszewskiey:

O. Odachowskj żołnierz pod chorągwią hetm.

Theofil Odachowskj vmarł powietrzem w Warszawie 1560, młodo, będąc na pokoiu podkancl. y drudzy młodsi.

Leo Iana Odachowskj podkoniuszy w. x. L. 1632.

Hieronim Iana Odachowskj w x. Zmodzkim. Synowie iego: Ian Odachowskj w zakonie *soc. Iesv*. kapłan godny;

Krysztof Odachowskj pułkownik IKM. zawsze *bonarum partium*. Siła mężnie dokazywał przeciw Szwedom y Moskwie w regimencie hetm. poln. w. x. L. Zabity zdradziecko 1661 od swoichże confoederatów w kole woyskowym. Syn iego z Zielinskiey Franciszek młodo vmarł; corki dwie zostaią.

Konstanty Hieronimowicz Odachowski zostawił syna Iana.

[217/227] **Parczewskj** Parczewscy w Smolenskim woiewodztwie.

Piotr Parczewski s. th. doct. w Wilenskiey akademiy kreowany, długo był administratorem biskupstwa Smolenskiego y proboszczem Starodubowskim, potym biskupem Smoleńskim, nakoniec Zmodzkim y proboszczem Gieranońskim. Vmarł 1658 Dec. 6.

Alexander Parczewski brat Piotra, pis. ziemskj Smolenskj, sędzia woyskowy w związku anni 1662.

Parul Parulowie w Brzeskim woiew. tegoż herbu.

Raczynskj Raczyńscy, dom Podgurski w woiew. Wileńskim y Smoleńskim y w Brzeskim.

Woyciech Raczyński w Brzeskim 1648.

Daniel Raczyński kapłan kaznodzieja nauki wielkiey *in soc. Iesv*. Vmarł na przełożeństwie residenciy Kowieńskiey 1662.

Setnickj Setniccy w powiecie Pińskim tegoż herbu.

Strumiło Strumiłowie w woiew. Nowogrodzkim.

Iakub, Stefan, Piotr, Mikołay Strumiło bracia rodzeni.

Theodor Strumiło syn Iakuba, mężnie stanął w potrzebie pod Zborowem w pułku Kazim. Sapiehy podkancl. w. x. L. Brat iego:

Ian Strumiło.

Suyskj Suyskich dom w woiew. Brzeskim.

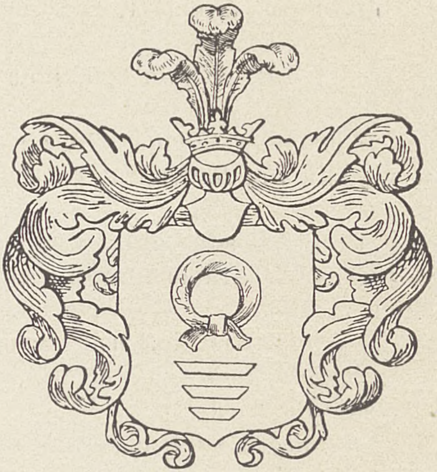
Konstanty Suyskj pis. ziem. Brzeskj 1632, deputowany z seymu na rewizię skarbu rzeczyposp.

Alexander Suyskj chorąży Brzeskj.

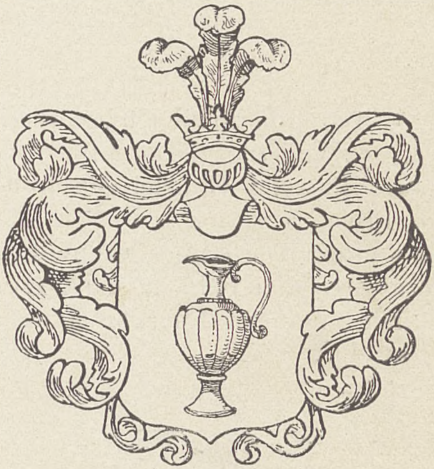
Wasil, Mikołay, Woyciech, Władysław, Ierzy, Franciszek, Andrzey Suyski mego wieku.

Tańskj Tańscy w woiew. Nowogr. w x. Słuckim.

Walenty Tanski rotm. IKM. w expedicyach Wołoskich.

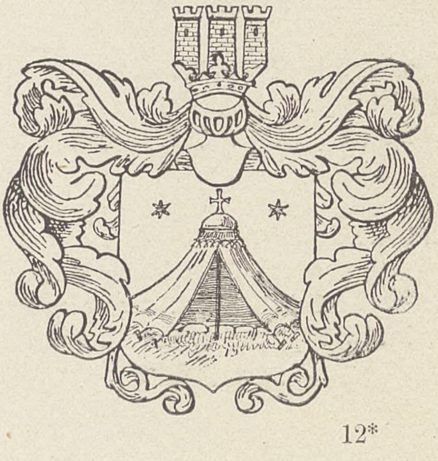


[218/228] **Dybowskj** Dybowscy w Wołkowyskim y Orszańskim pod Nałęncz kładą trzy wręby białe, a w hełmie trzy pióra strusie.



Nalewka.

Ma być nalewka biała w polu czerwonym, a w hełmie trzy pióra strusie.
Hrebnickj Tego kleynotu Hrebnickich dom w w. x. L. vżywa.



Namiot abo Swientołdycz.

Ma być namiot biały otworzony w polu czerwonym, kapa na nim pstra, biała y czarna, na . . . . gałki krzyż złoty a po boku gwiazda. W hełmie trzy wieże z muru.

W Wilnie w xiążce 1670 drukowaney położono w hełmie trzy pióra strusie.

X. Okolski na fol. 390 twierdzi, że ten kleynot na-

dany iest od xiążęcia Kiiowskiego Ruskiemu hetmanowi Swiętołdyczowi około roku 1040.

[219/229] Vżywa go dom Kisielow w w. x. Lit. y na Vkrainie.

Alexander Kisiel zrodzony z x. Cietwiertynskiey, zabity w woysku Iagełowym na Wołyniu w potrzebie przeciw Swidrigiełowi.

Dimitr Kisiel zabity w dobywaniu Sokoła.

Hrehory Kisiel przedni żołnierz w expediciach Moskiewskich za Iana Karola Chodkiewicza.

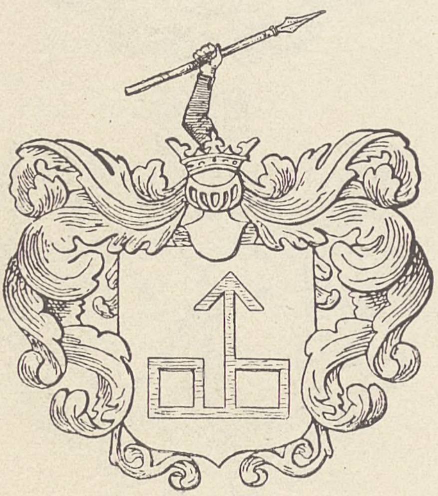
Adam Kisiel z Brusiłowa pułk. IKM. w kwarcianym woysku, mąż wymowy osobliwey, kasztelan Kiiowski, woiew. Brasławskj. Brat iego:

Mikołay Kisiel pisarz ziemski Witepskj, 1655 po podaniu Witepska przeciwko paktom poprzysiężonym z inną ślachtą wzięty do Moskwy, tamże vmarł. Rotmistrz IKM. w Prusiech. Zostawił synów.

Dorohiniczowie z teyże familiey Kisielow, iako pisze x. Okolskj, od maiętności Dorohinice tak nazwani, tegoż herbu zażywaią. Paweł y Gabriel Dorohinicz za Zygmunta III na woynie w Prusiech zabici.

Piotr Dorohinicz zostawił synów: Ludwika y Borisa. Podczas expediciey krola Iana III na Vkrainę 1674 towarzysz husarski chorągwi IMP. hetmana w. x. Lit. Michała Paca.

Natarcz.



Natarcz

Ma być w polu czerwonym strzała miedzy dwiema blankami; w hełmie ręka dzidę grotem w górę obróconym trzymaiąca.

Ten kleynot nadany iest od Gedymina w. x. L. slachcicowi nazwanemu Natarcz, za odważną obronę zamku Krewa przeciw Krzyżakom.

Włodzimir Natarcz miał ośmiu synów, których potom-

stwo częścią w w. x. Litew. częścią w Wołyniu osiedli, w Lidzkim y Grodzienskim powiecie będący Bienieckiemi się nazywaią od maiętności leżącey nad rzeką Bienicą.

Paweł Bienickj w Lidzkim kraiu. Syn iego:

Bogdan Pawłowicz Bienickj. Ten od krola Alexandra za wysługi wziął niektore nadania wiecznością nad rzeką Kirsną w Trockim woiewodztwie. Zostawił syna Marcina.

[220/230] Marcin Bienickj pisarz ziemskj Minskj, z Makarowiczowny miał dwu synów: Daniela y Eliasza.

Eliasz Bienickj żołnierz za Stefana pod Połockiem, Pskowem, Wielkiemi Łukami, przeniosł się potym na cesarską y poległ w Węgrzech.

Daniel Bienickj z Vnichowskiey zostawił synow trzech: Eustachiego, Iana, Krysztofa; z Wołowiczowney iednego Mikołaia.

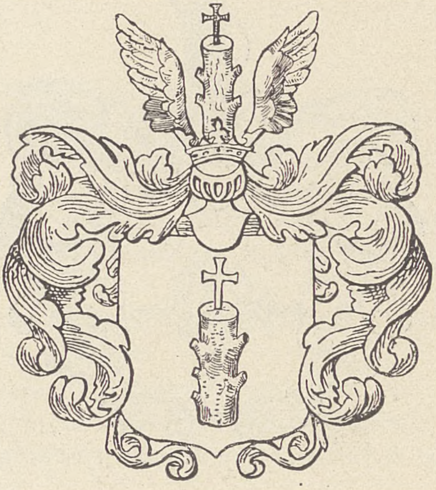
Eustachi Bienickj poległ pod Białym kamieniem.

Iana Bienickiego syn był *in soc. Iesv* w Polskiey prowinciy.

Mikołay Bienickj, stolnik Grodzienskj, z dzieciństwa do siwego włosa w woysku służył, pod Parnawą w chorągwi husarsk. hetman. mężnie poczynaiąc, postrzelony został. Pod Stolicą niebezpieczno raniony; pod Chocimem rotmistrzował y mieysce pułkownicze trzymał. Widziałem list Karola Chodkiewicza 1618 Febr. 28, w którym go Zygmuntowi III osobliwie poleca. Syn iego:

Ierzy Bienickj wprzód będąc dworz. IKM. stolnikiem Grodzienskim, 1658 był posłanikiem do Moskiewskiego od KIM. potym został kanonikiem y kustoszem Wileńskim. Zawiadował metriką w kancell. większey w. x. L.

Nieczuia abo **Ostrzew.**



Ma być w polu czerwonym pień obcięty, na wierzchu krzyż maiący; w hełmie tenże herb między skrzydłami.

[221/231] Tego kleynotu różne domy vżywaią w w. x. L.

Dzierzkowie, ktorzi z Lubelskiego kraiu w woiew. Trockim osiedli.

Dzierszko Dzierzek Andrzey Dzierszko abo Dzierzek podkom. Trockj. 1569. Syn Andrzeya:

Krysztof Dzierszko chorąży Trockj dworz. KIM.

Stanisław Dzierszko miał za sobą Bilewiczownę. Syn iego Ian Dzierzek.

Łokniccy dom Podlaskj w woiew. Brzeskim.

Łoknickj Ian Łoknickj woyski Bełski. Synowie iego:

Ian Łoknickj sek. KIM. za Stefana, magister prowiantu do Moskwy.

Stanisław Łoknickj 1590, sekret. KIM. woyski Brzeskj. Synowie iego:

Krysztof Łoknickj coadiutor opata Oliwskiego y

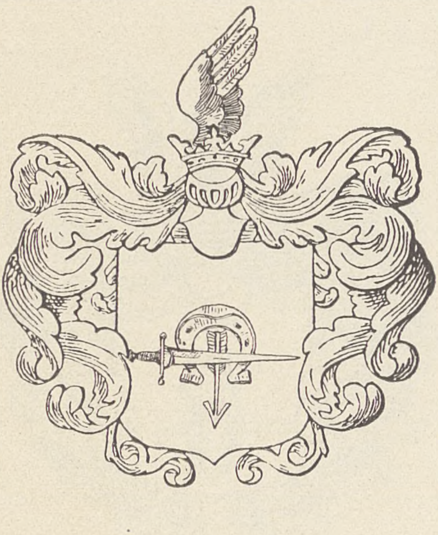
Ierzy Łoknickj kapłan zacny *in soc. Iesv.*

Miniewskj Miniewscy w kraiu Wołkowyskim y Mozyrskim, iedenże dom z Miniewskiemi na Pokuciu.

Mikołay Miniewskj podsędek Mozyrskj.

Wilczopolskj Wilczopolskj kanonik Wileńskj, wielki dobrodziej collegium s. I. Wileńskiego.

Niezgoda.



Ma być w polu błękitnym podkowa z strzałą a przez nie miecz; w hełmie ogon pawi, ale w Litwie kładą skrzydło.

Tak tego kleynotu **Minkowskj** vżywaią w woiewodztwie Minskim y indziey Minkowscy.

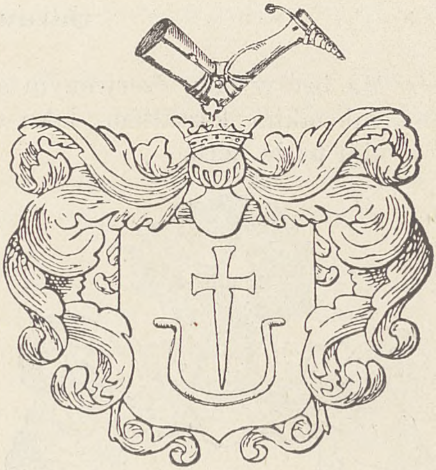
[222/232] Krysztof Minkowskj Nahorny, stoln. y pisarz grodzki Minski. Brat iego rodzony:

Stanisław Minkowskj strażnik Smolenskj,

Paweł Minkowskj stryieczny ich.

Nowina abo Złotogoleńczyk.

Ma być w polu błękitnym vcho od kotła a w nim miecz otłuczony; w hełmie noga zbroyna z ostrogą.



Ten kleynot przyiął na się y dom swoy.

Bieynar Boynar Mikołay Boynar, abo iako drudzy piszą Beynar.

Teraz go w w. x. L. te domy vżywaią:

Kędzierzawskj Kędzierzawscy w Słonimskim powiecie.

Mikołaj Kędzierzawskj woyski Słonimski. Syn iego Stefan Kędzierzawskj sędzia ziem. Słonim. potym kasztelan Smoleńskj. Syn iego z Brzostowskiey:

Konstanty Kędzierzawskj.

Przysieckj Przysieccy, ktorzy z Gnieźnieńskiego kraiu wyszedszy w Osmianskim osiedli.

Ierzy Przysieckj, zaleca go Gniazdo Cnoty fol. 805.

Bronisław Przysieckj 1648.

Ryszkowskj Ryszkowscy w Brzeskim woiewodztwie.

Paweł Ryszkowskj podczaszy Brzeski. Brat iego: Stanisław Ryszkowskj.

[223/233] **Sawickj** Sawiccy, ktorzi wyszli z Podlasza. Niewiem bowiem, ieśli ci, ktorzy są w Brzeskim woiew. do tegoż domu należą.

Sawickiego na dworze Radziwiła woiew. Wileńskiego wspominaią Dzieie pisane od Gornickiego 1559.

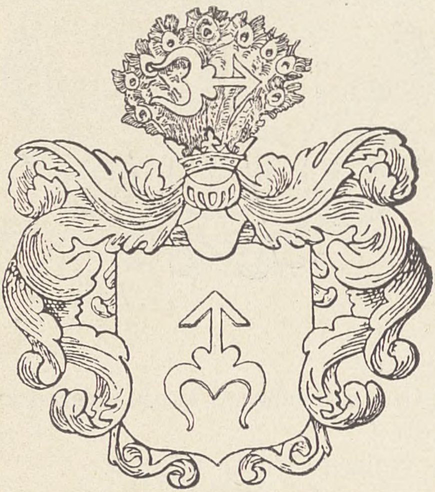
Maciey Sawickj pisarz pokoiowy Awgusta krola, 1567.

Ian Sawickj kapłan godny *in soc. Iesv*, vmarł w Drohiczynie. Ociec iego z Podlasza wyszedszy ożenił się y osiadł w x. Zmodzkim.

Melchior Sawickj brat x. Iana sekr. KIM. łowczy Mielnickj, kasztell. Brzeski, mąż vczony, *art. et th. m. y s. theol. licent.* w akad. Wilen. kreowany. 1655 odważnie się stawił na Brześciu przeciw Szwedom y x. Bogusławowi Radziwiłowi. Nakoniec woiewoda Brzeski. Corka szła za Wołłowicza starostę Obelskiego.

Odrowąż.

Ma być w polu czerwonym strzała biała z końcami zakrzywionemi takim kształtem, iako widzisz. W hełmie pawi ogon, a w nim tenże herb.



Ten kleynot przeiął w Hrodlu Wyzgierd.

Wizgierd Dowoynowicz 1401 podpisał się do Vniy.

Wyzgierd Piotr Wyzgierd koniuszy Trockj. 1588.

Krysztof Wizgierd.

Ian Wyzgerd sędzia ziemski Wilenskj.

[224/234] Mikołay Wyzgerd podkomorzy Vpitskj. Wspomina go Constitucya roku 1613. Synowie iego:

Krysztof Wyzgerd cześnik Vpitskj, żołnierz odważny.

Mikołay Wyzgerd cześnik także Vpitskj.

Hieronim Wyzgerd rotm. powiatowy 1651.

Litawor Chrebtowicz Tegoż kleynotu vżywa dom Litaworow-Chrebtowiczow w w. x. L. y na Wołyniu.

Daniel Litawor miał syna Iwana, Iwan Iakuba, Iakub Bogdana Chrebtowicza, ktorego to iest potomstwo:

Bazyli Bogdanowicz Chrebtowicz 1491 odprawował poselstwo do Moskwy; od niego idą Chrebtowiczowie Boharyńscy na Wołyniu. **Boharynskj**

Litawor Bogdanowicz 1492 marszałek w. x. L. Alexandra podaniem miecza y laski na w. x. L. podniósł, 1499 z in-

szemi pany do więzienia Moskiewskiego nad Wiedrusą wzięty, dostał się, wybawiony z niego 1508.

Litawor woiew. Nowogrodzki, miał za sobą x. Olszańską, zostawił córkę, która szła za Kmitę. Vmarł 1495.

Ian Litawor Chrebtowicz syn marszałka, był posłem do Moskwy. Przywiley odnowienia Vniy między Koroną y w. xięstwem Lit. nazywa go marszałkiem Nowogrodzkim.

Fiedor Bogdanowicz Litawor Chrebtowicz podskarbi w. x. L. vmarł 1495. Syn Fiedora:

Iurii Chrebtowicz władyka Wlodymirskj, archiep. Połockj, vmarł 1555. Leży w Połocku. Syn iego przed stanem duchownym miany.

Iwan Iuriewicz Chrebtowicz, vmarł 1566, pochowan w Nowogrodku, miał za sobą Skuminownę, z którey zostawił syna Adama.

Adam Iwanowicz Chrebtowicz, podkom. Nowogrodzkj, fundował Basilianow w Nowogrodku. Miał za sobą Komaiewską, zostawił z niey synów: Ierzego, Alexandra, Ostafieia [225/235] y córkę Helenę, ktora szła za Philona Kopćia marszałka.

Ierzy Adamowicz Chrebtowicz łeśniczy Mereckj y Oranskj, był wprzod kasztel. Smolenskim, Zmodzkim, potym woiewodą Mścisławskim, Nowogrodzkim. Synowie iego:

Adam y Ierzy Chrebtowicz. Bogdan od Kozakow zabity. Ian Chrebtowicz starosta Hoskj.

Ostafiey Adamowicz Chrebtowicz podkom. Nowogrodzki. Syn iego

Stanisław Chrebtowicz podwoiew. Nowogr. służył pod chorągwią husarską hetmana w. Pawła Sapiehy, zabity w potrzebie ze Szwedami pod Warszawą 1666. Brat iego żyie.

Marcin Bogdanowicz Litawor Chrebtowicz, czwarty syn Bogdana Litawora, vmarł 1498. Miał za sobą kniehynią Tołoczyńską. Syn iego

Bogdan Marcinowicz Chrebtowicz podsk. w. x. L. vmarł 1553, zostawił z Eudoxiy Horskiey synow Bogdana y Piotra, który zostawił syna Bogdana z Zubekowny.

Bogdan Bogdanowicz Chrebtowicz miał za sobą córkę Onikiego Hornostaia ale potomstwa niezostawił.

Bogdan Piotrowicz Chrebtowicz refer. w. x. Lit. zostawił z Dłużniewskiey synow Olbrachta, Michała y Iana.

Olbrycht Chrebtowicz z Mańkowskiey zostawił synow Krysztofa, Piotra, Marcina, Samuela.

Michał Chrebtowicz pis. ziem. Nowogrodzkj, nieustraszony na seymach praw y wolności obrońca. Synowie iego:

Eliasz Chrebtowicz mąż rycerskj, 1656 y 1657 był regimentarzem pewiatowym przeciw swowolnym Kozakom.

Bonifacy Chrebtowicz zabity w potrzebie z Moskwą pod Skłowem 1654 Aug. 12.

Ian y Michał Chrebtowiczowie, synowie Michała pisarza.

[226/236] **Sypniewskj** Sypniewscy w woiew. Brzeskim z Podgurza. Ian Sypniewskj do w. x. L. przeniosł się pierwszy.

Odrowąż odmienny.

Insze domy w w. x. Lit. Odrowąża vżywaią z rożnemi odmianami.



Pierwsza odmiana, że do strzały pułkrzyża przydaią a w hełmie tylko ogon pawi bez strzały kładą.

Ieleńskj Tego kleynotu vżywaią Ieleńscy w woiewodztwie Brzeskim.

Hieronim y Gabriel Ieleński 1626.

Maciey Ielenski 1633.

Ian Kazimierz Ielenskj chorąży Brzeskj.



Druga odmiana, iż cały krzyż do strzały przydaią, a w hełmie trzy pióra strusie.

Tego kleynotu vżywaią Łuskinowie w woiew. Witepskim.

Łusknia Zaranowskj Stefan Łuskina Zaranowskj rotm. IKM. 1632.

Andrzey Łuskina mostowniczy Witepskj.



[227/237] Trzecia odmiana, że do strzały dwa krzyże przydaią, a w hełmie trzy pióra strusie.

Żaba Tego tak kleynotu vżywaią Żabowie w woiewodztwie Połockim.

Żaba rotm. KIM. Kozackj, 1578 dobył Dynemburga pod Moskwą.

Borys Żaba w zasługach wziął na seymie 1601 od rzeczypospolitey maiętność rzeczoną Obabie.

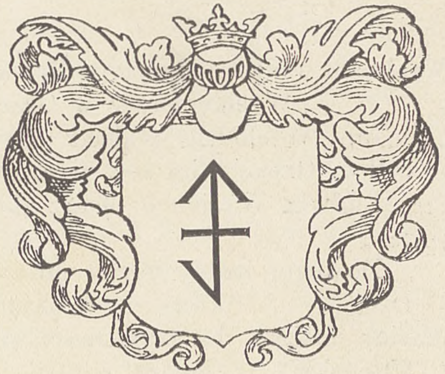
Krysztof Żaba 1648 cześnik Połockj.

Stanisław Żaba pisarz grodzki Nowogr. 1661.

N. Żaba podsędek Smoleński. Syn iego: Benedykt Żaba. Synowie zaś Benedykta: Stanisław, Felician, Franciszek, Bogusław.

Odyniec.

Ma być w polu czerwonym strzała z krzyżem abo z ielcami bez piór, z końcem w lewo załamanym; w hełmie trzy pióra strusie.



Odyniec Kleynot ten nadany iest ślachcicowi rzeczonemu Odyniec, ktory to nazwisko v swoich otrzymał, że poiedynkiem zwykł na Tatary z szablą y z łukiem wychodzić.

[228/238] **Barynowskj** Wasil Odyncewicz kniaź Bárynowskj.

Fiedor Odyncewicz ieden z panow factiy Swidrigełowey, wzięty w bitwie pod Osmianą y stracony.

Odyniec starosta Orszanskj, z Elżbiety Hlebowiczowney woiewodzianki Wilenskiey miał syna Andrzeia.

Fiedor Odyniec w powiecie Orszańskim miał synów Wasila y Andrzeia y Iana.

Wasil Odyniec skarbnik Wilkomirskj.

Ian Odyniec miał syna Iakuba.

Brzozowieckj Brzozowieckich Gniazdo cnoty kładzie pod Odyńcem.

Odyniec odmienny.

Drudzy tak odmieniaią, iż tylko półżelezca v strzały kładą, a koniec na prawą stronę odchylaią. Takim kształtem **Bohusz** tego kleynotu vżywaią Bohuszowie w woiew. Brzeskjm.



Burba Burbowie w x. Zmodzkim y w powiecie Grodzieńskim.

Mikołay Gabriel Burba pisarz ziem. Zmodzkj, zostawił z Bilewiczowney syna Stanisława.

Stanisław Burba miał synów: Mikołaya, Marcina y Iana Burbow.

Dawid Burba 1621 w x. Zmodzkim.

Piotr Burba tamże 1648.

Wysłouch Wysłouchowie w Brzeskim woiewodztwie tegoż herbu.

Wysłouchowie w Orszańskim tegoż herbu.

Ian Wysłouch podsęd. Orszańskj fundował philozophią w colleg. Orszańskim *soc. Iesv.*

Ludwik Wysłouch pisarz ziemski Orszański.

Do tegoż boday herbu należy Maciey biskup Wilenskj piąty, **Maciey biskup Wilenskj** który na tę dostoyność 1421 podniesiony, przez lat trzydzieści dwa kościołem Wileńskim z pochwałą rządził. Herb iego przez niewiadomość podobno źle tak wyrazaią , maiąc tak kształtować: 

Oginiec.

Ma być charakter takim kształtem, iako widzisz wyrażony, w polu czerwonym. W hełmie trzy pióra strusie.



Ten kleynot do w. x. L. z Siewierza przynieśli kniaziowie Ogińscy y Puzynowie, iako ma w swey Historiy Bielskj f. 524.

Oginskj

Maciey kniaź Ogiński z Kozielska łowczy w. x. L. ciwun Wileński, miał za sobą Sapieżankę kasztelankę Smoleńską.

Bogdan Ogiński podkom. Trockj, sławny pułk. IKM. za Stefana y Zygmunta III. Względem zasług wziął od rzeczyp. 1607 summę na Dersuniszkach. Miał za sobą Wołowiczownę woiewodziankę Smolenską y z niey synow Iana, Alexandra, Samuela.

Ian Ogińskj dworz. IKM. żołnierz y rotm. sławny, woiewoda Mścisławski. Syn iego:

Ian Ogińskj marszałek Wołkowyskj podwoi. Wilenskj, porucznik pancerny chorągwi w. hetmana w. x. L. Pawła Sapiehy, pisarz polny w. x. L.

Alexander Ogińskj sławny rotm. y pułk. KIM. w expediciach Iflanskim (s) był chorążym wprzod Trockim, potym w. x. Litew. [230/240] nakoniec woiew. Mscisławskim y kasztelanem Trockim. Z Szemiothowny (zrodz. kasztellanki Zmodzkiey z Chodkiewiczowney) synowie iego: Bogdan y Marcian. Córka szła za Połubińskiego pis. pol. w. x. L.

Bogdan Ogińskj chorąży nadw. w. x. L. młodo vmarł w Krakowie pod seym koronacyjny Iana Kazimierza.

Marcian Ogińskj pułk. IKM. wprzod stolnik Trockj potym cześnik w. x. L. Stawał odważnie z swemi w rożnych expedicyach mianowicie przeciw Węgrom y Kozakom, gdy Rakocego z Korony płoszono. Woiewoda Trockj potym kanclerz w. x. L. miał za sobą naprzod Hlebowiczownę woiewodziankę Wileńską, potym Wielopolską kanclerzankę koronną, vmarł w Osławie w woiew. Trockim, leży w Wil. u Dominikanow u sw. Ducha.

Puzyna Puzynowie tenże dom z Ogińskiemi.

(Hiero. marszał. Vpit. *Alexander vexil. Upit.)*.

Bogdan kniaź Puzyna 1553 odprawował poselstwo do Moskwy.

(Simon succamerarius Luceoriensis.

(Paulus vexilifer et iudex Luceor.

(Hieronim syn kasztel. Minsk. starosta Vpitski, pułk. IKM.

(Krysztof starosta Upitski, kasztelan wprzod, potym woiewoda Mścisławski, pułkownik IKM.

(Iózef starosta Kalinowski.

(Stefan *soc. Iesv s. t. d.*

(Michał chorąży nadw. Lit. potym pisarz w. L. pułkownik IKM. *consors Potocka, primatis regni neptis.*

(Antoni chorąży nadw. Lit. pułkownik KIM. *consors de Oginsciy capit. Samog. mag. ducis exerc. Litv. filia.*

(Hieronim subiudex Upitensis.

(Ladislaus notarius terr. Upit. tercius palatini filius capit . . . . vexillifer Upiten . . . . Capit. Michael . . . . . [1]).

Paweł z Kozielska Puzyna żywszy w małżeństwie y zostawiwszy syny, vdał się na stan kapłanski, był proboszczem katedralnym Zmodzkim.

Iosephus cantor praelatus Viln. s. t. d.

Michael cap. Visnensis.

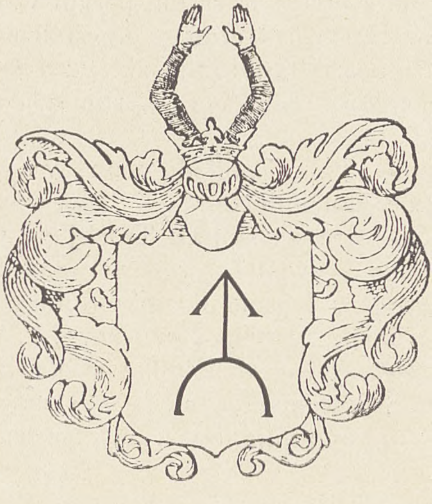
Antonius iudex castri Upiten.

Piotr y Ięndrzey Puzyna w woiew. Nowogr. 1632.

Andris Puzyna podkomorzy Vpitski 1685. Synowie: Hieronim, Krysztof, Stephan, Ierzy, Iózef, Michał y Antoni.

Puzyna sędzia ziemski Vpitskj. Syn iego Michał starosta Wiski.

Antoni sędzia grodzki Vpitski.



Ogończyk abo **Powała**.

Ma być strzała biała na połowicy pierścienia w polu czerwonym. W hełmie dwie ręce panienskie.

Sangaw Ten kleynot w Hrodlu na się y dom swoy Irzyk Sangaw (s).

---

[1]) Wiersz przy oprawie uszkodzony.

Teraz go w w. x. L. te domy vżywaią:

[231/241] **Kloczko** Kloczkowie, o ktorych niewiem, iesli się niewywiedli iuż.

Michno Kloczko miał syna Iana.

Ian Klodzko zostawił synow Woyciecha y Macieia.

Woyciech Kłodzko był marsz. w. x. L. starostą Kowieńskim y Bielskim, ochmistrzem krolowey Heleny Moskiewkj. Odprawował poselstwo do stolicy roku 1492 y 1493 y 1510.

Maciey Kloczko dziedzic na Miedzyrzeczu y Łyskowie, marszał. w. x. L. woiew. Połockj, starosta Wołkowyski, odprawował poselstwo do Moskwy 1528, 1531 y 1536, fundował pleb. Miedzyrzecką roku 1533, zostawszy starostą Zmodzkim vmarł 1543, leży w Wilnie v Franciszkanow.

Hayko Haykowie w różnych woiew.

N. Hayko był posłannikiem do Moskwy 1520 y 1532.

Ian Hayko pisarz w. x. L. koniuszy Grodzieńskj, dzierżawca Osmianski, starosta Krasnosielski, Vcianskj; potym był kasztelanem Brzeskim, iako go mianuie przywiley Iflanstkiey inkorporacyi do w. x. L. 1567. Miał za sobą córkę Iana Ianowicza Dowoyny. Cztyry razy iezdził posłem do Moskwy 1552, 1556, 1558, 1559.

Adam Hayko w Trockim woiew.

Kazimierz Hayko łowczy Smoleń. podsęd. Mścisławskj, będąc woiew. swego rotmistrzem siła szczęśliwie dokazował przeciw Kozakom Zaporoskim od roku 1648.

Stachowskj Stachowscy w woiew. Mscisławskim y Witepskim.

Łukasz Stachowskj sędzia Mscisławskj, pułkownik sławny v Iana Iuriewicza Lingwienia Mścisławskiego xiążęcia, zostawił syna Hieronima z corki Iędrzeia Murzy chorążego Mscisławskiego.

Hieronim Stachowskj stolnik Mścisławskj, zostawił syna Adama z Wasilkiewiczowney.

Adam Stachowskj pis. ziem. Witepskj z Chodkiewiczem długo służył, pod Chocimem znaczek hetmański nosił.

[232/242] Krysztof Stachowskj woyskj Minski 1613.

Paweł Karol Stachowskj cześnik y sędzia grodzkj Orszanskj.

Ierzy y Alexander Stachowskj w woiew. Wileńskim.

Samuel Stachowskj w Nowogrodzkim.

Szwykowskj Szwykowscy z Podola do w. x. L. z tym herbem przyszli.

Mikołay Szweykowskj mial syna Lenarta podczaszego Halickiego, z ktorego się vrodzili Ian, Kasper, Stanisław.

Kasper Szwykowskj w Litwie osiadszy miał za sobą Fronckiewiczownę. Synowie iego Ian, Dawid, Kasper.

Ian miał synow: Stanisława y Tobiasza.

Samuel Szwykowskj chorąży Nowogrodzkj.

N. Szwykowskj podkomorzy Witepskj v x. Okolskiego fol. 100.

Wiesiołowskj Wiesiołowscy dom Polskj.

Piotr Wiesiołowski w Litwie osiadł, był oboźnym w. x. L. starostą Mścibowskim y Metelskim, vmarł 1556 leży w Wilnie w kościele Bernardyńskim. Syn iego:

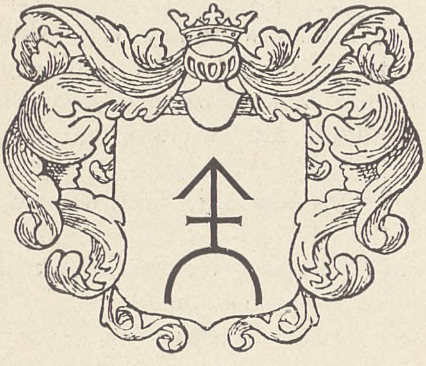
Piotr Piotrowicz Wiesiołowskj marsz. w. x. L. zmurował y fundował kościół w Białym stoku. Synowie iego:

Krysztof Wiesiołowskj stolnik, krayczy, nakoniec w. marszałek w. x. Lit. zmurował y fundował klasztor Brygitankom w Grodnie.

Mikołay Wiesiołowsky brat Krysztofa, kasztel. Zmodzki, starosta Kowieński. Oba zeszli bezpotomnie.

Matthaeus Wiesiołowskj commendant na Rosławiu.

Ogończyk odmienny.



Niektorzi do tego kleynotu przydaią krzyż na strzale.

Kończa Takiego herbu vżywaią w Wilkomirskim kraiu Konczowie.



[233/243] Drudzy przydaią dwa krzyże y w hełmie trzy piora strusie miasto rąk wywyciągnionych.

Iakimowicz Tak tego herbu vżywaią niektorzi Iakimowiczowie.

Orzeł z Iastrzębcem.

Ma być orzeł czarny w polu czerwonym, na piersiach orlich tarcza z Iastrzębcem, to iest z podkową wywróconą y krzyżem; w hełmie iastrząb trzymaiący tenże herb w prawej sponie. Czytay o nim x. Okolskiego t. 2 fl. 43 y fol. 492.



Połubińskj Tego kleynotu w w. x. L. vżywa dom kniaziow Połubińskich, ktory iest potomstwem x. Andrzeia Wigunda, syna Olgerda w. x. L.

[234/244] X. Andrzey Wigund Olgerdowicz, brat krola Iageła, zabity w potrzebie z Tatary pod Worszlą 1399, zostawił syna Fiedora y ten Fiedor drugiego Fiedora.

Andrzey Fiedorowicz Wigundowicz xiąże na Łubnie, syn drugiego Fiedora, miał za sobą Iawnuciankę x. Zasławską. Potomstwo iego Lohwin abo Lew, Iwan, Wasil synowie y corki dwie, z których iedna szła za Skumina, druga za Iwana Lackiego. Pogrzebiony iest w Kiiowie podle Wlodzimira x. Kiiowskiego brata swego.

Lohwin K. Połubinskj rycerz barzo sławny w woyskach Karła V cesarza, bezpotomnie zszedł. Leży w cerkwi Pieczarskiey.

Wasil K. Połubińskj starosta Mscisławskj, marszałek Grodzieński, nie zostawił potomstwa.

Iwan x. na Łubnie marsz. w. x. L. woiewoda Nowogrodzkj. Potomstwo iego z Sanguszkowney: Alexander, Theodor, Michał, Iwan, Ięndrzey.

Alexander Iwanowicz Połubinskj kasztelan Nowogrodzki, woiownik wielkj, maiąc w swey komendzie od hetmana Radziwiła woysko Litewskie od roku 1561 do 1566, barzo szczęśliwie Iflant od Moskwy bronił; 1569 Izburg zamek opanował, 1560 po wiele razy Moskiewskie woyska gromił y kniazia Iwana Moskiewskiego poimał. Broniąc Wolmarza zdradziecko zaskoczony poległ; miał za sobą x. Olszańską. Syn iego:

Alexander Połubińskj podkom. Lidzkj starosta Wilkiyskj, zostawił syna Konstantego.

Konstanty Alexandrowicz K. Połubińskj marsz. Słonimskj, kasztel. Mścisławskj, woiew. Parnawskj, fundował klasztor Dominikanskj y kościoł zmurował w Dereczynie. Żonę miał Zophią Sapieżankę. Syn iego:

Alexander Hilary Połubińskj pisarz poln. w. x. L. starosta Słonimskj, pułkownik IKM. dzielny y porucznik husariy krolewskiey. Pod Warszawą sam [235/245] z swemi kredensował przeciw Szwedom 1656, y gdyby słuszne były nastąpiły posiłki, iuż był zwycięstwo nachylił ku swoim. Pod Tykocinem sam swoich pieszo do szturmu prowadził 1657 y Prusy plundrował. Był w kompaniy z woiew. Ruskim Czarnieckim, kiedy Rakocego z Korony płoszono, 1659 Kurlandyę od Szwedow uwolnił, maiąc woysko Lit. sobie komenderowane. Miał za sobą woiewodziankę Nowogrodzką Wołotkiewiczownę. Był nakoniec marszałkiem wielkim; corka za xię. Dominikiem Radziwiłem podkanclerzem w. x. L.

Fiedor Iwanowicz Połubinskj drugi syn Iwana marszałka Lit. miał synow: Piotra, Hrehorego, Mateusza, Iozepha.

Mateusz miał Stanisława Połubińskiego chorążego Słonimskiego, z ktorego się vrodził Karol Połubińskj.

Iozeph Połubinskj podsęd. Słonimskj. Synowie iego: Iacek, Krysztof y Kazimierz.

Kazimierz Połubińskj pis. ziemski Słonimskj.

Michał Iwanowicz Połubińskj, trzeci syn Iwana marszałka, miał syna Dimitra, z ktorego się vrodzili Alexander y Ianusz.

Iwan Iwanowicz Połubińskj czwarty syn Iwana marsz. miał potomka Michała.

Michał Połubińskj sędzia ziems. Słonimskj. Synowie iego Lew Połubińskj poległ na woynie Moskiewskiey za Władysława IV pod Białą.

Dimitr Połubinskj podczaszy Słonimskj.

Andrzey Iwanowicz 5 syn Iwana marszałka. Syn iego Ostafiey Połubinski, z ktorego się vrodzili: Ian, Michał y inszi.

Trubeckj Od tegoż przodka idzie w. x. L. y w Moskwie dom kniaziów Trubeckich. Ostatniego potomka faworitowie Moskiewscy do Moskwy wywieźli.

[236/246] **Orzeł z trąbkami.**

Ma być orzeł czarny w xiążęcey mitrze, w piersiach maiący trzy trąby miśliwcze nawiązane. Pole żółte, w piersiach pole czerwone. Spony i nos orła złoty. Hełm troiaki: w średnim puł orła, w lewym pół lwa, w prawym puł gryfa.

Ten kleynot od cesarzow Rzymskich nadany iest Radziwiłom, iako niżey przeczytasz. Myli się Bielskj, aby przed tym Radziwił miał w Hrodlu przyiąć na dom swoy herb Sulimę, bo ten nie był Radziwił ale Rodwił syn Woyszunda; a Radziwił pierwszy tego domu vrodził się z Hrehorego Ostyka woiewody Wilenskiego, ktory



na się y dom swoy przyiął herb Trąbki, dlaczego Radziwiłowie przy nadanym od cesarzow kleynocie y titule *principis s. R. imp.* zatrzymali w piersiach orlich trąbki.

Radziwił Radziwił syn Oscika albo Ostika, praprawnuka Narimunda w. x. Lit. roku 1384 v w. x. Iageła był pułkownikiem w expediciey pod Zawichost, przyiąwszy z inszemi [237/217] pany wiarę ś. y chrzest, mianowany iest Mikołaiem. Roku 1414 będąc marszałkiem nadw. w. x. L. od Alex. Witołda, z woyskiem sobie komenderowanym hana nowego na carstwo Zawolskie wprowadził. Samego Witołda do Zygmunta cesarza iadącego, bardzo bogato prowadził. Po Rombowdzie został wielkim marszałkiem. Roku 1440 wiele dokazywał, aby innych minąwszy, Kazimierz Iagełowicz na w. xięstwo L. podniesiony był. Imieniem Kazimierza w. x. L. z woyskiem Litewskim Acygiereia na Perekopskie hanstwo wprowadził mocą; 1445 od tegoż w. x. L. poselstwo odprawował do koronnych po zabiciu Władysława krola pod Warną, 1452 iezdził do Tatar Zawolskich, aby ich od pustoszenia Podola odwiodł, ale w drodze wszytkie dostatki straciwszy, ledwo ze zdrowiem przed Perekopskiemi ordami vszedł. Był potym woiewodą Wileńskim y kanclerzem w. x. L. Żył lat 99, vmieraiącego do śmierci przyprawował syn własny biskup Wilenskj. Pogrzebiony w Wilnie v Franciszkanow, ktorych za żywota hoynie nadał. Miał z Monwidowny synow Mikołaia, Woyciecha, Iana Radziwiłow, córkę Annę, ktora za x. Konrada Mazowieckiego szła y Zophią za Hadersban Węgierskiego pana [1]).

Mikołay II Radziwił, był zrazu podczasz. w. x. L. starostą Bielskim, woiewodą Smoleńskim, Nowogrodzkim, a po śmierci oycowskiey został woiewodą Wileńskim y kanclerzem w. x. Lit. 1499 był w expediciey przeciw Moskwie z x. Ostroskim; 1501 po śmierci krola Albrychta odprawował do Korony od Stanow w. x. L. poselstwo; 1505 od Alexandra krola vczyniony iest woiewodą Trockim; 1509 po zdraycy Michale Glińskim wziął wiecznością Goniądz y Raygrod; 1511 Helenę chcącą cicho viechać do Moskwy, zatrzymał; 1515 z Zygmuntem I krolem Polskim iadąc do Maximiliana cesarza do Wiednia, wielkie dostatki pokazał [238/248] y łupy po Tatarach świeżo pogromionych, cesarzowi darował; 1518 od tegoż cesarza Maxymiliana vczyniony iest *s. Rom. im. princeps*, y wziął od niego tituł xiążęcia na Goniądzu y Medelach y odmianę herbu, ktorąm

Xzę na Goniądzu

Goniądz po Glinskim

[1]) Tu następuje tożsamo zdanie raz jeszcze powtórzone.

wyrazil; iednak przywileiu od cesarzow danego nie wprzód vżywać począł, aż mu tego na seymie Dec. 8 pozwolono. Był tak nabożny do Naświętszego Sakramentu, iż ktorego dnia dla iakiey przeszkody trafiło się mszy św. niesłuchać, na chlebie tylko y wodzie przez cały on dzien przestawał. Z Nasiełowskiey miał synow trzech: Mikołaia, Iana, Stanisława, y córki trzy, z ktorych starsza szła za x. Słuckiego, druga za Zabrzezińskiego, trzecia za Dubrowickiego xiążąt. Syn iego:

Knyszyn iako odszedł od domu Radziwiłowskiego

Mikołay III Radziwił x. na Goniądzu, był biskupem Zmodzkim. Człowiek zwadliwy, iak o nim piszą, przydaią y to, iż na przykrość bratu swemu maiętność oyczystą Knyszyn krolowi darował.

Ian Radziwił x. na Gonięndzu był starostą generalnym x. Zmodzkiego, pogrzebiony w Kieydanach. Miał za sobą Kościeniownę, z ktorey nie miał potomstwa, krom corki iedney Anny, ktora szła za Kiszkę.

Stanisław Radziwił x. na Goniądzu, w dziecinnych leciech zmarł, a tak x. na Goniądzu tytuł na pierwszym pokoleniu vstał.

Woyciech albo Albrycht Radziwił, syn Mikołaia I, biskupem był Wileńskim w porządku dziesiątym. Iałmużnik wielkj, chociażby miał naygodnieyszych na ćći swey gości, wprzod vbogim do stołu vsłużył, nim gościom dał obiad. Vmarł w Werkach 1519.

Ierzy Radziwił, także syn Mikołaia I, wprzód woiewoda Kiiowskj, potym Połockj, nakoniec kasztelan Wileńskj, wielki hetm. w. x. Litew. starosta Grodzieńskj. Roku 1507 na koronaciy Zygmunta I w Krakowie nad insze panięta koszt ważył; 1511 y znowu 1512 Ierzemu [239/249] x. Słuckiemu pomogł Tatary gromić; roku 1514 gdy w potrzebie z Celadinem Moskalem krolewscy vstępować poczęli, czoło woyska zatrzymał y nieprzyiaciela wsparł; 1519 gdy x. Pruskie Zmodzkie xięstwo naiachał, do posłuszeństwa go krolowi przymusił szablą; 1533 y 1535 siła przeciwko Moskwie dokazywał; vmarł 1541; miał za sobą Wolską, zostawił z niey syna Mikołaia y córki Annę Kiszczynę, Barbarę Gasztołdową, ktora potym była krolową Polską, żoną krola Zygmunta Awgusta.

X. na Birżach y Dubinkach

Mikołay IIII Radziwił Iuriewicz, nazwany *Rufus*, za staraniem brata swego stryiecznego Mikołaia III Czarnego Ianowicza creowany iest od cesarza Karła piątego *princ. s. R. i.* xiąże na Birżach y Dubinkach, z odmianą herbowego kleynotu taką, iakoś widział;

1551 został woiewodą Trockim; 1557 regimentował woyskiem w. x. L. po Hrehorym Chodkiewiczu; roku 1561 tylko sławą, iż z woyskiem Litewskim nadchodzi, Moskala z Inflant wypłoszal y Tawrus zamku szturmem dobył; 1664 na Iwańskich polach niemaiąc swych nad cztyry tysiące więcey, Szuyskiego Moskala ze trzydziestą tysięcy woyska iego poraził. Był potym woiewodą Wilenskim y kanclerzem w. x. L. Roku 1579 od Stanow Litewskich pod Grodno do krola Stefana ieździł posłem, przyimuiąc go za w. xcia Litewskiego. Gdy Połocka Stefan dobywał, on Szeremetowi, idącemu od Sokoła na odsiecz, przeście przeciął; 1580 Vswiat y Iezierzysce zamki Moskwie odebrał. Vmarł 1588; z Koięskiey zostawił synow: Mikołaia y Krysztofa.

Mikołay V Mikołaiewicz Radziwił na Birżach y Dubinkach woiewoda Nowogr. starosta Mozyrskj y Mereckj. Na expedicię pod Wielkiełuki swym kosztem lud prowadził. Z pierwszey zony Alexandry Wiśniewieckiey potomstwa niezostawił, z drugiey [240/250] Zophiy Hlebowiczowney zostawił corki Katarzynę Naruszewiczową y Zophię y syna Ierzego.

Ierzy II Radziwił woiewodzic Nowogrodzki, był kasztell. Trockim, do Inflant swym kosztem stawił sto husarza a piechoty piędziesiąt; 1601 w bitwie pod Kokonhawzem przywodził swoię chorągiew. Bezpotomnie zszedł.

Krysztof Radziwił syn IIII Mikołaia, x. na Birzach y Dubinkach, oraz z oycem był hetm. poln. w. x. L. Był wprzod kasztell. Trockim, potym woiew. Wilenskim y w. hetm. w. x. L. Stryikowskj w przedmowie xięgi 3 wspomina go podkancl. w. x. L. był na expediciach pod Sokoł y Vświat; posłany od oyca do Inflant przed krola Stefana przyiazdem Kieriepecz zamek szturmem wziął y wywrócił, Moskwę na wielu mieyscach pogromił. Gdy Stefan pod Połock ciągnął, on z Litewskim ludem w przedniey straży idąc, drogi naprawił, podiazdy y załogi Moskiewskie zniosł; pod Wielkie łukj we trzech tysięcy krola vprzedził. Roku 1601 cztyry tysiące Szwedów z Karolzonem zniósł. Miał cztyry zony: pierwszą Annę Sobkownę, z ktorey corki młodo pomarły; wtorą x. Katarzynę Ostroską, z ktorey się vrodził Ianusz x. na Dubinkach, trzecią Tenczyńską, z ktorey się vrodził Krysztof x. na Birzach, czwarta Elżbieta x. Ostroska, rodzona Katarzyny, niemiała potomstwa.

Ianusz Radziwił x. na Dubinkach koniuszy y podczaszy w. x. L. potym kasztelan Wilenskj, był na rokoszu przeciw Zygmuntowi III ieden ze trzech przywódzców; przegrawszy bitwę z królem do łaski iego przyięty, gdy przed Chocimską expedicią za-

bierał się na nowe zawody, na seym iachał, w drodze vmarł. Poiął był x. Słucką ostatnią dziedziczkę x. Olelkowiczow Słuckich, swoię w czwartym stopniu krewną, ale z nią potomstwa niemiał; z drugiey żony x. Pomorskiey zostawił syna Bogusława.

[241/251] Bogusław Radziwił x. na Dubinkach, koniuszy w. x. L. pod Beresteczkiem y indziey odważnie stanął; był generałem wszytkiego woyska cudzoziemskiego koronnego [1]). Po ugodzie krola IM. z Brandeburczykiem, w Krolewcu gubernatorem zostawał. Vmarł corkę zostawiwszy Ludowikę Karolinę, ktora *primo voto* margrabina Brandeburska, 2-o xiężna Neoburska zostawiła córkę Elizabetę, ktora teraz za xięciem Słu . . . . miała syna . . . .

Krysztof II Radziwił, syn Krysztofa na Birzach, hetm. polny w. x. L. potym kasztelan nakoniec woiew. Wilenskj y wielki hetm. w. x. L. Pierwsze żołdy odprawował pod Karolem Chodkiewiczem; podczas expediciy Chocimskiey bronił granice od Inflant; do Litwy ciągnącego Gustawa krola Szwedzkiego odparł; za Władysława IV pod Smolenskiem szczęśliwie expediciy odprawował. Z Kiszczanki zostawił syna Ianusza y corkę Katarzynę, która szła za Hlebowicza starostę Zmodzkiego.

Ianusz Radziwił x. na Birżach podkom. y hetm. poln. w. x. L. starosta Zmodzkj, od Władysława Kozakom Zaporoskim Pinsk, Turow, Bobroysk odebrał; pod Łoiowem vlt. Iulii 40 tysięcy Kozakow z Krzyczewskim zbił, w rok potym Niebabę zniosł y z Kiiowa buntownikow wypędził. Gdy się woyna Moskiewska 1654 zaczęła, opanował nieprzyiaciel z wielką potęgą Połock, Smoleńsk, Dąbrownę, Witepsk, Orszę, Mohilew, któremi się opponował . . . . . Wygrał potrzebę 12 Aug. pod Szkłowem, 24 zaś Aug. pod Szepieluncami nie wytrzymał, Mohilowa dobywał; ale gdy Moskwa 1655 Wilno wzięli, z pomocą Szwedzką Zmudzi obronił. Na Tykocinie vmarł tegoż roku. [242/252] Z pierwszey żony Potockiey zostawił corkę, z drugiey woiewodzianki Wołoskiey Lupulankj niemiał nic.

Radziwiłowna poszła za x. Bogusława Radziwiła stryiecznego, potym za Neobur.

Ian Radziwił Mikołaia I syn, nazwany *barbatus*, kasztelan Trockj, marsz. w. x. L. y hetman wielkj, starosta Słonimskj, był y starostą Zmodzkim. Odprawował poselstwo do Moskwy 1506 y 1508, Olbrachta xiążęcia Pruskiego buntuiącego się 1516 vskromił. Miał trzy żony: z Łukomskiey się zrodziły dwie corkj: Anna

[1]) Tu następują trzy wiersze przekreślone.

Kieyzgayłowa y Zophia Iliniczowa, matka Ierzego Ilinicza, hrabi na Mirze; z Gasztołdowney vrodzeni dway synowie y corki dwie, młodziuchno pomarli. Kiszczanka powiła Mikołaia y Iana synow. Vmarł r. 1542.

X. na Ołyce y Nieświeżu Ian II Ianowicz Radziwił x. na Ołyce y Nieświeżu, krayczy w. x. L. bez potomstwa zszedł.

Mikołay II Radziwił Czarny przezwany, byl wprzod marszałk. potym kanclerzem w. x. L. y woiewodą Wileńskim oraz gubernatorem Inflantskim. Ten zbory do Litwy wprowadził. Gdy niestało Radziwiłow x. na Goniądzu, u Karła V cesarza 1546 vprosił tytuł *princ. s. R. imp.* sobie y rodzonemu x. na Ołyce y Nieświeżu, a stryiecznemu na Birzach y Dubinkach, ktory cesarski przywiley krol Zygmunt I w Piotrkowie 1549 potwierdził. Do Ferdinanda I cesarza iezdził w poselstwie od krola Zygmunta Augusta po Katarzynę arcyxiężnę w małżeństwo krolewskie. Od roku 1557 miał sobie zleconą obronę y inkorporacią Inflant, ktorey dokazał 1560 y kleynoty mistrza Iflanskiego, to iest krzyż kawalerski i pieczęć *fugientis b. V. in Aegyptum* kawaleryi krzyżackiey do skarbu Litewskiego wniosł. Był potym nieco w podeyrzeniu v krola o ambicią w. x. Litewskiego, widząc iż familia Iagełowska [243/253] w Awguście krolu vstawała. Vmarł 1567 Apr. 20. Z Elżbiety Szydłowieckiey kasztelankj Krakowskiey zostawił piącią synow: Mikołaia, Iana, Ierzego, Albrychta, Stanisława, y corek cztyry: Elżbietę Mielecką, Zophią hrabiną Pomorską, Annę Buczacką, Kristinę Zamoyską.

Ian III Radziwił x. na Ołyce y Nieświeżu, młodo barzo vmarł.

Mikołay III Krzysztof Radziwił x. na Nieświeżu y Ołyce, Sierotką po śmierci matki swey przezwany, marszał. w. x. Lit. wprzod kasztellan Trockj, potym woiewoda Wilenskj. Był posłem od Rzeczyposp. do Galliey po Henryka na krolestwo Polskie. Pod Połockiem obrażony z pułhaku (iako sam pisze), pielgrzymował pieszo do Grobu Panskiego y rycerzem tamtego mieysca pasowanym został. Zbudował zamek y miasto Nieśwież. W tymże mieście collegium s. I. klasztor Benedyktynek, klasztor oycow Bernardinow z ich kościołami y nadał (s). Także kościoły Mirskj, Swirnenskj y insze. Fundował commende Kawaleriy Maltańskiey w Pocieykach. Vmarł 1616. Z x. Eufemiy Wisniewieckiey zostawił synow: Mikołaia, Iana, Krysztofa, Olbrychta, Zygmunta, Alexandra.

Mikołay IV Radziwił w dziecinnych leciech vmarł 1588, Oct. 4.

Krysztof też Mikołay Radziwił na naukach vmarł we Włoszech w Bononiy 1590.

Ianusz Ierzy x. na Nieświeżu kasztel. Trockj vmarł 1625 Dec. 18, miał za sobą x. Iazłowiecką, z ktorey potomstwa nie zostawił.

Albrycht Władysław Radziwił x. na Nieświeżu, kraycz w. x. L. kasztelan wprzod Trockj, potym Wilenskj. Z młodu dziełem się rycerskim bawił, chorągwie swym kosztem stawiał, mianowicie pod Parnawą sto husarza przy sobie. Nieprzyiął od Władysława IV ofiarowaney buławy polney w. x. L. Z pierwszey żony, corki Lwa Sapiehy nie miał potomstwa; z wtorey Zienowiczowny tylko corki zostawił, synowie w kolebkach pomarli.

[244/254] Zygmunt Karol x. na Nieświeżu, kawaler Maltańskj, rycerz mężny w woyskach Ferdinanda II cesarza. Za Władysława IV pod Smoleńskiem niespodzianie całym impetem Szeynowi z swych szańców vchodzącemu, prześcia swym pułkiem pieszym obrónił barzo odważnie. Był wprzod podczaszym w. x. L. potym woiew. Nowogrodzkim. Vmarł we Włoszech 1642, leży w Assyżu v Franciszkanow.

Alexander Ludwik Radziwił x. na Nieświeżu, wprzod woiewoda Brzeski potym Witepskj, nakoniec marszał. w. x. L. woiewoda Połockj. Z pierwszey żony Thekli Wołowiczowney miał dwie corkj y syna Michała. Z corek iedna szła za Denofa starostę Wieluńskiego, druga za Weiera woiew. Pomorskiego, a po śmierci iego za Leszczynskiego podskarbiego koronnego. Z drugiey zony Lucreciy grafowney Strozzen zostawił syna Dominika, wprzod podkanclerzego, potym kanclerza w. x. L.

Michał Radziwił x. na Nieświeżu y Ołyce, podczaszy w. x. L. starosta Vpitskj, przeciw Moskwie wielkim swym kosztem vsarski lud stawił; pułki podczas expediciy Moskiewskich y Szwedskich prowadził, zawsze statecznie stoiąc przy oyczyźnie y krolu. Wziął wdowę Dominika x. Zasławskiego, z domu Sobieską, ma z nią potomstwo, syna Mikołaia; był potym woiewodą Wileńskim, podkancl. y hetm. polnym w. x. L. Zostawił syna Ierzego . . . . .

Ierzy koniuszy x. L. w woysku służył przeciw . . . . .

Carol podkanclerzy y pułkownik.

Ierzy Radziwił x. na Nieświeżu y Ołyce, drugi syn Mikołaia Czarnego, biskup wprzod Wilenskj, potym Krakowski, kardynałem ś. kość. Rzymsk. został 1583. Był na obieraniu papieża Clemensa 1590, odprawował od Zygmunta III poselstwo do cesarza po Annę arcyksięznę 1592; Władysława IV krolewica potym

krola chrzcił 1595. Pielgrzymował pieszo do Compostelli, vmarł w Rzymie 1600 z wielkim Oyca s. żalem, wieku swego 53. Leży w kościele imienia świętego Iezusa, *domus professae Romanae societatis Iesv.*

x. Kleckie Albrycht Radziwił 4 syn Czarnego x. na Klecku, marszałek w. x. L. starosta Kowieńskj, 1582 za krola Stefana [245/255] poselstwo do Moskwy odprawował y szczęśliwie pokoy zawarł. Vmarł 1593, leży w Wilnie w kościele s. Iana farskim. Miał za sobą Annę Ketlerownę x. Kurlandzką, zostawił z niey syna Iana y corki.

Ian Radziwił x. na Klecku, miał za sobą x. Korecką, z ktorey się vrodzili synowie Ian y Michał, y corka, ktora szła za Iana Sanguszka.

Ian Radziwił x. na Klecku w beżenstwie żył, mało się w oyczyźnie bawił.

Michał Radziwił x. na Klecku, krayczy w. x. L. siła przeciw Kozakom, Moskwie, Szwedom swym ludem dokazował, statecznie przy panu y oyczyźnie trwaiąc. Vmarł 1656. Miał za sobą Sapieżankę kasztelankę Wileńską, zostawił z niey synow Stanisława y Michała.

Stanisław Radziwił x. na Ołyce [1]), piąty syn Czarnego, marszałek w. x. L. starosta Zmodzkj. Miał za sobą Marinę Myszkownę woiewodziankę Wołyńską. Vmarł iadąc do Loretu 1559. Synowie Stanisław y Ierzy młodziuchno zmarli, zostali syn Albrycht y Mikołay y corka Eufemia, ktora potym była xienią klasztoru Nieswiskiego reg. s. Bened. Vmarła we Gdańsku 1657.

Albrycht Radziwił x. na Ołyce, kanclerz w. x. L. starosta Piński, Kowieński etc. Pieczęć trzymał niemal 40 lat. Od Zygmunta krola III przydany był za ochmistrza, kiedy syna Władysława krolewica do cudzych kraiow wyprawował. W Ołyce kościół wymurował y fundował *praeposit. inful.* z *collegium canonic.* y szkoły akademickie, w Pinsku *collegium societ. Iesv.* Vmarł we Gdańsku 1655 zatrzymawszy radą swą miasta przy krolu panie y oyczyznie przeciw Szwedowi. Pogrzebiony w Ołyce 1658 Iun. 4.

Mikołay Radziwił x. na Ołyce umarł powracaiąc z Niemiec.

---

[1]) Wyraz „Ołyce“ jest przekreślony, nad nim autor chciał widocznie napisać „Klecku“ ale tylko pisał literę K i nie dokończył.

Orda.

Maią być dwa miesiące ze dwiema gwiazdami w czyrwonym polu; w hełmie trzy piora strusie.

Tego kleynotu z dawna **Orda** vżywał dom Ordow w Pińskim powiecie, iako się nayduie na trunach w cerkwi Wowickiey.



Wasil Orda chorąży Pinskj sławny od odwagi żołnierz w expediciach różnych, osobliwie przeciw Kozakom.

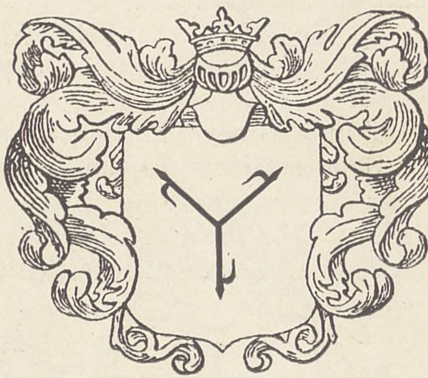
Stanisław Orda instigator w. x. L. potym kasztelan Zmodzkj, nakoniec Trockj, synowiec Wasila.

Władysław Orda rodzony Stanisława.

Osęki.

Ma być naczynie żelazne ze trzema hakami zakrzywionemi, w polu czerwonym; w hełmie pióra strusie. Drudzy miedzy hakami kładą trzy gwiazdy.

X. Okolskj pisze, iż ten herb nadany iest za dowcipne wynalezienie naczynia na wyciąganie armaty zatonęłey y przydaie, iż tego herbu rycerstwo osiedli cześcią na Wołyniu, cześcią w Lidzkim powiecie, gdzie od trzech- [247/257] set lat trzymaią dobra ziemskie nazwane Kureyszowczyzna, a nazywaią się Nowickiemi.



Bogdan Nowickj pułkow. KIM.

Iarosz Nowickj sekr. KIM. za Awgusta.

Prokopi Nowicki zołnierz w woysku Zamoyskiego przeciw Maximilianowi, był potym rotm. IKM. wziął w zasługach wieś Rozłucz. Syn iego

Woyciech Nowickj rotm. KIM. z Szuyskiey miał syna Mikołaia.

Zachariasz Nowickj za Chodkiewicza w Inflanciech bywał obożnym, aż ośmdziesiąt lat maiąc przestał woienney służby pilnować.

Piotr Nowickj stryieczny Prokopa, sędzia grodzkj Lidzkj. Synowie iego:

Krysztof zabity pod Chocimem y Andrzey.

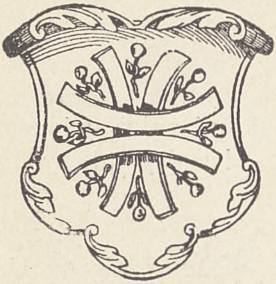
Andrzey Nowickj służył żołnierską do zgrzybiałego wieku. Zostawił syna Mikołaja.

Ian y Paweł Nowickj w Trockim woiew. 1632.

Kazimierz Nowickj miedzy trzema hakami kładł trzy gwiazdy, iakom widział na iego nagrobku w Kamieńcu Litewskim.

Tak vżywał roku 1663 deputat w Wilnie, Thomasz Nowickj, cześnik Lidzkj.

Osmorog abo **Gierałt** vide supra fol. 64.



Ma być krzyż biały rozdarty, na rogach rozdarcia iabłka abo pomarańcze; w hełmie cietrzew z podniesionemi skrzydłami.

Surguta Ten kleynot przyiął na się y na dom swoy Surguta z Kieslinia y z Reszynek.

[248/258] **Gineyt Towianskj** Teraz go vżywaią Gineytowie-Towiańscy w powiecie Wilkomirskim.

Iakub Gineyt Towianskj poborca Wilkomirski 1601.

Samuel Gineyt Towianskj podstar. Wilkomirskj 1648.



Ostoia.

Ma być miecz otłuczony miedzy dwiema żołtemi księżycami, w polu czerwonym; w hełmie pięć piór strusich.

Tego kleynotu te domy w x. L. vżywaią:

Biestrzeckj Biestrzeccy w pow. Słonimskim.

Boratyńskj Boratyńscy w powiecie Orszańskim.
N. Boratyńskj sędzia ziem. Orszańskj tego herbu.

Chodorkowskj Rahodoszczanin Chodorkowscy Rahodoszczaninowie. Przodek tego domu Rahodoszczanin przezwany, z ziemie Radomskiey wyniozszy się, osiadł był w Siewierczyznie; a gdy kray Siewierskj od w. x. L. odpadł do Moskwy, dway rodzeni tego domu do krola się vdali, krol iednemu z nich dał w Nowogrodzkim woiewodztwie Chodorkowicze, drugiemu Vnichowkj. Od tych maiętności przezwiska vrosły Chodorkowskich y Vnichowskich.

[249/259] Andrzey Chodorkowskj odważny rycerz, dworz. IKM. Stefanowi krolowi poczet dworzanski dwunastu husarzow pod Połock, Pskow, Wielkie łuki stawił.

Łukasz Chodorkowskj służył na Vkrainie z Bałabanem w potrzebie pod Sniatynem, gdzie Kantimirowi łeb vcięto, a dziewięć mil trupem Tatarskim vsłano, postrzał odniosł. W Prusiech służył z Prusinowskim woiewodą Bełskim; pod Smoleńskiem z Daniłowiczem, gdzie w głowę y w rękę był zacięty. Porucznikował w nadworney chorągwi Ianusza Radziwiła hetmana 1648, 1649. Pod Łoiowem w poł przestrzelony, tak długo na sobie y swoich Kozacki impet niespodziany zatrzymał, aż insze chorągwie do sprawy przyszły.

Czechowicz Czechowiczowie w x. Zmodzkim.
N. Czechowicz ciwun Widuklenskj, sędzia grodz. Zmodzkj.

Stanisław Czechowicz marszałek Zmodzkj.

Ian y Krysztof Czechowicz 1621.

Danielewicz Danielewiczowie w woiew. Wileńskim.
Paweł Danielewicz sędzia ziemski Wilenski, mąż w rozeznaniu y rozsądku praw wielce znamienity.

Ierzy Danielewicz w zakonie *Societ. Iesv* kapłan vczony y wymowny.

Danielewicz woyną wa . . . . zostawił . . . .

Danielewicz podkomorzy Osmianski, za sobą miał Pacownę straż . . . . . .

Synowie podkomorzego Osmian. z Pacowney: Michał, Piotr, Kazimierz, Ian.

Darowskj Darowskich dom w Nowogrodzkim woiew. od maiętności tam leżącey Darowa nazwani, są y w Połockim.
Ian Darowskj miał syna Grzegorza, z tego się vrodził:
Adam Darowskj.
Balcer Darowskj w Połockim woiew. 1648.

Ioteyko Ioteykowie w powiecie Wilkomirskim.
Walenty Ioteyko pleban Kowienskj, kapłan godny.

[250/260] **Kaweczyńscy,** dom Pruski.
Alexander Kaweczynski podkom. Wilkomirskj 1632, wspomina go x. Okolskj.
Andrzey Kaweczyńskj *soc. Iesv* kapłan w Nowogrodku od Moskwy wzięty 1655, cięszkie v nich vtrapienia y długo cierpiał dla statku w wierze s. katolickiey. Potym na instancyą komissarzow rzeczyp. wolno puszczony.

Krzywiec Krzywcowie w woiewodztwie Wilenskjm y Witepskim.
Hrehory Krzywiec pisarz grodzkj Orszanski.

Kurosz Kuroszowie w woiew. Mscisławskjm.

Mossalskj Mossalscy w powiatach Grodzieńskim y Kowieńskim, dom Polskj.
Alexander Mosalskj wprzod marszałek Kowieński, potym kasztelan Derpskj, Smolenskj. Klasztor y kościół mniszkom św. Klary w Kownie wymurował. Syn iego Stanisław na naukach w Krakowie młodo vmarł. Sam ociec był potym woiewodą Minskim.
Łukasz Felician Mosalskj rodzony Alexandra, starosta Bersztunskj. Syn iego z Katarzyny Skorulskiey:
Ierzy Mosalskj.

Orda Ordowie niektorzi tego kleynotu vżywaią miasto wyżey opisanego.

Owsiany Owsiani w woiew. Nowogrodzkim.
Daniel Owsiany podsęd. Wołkowyskj miał tych synow z Mogilnickiey:
Władysław Owsiany długo żołnierską służył pod krolewską chorągwią poruczeństwa pisarza polnego Potulińskiego;
Bogusław Owsiany został kanonik. regularnym;

Kazimierz Owsiany służąc pod husarską, zabity w potrzebie; Ian Owsiany kanonik Smolenskj, pleban Tołoczyńskj; Hieronim, Dominik, Stanisław, młodsi ich bracia.

[251/261] **Pałęckj** Pałęccy iako pisze x. Okolskj t. 2 f. 370. Marcin Pałęckj sekr. KIM starosta Eyszyskj, za Stefana krola pieniędzmi ratował rzeczposp. iako wspomina contitucia roku 1593.

Słuszka Słuszkowie dom dawny w w. x. Lit.

Ian Słuszka pierwszy tego kleynotu vżywać począł za krola Iageła. X. Okolski l. 2 f. 369.

N. Słuszka rotm. IKM. vstawiczny przeciw Tatarom za Kazimierza Iagełowicza.

Ian Słuszka za Zygmunta I starosta Kiiowskj, Lubeczki, Łoiowskj. Zamek Kiiowski naprawił.

Mikołay Słuszka starosta Krzyczewski zostawił z Kmitowney marszałkowney w. x. L. synow Krysztofa y Alexandra.

Krysztof Słuszka dworzanin IKM. Rudolfa y kr. IM. Zygm. woiewoda Wendenski, ociec Remigiana, Mikołaia, Rafała, Iana.

Alexander Słuszka kasztelan Minski, potym Zmodzki, woiewoda Minski, Nowogrodzki, Trockj. Miał za sobą Zophię Zienowiczownę. Zostawił synow Eustachiego, Bogusława, Zygmunta. A Bogdan pierworodny młodo vmarł.

Eustachi Słuszka vmarł w Rzymie, leży w kościele s. Stanisława.

Bogusław Słuszka podskarbi nadw. w. x. L. rotmistrz IKM. Synowie iego z Potockiey:

Iozeph Słuszka wprzod chorąży w. (x. L.) potym marszałek nadworny w. x. L. kasztelan Trocki, nakoniec kasztelan Wi . . . zamo . . . . szewski y het (man woy)ska . . . . polny w. x. L. . . . . w. x. L.

Drugi Dominik Słuszkiewicz starosta Rzeczycki z innemi pod . . . . Smolenska, a potym woiewoda Połocki, pułkownik IKM. gubernator w. x. L.

Zygmunt Słuszka chorąży w. x. L. starosta Homelski, pułkownik IKM. podczas expediciy przeciw Moskwie, Kozakom, Szwedom, Węgrom.

Somorok Somorokowie w Wilkomirskim y Kowienskim powiecie.

Michał Somorok pis. ziemski Kowienskj 1598.

Adam Somorok sędz. ziem. Kowienskj 1607.

Roman Somorok podsęd. Wilkomirski 1625.
Wasil Konstantynowicz Somorok 1602.

[252/262] Suchciccy dom Mazowieckj, przodek ich Nawoy, dziedzic na Suchcicach i Kleczkowie.

Mikołay Suchcickj łowczy y horodniczy Minski, żołnierz z młodu. Miał za sobą Masalską, z ktorey się vrodzili Ian, Kazimierz Suchcickj.

Wacław y Hieronim Suchcickj 1632.

Vnichowskj Vnichowscy ieden dom z Chodorkowskiemi, iakom iuż wyżey nadmienił.

Michał Vnichowskj chorąży Vpitskj.
Krysztof Vnichowskj sekr. KIM. instigator w. x. L.
Samuel Vnichowskj sędzia grodzki Mozyrski.
Paweł Vnichowskj 1632.
(s) Vnichowskj pods. Smolenskj 1663.
Remigian Vnichowskj sędzia ziem. Brasławskj, miał za sobą Laskowską.

Ostoia odmienna.

Niektore domy nie z boków miecza ale na samym mieczu rogami na doł kładą, a w hełmie trzy pióra strusie.



Pokroszyński Pokroszyńscy w powiecie Lidzkim tego kleynotu vzywaią, wzięli z domu Mokrzeckich, ktorego domu pierwszy Paweł Mokrzecki [1]) z Moskwy wyszedł y osadził się pod Grodnem w Mokrcu.

Piotr syn onego wyprowadził się w Podlasze y był cześnikiem Bielskim, zostawił po sobie synow 2 dwoch: Iędrzeia y Mikołaia: pierwszy z onych sędzią Branskim, a drugi

---

[1]) Tu jest odnośnik w rękopisie, a na marginesie dodano:
Ieszcze się inaczey syn . . . . . .
nazywa Mokre 1630.